

**VRAGEN EN ANTWOORDEN TOT
OPHELDERING EN BEVESTIGING VAN DE
HEIDELBERGSE CATECHISMUS**

DOOR

H. P. KOHLBRUGGE

**Doctor in de Godgeleerdheid, in leven Predikant bij de
Nederlands-Gereformeerde Gemeente te Elberfeld.**

NAAR HET HOOGDUITS

Zesde herziene druk.

**Electrische drukkerij J. Stapert en Co., Akkrum.
1925.**

**STICHTING DE GIHONBRON
MIDDELBURG
2015**

VOORREDE

In 1900 verscheen vanwege de "Maatschappij tot Uitgave van Gereformeerde Geschriften" de vijfde druk van dit werk. De behoefte aan een nieuwe druk deed zich al meer gevoelen.

Nu hebben ondergetekenden de zaak ter hand genomen. Slechts een paar formele veranderingen achtten wij nodig. Overigens is 't hetzelfde werk. Aan allen, die ons door giften en bestellingen in staat stelden, deze nieuwe uitgave te doen plaats hebben, betuigen wij onzen hartelijke dank.

Moge het werk, een halve eeuw na het heengaan van de Auteur, nog dezelfde zegen verspreiden.

J. C. S. LOCHER.

J. WILLEMZE.

*'s Heeren goedheid kent geen palen;
God is recht, dus zal Hij door
Onderwijzing hen, die dwalen,
Brenge in het rechte spoor;
Hij zal leiden 't zacht gemoed
In het effen recht des Heeren;
Wie Hem ned'rig valt te voet,
Zal van Hem Zijn wegen leren.*

"Het Woord, zij zullen laten staan,
En niemand zal hen danken."   Luther.

Vragen en Antwoorden

tot opheldering en bevestiging van de Heidelbergse Catechismus.

Vraag. Waarop berust de leer van de Heidelbergse Catechismus?

Antwoord. Op de Heilige Schrift.

Vraag. Wat is de Heilige Schrift?

Antwoord. Gods Woord, van het eerste vers van Genesis tot het laatste vers van de Openbaring van Johannes.

Vraag. Bewijs mij, dat Mozes en de Profeten door de Geest Gods zijn gedreven.

Antwoord. 2 Petrus 1:20-21: "Dit eerst wetende, dat geen profetie der Schrift is van eigen uitlegging; want de profetie is voortijds niet voortgebracht door de wil eens mensen, maar de heilige mensen Gods, van den Heiligen Geest gedreven zijnde, hebben ze gesproken."

Vraag. Bewijs mij, dat de Evangelisten en apostelen ook door Gods Geest zijn gedreven, en dat zij dus door de Heere gepredikt en geschreven hebben.

Antwoord.

- Joh. 16:13: "Maar wanneer Die zal gekomen zijn, namelijk de Geest der waarheid, Hij zal u in al de waarheid leiden: want Hij zal van Zichzelf niet spreken, maar zo wat Hij zal gehoord hebben, zal Hij spreken, en de toekomstige dingen zal Hij u verkondigen."
- Jak. 1:21b: "Ontvangt met zachtmoedigheid het woord, dat in u geplant wordt, hetwelk Uw zielen kan zalig maken."
- 1Thess. 2:13: "Daarom danken wij ook God zonder ophouden, dat, als u het woord der prediking Gods van ons ontvangen hebt, u dat aangenomen hebt, niet als der mensen woord, maar (gelijk het waarlijk is) als Gods Woord, dat ook werkt in u, die gelooft."
- Gal. 1:8: "Doch al ware het ook, dat wij, of een engel uit de hemel u een evangelie verkondigde, buiten hetgeen wij u verkondigd hebben, die zij vervloekt."

Vraag. Waartoe dient ons de Heilige Schrift?

Antwoord. Dat leert ons de apostel Paulus, 2Tim. 3:15-17: "En dat u van kindsaf de heilige Schriften geweten hebt, die u wijs kunnen maken tot zaligheid, door het geloof, hetwelk in Christus Jezus is. Al de Schrift is van God ingegeven, en is nuttig tot lering, tot wederlegging, tot verbetering, tot onderwijzing, die in de rechtvaardigheid is; opdat de mens Gods volmaakt zij, tot alle goed werk volmaakt toegerust."

Vraag. Wat lezen wij in de Psalmen van het Woord Gods?

Antwoord.

- Ps. 19:8-12: "De Wet des Heeren is volmaakt, bekerende de ziel; de getuigenis des Heeren is gewis, de slechten wijsheid gevende."

De bevelen des Heeren zijn recht, verblijdende het hart; het gebod des Heeren is zuiver, verlichtende de ogen. De vreze des Heeren is rein, bestaande tot in eeuwigheid; de rechten des Heeren zijn waarheid, samen zijn zij rechtvaardig. Zij zijn begeerlijker dan goud, ja dan veel fijn goud; en zoeter dan honig en honigzeem. Ook wordt Uw knecht door dezelve klaarlijk vermaand; in het houden van die is grote loon."

- Ps. 119: 9: "Waarmede zal de jongeling zijn pad zuiver houden? Als hij dat houdt naar Uw Woord."
- Ps. 119:92: "Indien Uw Wet niet ware geweest al mijn vermaking, ik ware in mijn druk allang vergaan."

ZONDAG 1

VRAAG 1.

Vraag. Welke is uw enige troost, beide in leven en sterven?

Antwoord. Dat ik met lichaam en ziel, beide in leven en sterven, niet mijns, maar mijns getrouwen Zaligmakers Jezus Christus eigen ben, Die met Zijn dierbaar bloed voor al mijn zonden volkomen betaald en mij uit alle geweld des duivels verlost heeft; en alzó bewaart, dat, zonder de wil mijns hemelsen Vaders geen haar van mijn hoofd vallen kan, ja ook, dat mij alle ding tot mijn zaligheid dienen moet. Waarom Hij mij ook door Zijn Heilige Geest van het eeuwige leven verzekert, en Hem voortaan te leven van harte gewillig en bereid maakt.

Teksten der Heilige Schrift; op vraag en antwoord 1.

Rom. 14: 8: *"Want hetzij dat wij leven, wij leven de Heere; hetzij dat wij sterven, wij sterven de Heere. Hetzij dan dat wij leven, hetzij dat wij sterven, wij zijn des Heeren."*

1 Petrus 1: 18-19: *"Wetende, dat u niet door vergankelijke dingen, zilver of goud, verlost zijt uit Uw ijdele wandeling, die u van de vaders overgeleverd is; maar door het dierbaar bloed van Christus, als van een onbestraffelijk en onbevlekt Lam."*

Joh. 6: 39: *"En dit is de wil des Vaders, Die Mij gezonden heeft, dat al wat Hij Mij gegeven heeft, Ik daaruit niet verlieze, maar hetzelfde opwekken ten uitersten dage."*

Matth. 10: 30: *"En ook Uw haren des hoofds zijn alle geteld."*

2 Cor. 1:21, 22: *"Maar Die ons met u bevestigt in Christus, en Die ons gezalfd heeft, is God ; Die ons ook heeft verzegeld, en het onderpand des Geestes in onze harten gegeven."* Rom. 8: 16: *"Dezelve Geest getuigt met onzen geest, dat wij kinderen Gods zijn."*

Joh. 10: 27 -29: *"Mijn schapen horen Mijn stem, en Ik ken dezelve, en zij volgen Mij. En Ik geef hun het eeuwige leven, en zij zullen niet verloren gaan in der eeuwigheid, en niemand zal dezelve uit mijn hand rukken. Mijn Vader, Die ze Mij gegeven heeft, is meerder dan allen; en niemand kan ze rukken uit de hand Mijns Vaders."*

Ophelderende Vragen en Antwoorden

Vraag. Waarom spreekt de Catechismus allereerst van troost?

Antwoord. Hij vooronderstelt: droefheid, niet der wereld, maar droefheid naar God. 2 Cor. 7: 10: *"Want de droefheid naar God werkt een onberouwelijke bekering tot zaligheid; maar de droefheid der wereld werkt de dood."*

Vraag. Wat maakt u bedroefd, als u God vreest?

Antwoord. De zonde maakt mij bedroefd: het bedroeft mij, dat ik zo verkeerd van hart en verdraaid van zin ben, Ik wil de straf, die ik verdiend heb, wel dragen, als God maar mijn God, en mij genadig is, en ik verlang naar dezen troost, niet om de zonde te dienen, maar opdat ik, van mijn banden bevrijd, van harte mijn God en Heiland diene.

Vraag. Wat zei Hizkia daarvan, toen hij deze droefheid naar God had

ondervonden?

Antwoord. Jes. 38: 17: "Zie, in vrede is mij de bitterheid bitter geweest, maar U hebt mijn ziel liefelijk omhelsd, dat zij in de groeve der vertering niet kwame, want U hebt al mijn zonden achter Uw rug geworpen,"

Vraag. Waaruit weet u, dat de Heere Zich ever zulke treurigen ontfermt?

Antwoord. Uit Zijn beloften. Jer. 31: 25: "Want Ik heb de vermoeide ziel dronken gemaakt, en Ik heb alle ziel vervuld," Jes. 40: 1, "Troost, troost Mijn volk, zal ulieder God zeggen." Jes. 61: 3: "Om den treurigen Sions te beschikken, dat hun gegeven worde sieraad voor as, vreugdeolie voor treurigheid, het gewaad des lofs voor een benauwde geest."

Vraag. Hoe heet daarom onze Heere?

Antwoord. De Wens aller Heidenen. Hagg. 2: 8: "Ja Ik zal al de Heidenen doen beven, en zij zullen komen tot de Wens aller Heidenen." — De vertroosting Israëls. Luk. 2: 25: "En ziet, er was een mens te Jeruzalem, wiens naam was Simeon; en deze mens was rechtvaardig en godvrezende, verwachtende de vertroosting Israëls; en de Heilige Geest was op hem."

Vraag. Wiens bent u niet eigen?

Antwoord. Mijns zelf niet.

Vraag. Wiens zijt u dan eigen, als u op deze vertroosting ziet?

Antwoord. Mijns getrouwe Zaligmaker Jezus Christus.

Vraag. Geheel of ten dele?

Antwoord. Geheel, met lichaam en ziel,

Vraag. Bewijs mij eens, dat degenen, die bij Gods Woord blijven, letterlijk geen haar van het hoofd vallen kan.

Antwoord. Aan de drie mannen, die in de brandende oven geworpen werden, werd zelfs geen reuk des vuurs gevonden. Dan. 3: 27: "Toen vergaderden de stadhouders, de overheden, en de landvoogden en de raadsheren des konings. deze mannen beziende, omdat het vuur over hun lichamen niet geheerst had, en dat het haar huns hoofds niet verbrand was en hun mantels niet verbrand waren, ja dat de reuk des vuurs daardoor niet gegaan was."

Vraag. Hoe lang hebt u over de eerste vraag en het eerste antwoord van de Catechismus te leren?

Antwoord. Mijn gehele leven lang.

VRAAG 2.

Vraag. Hoe veel stukken zijn u nodig te weten, opdat u in dezen troost zalig leven en sterven moogt?

Antwoord. Drie stukken: ten eerste, hoe groot mijn zonde en ellende zij, ten andere, hoe ik van al mijn zonde en ellende verlost worde; ten derde, hoe ik Gode voor zulk een verlossing zal dankbaar zijn.

Teksten der Heilige Schrift; op vraag en antwoord 2.

Rom. 7: 14: "Want wij weten, dat de Wet geestelijk is; maar ik ben vleselijk, verkocht onder de zonde." Vs. 24: "Ik ellendig mens! wie zal mij verlossen uit het lichaam dezès doods?"

Hand. 4: 12: "En de zaligheid is in geen ander: want er is ook onder de hemel geen andere naam, die onder de mensen gegeven is, door welken wij moeten zalig worden."

Matth. 11: 28-30: "Komt herwaarts tot Mij, allen, die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven. Neemt Mijn juk op u, en leert van Mij, dat Ik zachtmoedig ben en nederig van hart, en gij zult rust vinden voor Uw zielen; want Mijn juk is zacht, en Mijn last is licht."

Kol. 3: 17: "En al wat u doet met woorden of met werken, doet het alles in de Naam van de Heere Jezus, dankende God en de Vader door Hem."

Ophelderende Vragen en Antwoorden

Vraag. Kunt u mij deze drie stukken wel in één tekst uit Gods Woord wedergeven?

Antwoord. Ja, in Hos. 14: 3: "1. Bekeer u tot de Heere; 2. zeg tot Hem: Neem weg alle ongerechtigheid, en geef het goede; 3. Zo zullen wij betalen de varren onzer lippen."

Vraag. Waarom is u, om in deze Goddelijke troost zalig te leven en te sterven, nodig te weten, hoe groot uw zonde en ellende is?

Antwoord. Als ik niet weet, dat mijn zonde en ellende dáárin bestaat, dat ik Gods gebod overtreden en Zijn heilige Wet door mijn ongehoorzaamheid miskend heb, en dat God mij daarom van Zijn heilig Aangezicht voor eeuwig moet verstoten, dan zal ik wel grote verlegenheid en berouw tonen, maar alleen opdat ik niet in de hel kome. Dan zal ik mij ook spoedig met een valse troost geruststellen. Wanneer ik echter weet, dat ik zulk een zondaar ben, dat God Zich in het geheel niet met mij kan inlaten, dan zal ik God in het gelijk stellen en mij zelf veroordelen, en dan zal God, uit louter barmhartigheid, tot mij komen met de waarachtige troost; Hij zal mij namelijk Zijn Christus tonen als het Lam, dat aan Zijn gerechtigheid voldaan heeft. En hoe meer ik het weet, dat het van mijn zijde een verloren zaak is, des te zekerder zal ik leven en sterven op Zijn belofte: "Doe Uwen mond wijd open, en Ik zal hem vervullen," (Ps. 81: 11.)

Vraag. Wat verstaat u onder uw zonde?

Antwoord. Niet alleen mijn zondige hartstochten, maar ook al het bedenken en streven mijns harten en alle overleggingen van mijn verstand, volgens welke ik altijd anders wil dan God wil; terwijl ik alles wat Hij zegt, verkeerd uitleg; alles wat Hij recht en goed maakt heeft, bederf; en alles wat Hij goed geordend en geschikt heeft, verdraai en verwring. Ook versta ik Hem in Zijn gerechtigheid en Zijn goedertierenheid nooit, zoals ik moest, maar koester kwade gedachten van Hem, blijf in het zichtbare hangen, verzet mij tegen Zijn eeuwige wijsheid, ja ik heb mij geheel en al onbekwaam gemaakt en maak mij nog voortdurend onbekwaam voor Zijn goede Wet en Zijn heilig gebod; zodat ik, in één woord, niets kan en niets wil, hoewel het willen bij mij is.

Vraag. En wat is uw ellende?

Antwoord. Dat ik naar mijn gewaarwording zo dikwijls ben, alsof er voor mij geen God was; dat ik Zijn vertroosting niet altijd ondervind; en dat ik de Heilige Geest bedroef door mijn verkeerdheid,

mijn onverstand en mijn ongeloof. In één woord, dat ik in deze boze wereld, in het zondige vlees, en niet in de hemel bij mijn God en Heiland inwoon,

Vraag. Wat zegt de apostel Paulus van deze onze ellende?

Antwoord. 2 Kor. 5: 4: "Want ook wij, die in deze tabernakel zijn, zuchten, bezwaard zijnde."

Vraag. Wat zegt Johannes de Doper van onze onmacht?

Antwoord. Joh. 3: 27: "Een mens kan geen ding aannemen, zo het hem uit de hemel niet gegeven zij."

Vraag. Wat zegt onze Heere van de onwil, waarover ge u aanklaagt?

Antwoord. Matth. 21: 28, 29: "Een mens had twee zonen, en gaande tot de eersten, zei: zoon! ga heen, werk heden in mijn wijngaard. Doch hij antwoordde en zei: ik wil niet; en daarna berouw hebbende, ging hij heen."

Vraag. Waarom is u, om in deze Goddelijke troost zalig te leven en te sterven, nodig te weten, hoe u van al uw zonde en ellende verlost zijt?

Antwoord. Als ik dat niet wist, dan zou ik mijn troost zoeken in mijn boete en in mijn berouw; in mijn zedelijke en verbeterde levenswandel of in mijn vrome werken; in mijn bekering en in de weg, die God met mij houdt; in mijn aanvechtingen en tegenspoeden; in mijn roepen om genade en om vergeving en in beloften, die ik zelf voor mij heb uitgedacht; in mijn strijd tegen de zonde en in een schijnbare overwinning; in het kerkgaan, in het avondmaalhouden, in het geven van aalmoezen en in al de werken mijner liefde; zodanige troostgronden zijn echter niet bestand tegen de herinnering van slechts een enkele zonde. Zo zou ik dan in valse gerustheid vervallen bij een regelmatig leven; in vermetelheid om te doen en te drijven wat de begeerte ingeeft, en dan toch mijn geloof daarbij roemen; of ik zou in wanhoop geraken bij het bewustzijn, dat ik door mijn verdorvenheid alles, wat God in mij heeft opgebouwd, moedwillig weder heb afgebroken. Thans echter heb ik een daad en een woord van mijn God. De daad is deze: Op Golgotha heeft Gods eigen Zoon, mijn Borg en Plaatsbekleder, voor mij gebloed, Hij is voor mij gestorven, Hij heeft voor al mijn zonden, ook voor mijn zonden van deze dag, volkomen betaald. Hij heeft Gode een eeuwig geldende voldoening gebracht, een volkomen gehoorzaamheid; mijn schuld heeft Hij uitgedelgd, de straf gedragen; met God ben ik door de dood Zijns Zoons verzoend; daardoor heeft Hij mij Zijn vrede gegeven, een eeuwige genade, en een zekere hoop van eeuwige zaligheid in het leven van Christus, mijn Heere. Zo heeft God mij zalig gemaakt zonder mij, ja tegen mijzelf naar het raadsbesluit van Zijn welbehagen in Christus Jezus, in hetwelk Hij mij van eeuwigheid heeft uitverkoren. Bij mij heeft Hij niets gevonden dan zonde, bij Hem vind ik enkel barmhartigheid in het geloof des Zoons Gods. Dat is mijn troost in leven en in sterven. En in deze troost, in dit licht, is dit het woord, dat ik van God heb: "Het bloed van Jezus Christus, zijn Zoon, reinigt ons van alle zonde."

Vraag. Wat getuigt de apostel Paulus van deze daad en van dit woord?

Antwoord. 1 Tim. 1: 15, 16: "Dit is een getrouw woord, en alle aan-

neming waardig, dat Christus Jezus in de wereld gekomen is, om de zondaren zalig te maken, van welke ik de voornaamste ben. Maar daarom is mij barmhartigheid geschied, opdat Jezus Christus in mij, die de voornaamste ben, al Zijn lankmoedigheid zou betonen, tot een voorbeeld dergenen, die in Hem geloven zullen ten eeuwigen leven."

Vraag. Waarom is u, om in deze Goddelijke troost zalig te leven en te sterven, nodig te weten, hoe u God voor zulk een verlossing zult dankbaar zijn?

Antwoord. Dat kan mij toch geen ware troost in leven en in sterven geven, dat ik veel van mijn verdorvenheid spreek en daarbij in mijn zonden blijf zitten, of dat ik de naam van de Heere Jezus in de mond heb, en toch mijn wereldse gang ga en in mijn aards bestaan en streven volhard; ook dat niet, dat ik God iets vergelden wil met werken, die Hij niet heeft bevolen. Christus is opgestaan uit de doden en heeft de Heilige Geest verworven. In Zijn opstanding ligt een macht van genade tot alle Gode welbehaaglijke wandel, en Zijn Geest houdt ons staande in de vrijheid, waarmede Christus ons van duivel, zonde en wereld heeft vrijgemaakt. God werkt met deze macht en met deze Geest in de gelovigen. Zo moet ik dan van God geleerd zijn, om van mijn kunnen, moeten en willen afstand te hebben gedaan.

Want zó alleen zal ik de Heere vergelden al Zijn weldaden, die Hij mij bewijst, wanneer ik Zijn gerechtigheid alleen verkondig, Zijn Naam predik, en de toevlucht neem tot de troon Zijner genade, opdat ik aan genade vasthoude, ten einde door genade Gode te behagen in de mij door Hem aangewezen kring, en in al mijn doen slechts Zijn doen te roemen. In deze troost leef en sterf ik zalig; want dan zie ik niet op mijzelf, noch op het willen des vleses, maar op Zijn Woord, waarin Hij hemel en aarde gemaakt heeft, en blijf hierbij: God zal zorgen.

Vraag. Wat zegt de Heere van de ondankbaarheid, dat men de gerechtigheid des geloofs laat varen en zich weder tot de valse godsdienst en tot de zelfgekozen werken keert?

Antwoord. Jer. 2: 13: "Want Mijn volk heeft twee boosheden gedaan: Mij, de Springader des levenden waters, hebben zij verlaten, om zichzelf bakken uit te houwen, gebroken bakken, die geen water houden."

Deut. 32: 6: "Zult gij dit de Heere vergelden, gij dwaas en onwijs volk! Is Hij niet uw Vader, Die u verkregen, Die u gemaakt en u bevestigd heeft?"

Vraag. Wat zegt onze Heere van het blijven in Hem en in Zijn Woord?

Antwoord. Joh. 15: 4, 5: "Blijft in Mij, en Ik in u. Gelijkerwijs de rank geen vrucht kan dragen van zichzelf, zo zij niet in de wijnstok blijft, zo ook u niet, zo gij in Mij niet blijft. Ik ben de Wijnstok en u de ranken; die in Mij blijft, en Ik in hem, die draagt veel vrucht; want zonder Mij kunt gij niets doen."

Joh. 8: 31, 32: "Indien ulieden in Mijn Woord blijft, zo zijt u waarlijk Mijn discipelen en zult de waarheid verstaan, en de waarheid

zal u vrijmaken."

Vraag. Wat zegt de Evangelist Johannes daarvan, dat als wij in het Woord, dat is in Christus, blijven, wij Hem alles gerust kunnen toevertrouwen?

Antwoord. Joh. 1: 3: "Zonder Hetzelve is geen ding gemaakt, dat gemaakt is." En Mozes zegt: "In de beginne schiep God de hemel en de aarde."

Vraag. Geef mij een paar waarschuwende voorbeelden van ondankbaarheid jegens God voor Zijn verlossing?

Antwoord. Luk. 17: 17: "En Jezus, antwoordende, zei: Zijn niet de tien gereinigd geworden? en waar zijn de negen?"

Matth. 18: 32-34: "Toen heeft hem zijn heer tot zich geroepen en zei tot hem: Gij boze dienstknecht! al die schuld heb ik u kwijtgescholden, dewijl u mij gebeden hebt; behoortet gij ook niet u over Uwen mededienstknecht te ontfermen, gelijk ik ook mij over u ontfermd heb? En zijn heer, vertoornd zijnde, leverde hem de pijnigers over."

HET EERSTE DEEL: VAN DES MENSEN ELLENDE

ZONDAG 2

VRAAG 3.

Vraag. Waaruit kent gij uw ellende?

Antwoord: Uit de Wet Gods.

Teksten der Heilige Schrift; op vraag en antwoord 3.

Rom. 3:20: "Daarom zal uit de werken der Wet geen vlees gerechtvaardigd worden voor Hem; want door de Wet is de kennis der zonde."

Rom. 7: 7: "Wat zullen wij dan zeggen? Is de Wet zonde? Dat zij verre. Ja, ik kende de zonde niet dan door de Wet; want ook had ik de begeerlijkheid niet geweten zonde te zijn, indien de Wet niet zei: Gij zult niet begeren."

Ophelderende Vragen en Antwoorden

Vraag. Hoe leert u gans bijzonder uw ellende uit de Wet Gods kennen?

Antwoord. De Wet zegt: "Doe dat, en gij zult leven." Ik kan het echter niet doen; het volbrengen vind ik niet, ofschoon ik ook wil; de zonde, die in mij woont, neemt mij gevangen en sleept mij mee om haar wil te doen. Ja, al erken ik ook al het goede en heilzame van het gebod, hoe meer ik leer inzien, dat het er met de Wet nauw op aankomt, des te meer ondervind ik, dat mijn begeerte zich daartegen kant. Ik kan met de Wet en met al mijn pogingen de zonde en haar beschuldiging niet te niet doen, niet doden in mijn vlees. Hoe vaak ik de Wet ook ter hand neem, telkens schend ik haar, in plaats van met haar ook maar één enkele boze gedachte des harten te bedwingen.

Vraag. Maar komt dat dan werkelijk, waarmee de Wet dreigt, als men haar niet in allen dele gehoorzaamt?

Antwoord. Indien God in de woorden der ouders zulk een macht heeft gelegd, dat de vloek van Noach werkelijk over Cham en Kanaan gekomen is, zou dan in de woorden der Wet niet veel meer macht liggen, zodat haar vloek werkelijk over al de overtreders komt?

Vraag. Geef mij een voorbeeld uit uw dagelijks leven, dat u de Wet verkeerd uitlegt?

Antwoord. Het is Zondag, het weer is heerlijk, mijn speelkameraad vraagt mij om met hem een grote wandeling te doen. Ik vraag aan moeder, of ik mag. Moeder vraagt mij, of ik mijn psalm voor morgen voor de catechisatie al geleerd heb; dat heb ik nog niet gedaan, en nu moet ik daarom thuisblijven. Nu word ik zeer boos. Hier is de wil van moeder Gods wil en wet; en hieruit zie ik mijn ellende, dat ik liever zou willen wandelen, dan leren, wat mij voor mijn gehele leven nuttig is.

Vraag. Geef mij nog een voorbeeld?

Antwoord. Vader zegt: "laat dat staan, dat kunt u niet, ik zal het voor u doen". Nu denk ik, dat ik het wel kan, en bederf het; ik wil zulks niet weten en wil het weer goed maken, en nu bederf ik het nog meer.

VRAAG 4.

Vraag. Wat eist de Wet Gods van ons?

Antwoord. Dat leert ons Christus in een hoofdsom, Matth. 22: 37-40: "Gij zult liefhebben de Heere Uw God, met geheel uw hart, en met geheel uw ziel, en met geheel uw verstand. Dit is het eerste en het grote gebod. En het tweede, aan dit gelijk, is: gij zult uw naaste liefhebben als uzelf. Aan deze twee geboden hangt de ganse Wet en de Profeten."

Ophelderende Vragen en Antwoorden

Vraag. Waarom begint de Catechismus hier met de liefde Gods en des naasten?

Antwoord. Liefde is de vervulling der Wet. Liefde komt voort uit achting en gehoorzaamheid. Er is echter bij ons, als uit ons, geen achting en gehoorzaamheid Gods aanwezig, bijgevolg ook geen liefde. De Catechismus wil ons echter door de overtuiging, hoe ellendig wij zijn, opleiden tot de doende en lijdende gehoorzaamheid van de tweede Adam, Christus. Alleen in deze gehoorzaamheid worden wij als rechtvaardigen gesteld, als wij in Zijn Naam geloven. De Catechismus legt ineens de grond van onze verdorvenheid bloot, welke niets anders is, dan haat tegen God en onze naaste.

VRAAG 5.

Vraag. Kunt u dit alles volkomen houden?

Antwoord. Neen ik: want ik ben van nature geneigd, God en mijn naaste te haten.

Ophelderende Vragen en Antwoorden

Vraag. De geneigdheid is er toch slechts?

Antwoord. Gelijk de geneigdheid er is, zo ook de werkelijkheid. "Het bedenken des vleses is vijandschap tegen God, want het onderwerpt zich der Wet Gods niet", zegt de apostel Paulus (Rom. 8: 7). Er leeft echter niemand, in wien de vleselijke gezindheid heeft opgehouden. Ook schrijft Paulus aan de Galaten: "Ben ik dan uw vijand geworden, u de waarheid zeggende?" En wie kan er zich van vrijspreken, dat hij niet menigmaal Achabs gewaarwordingen heeft gehad, die van de profeet Micha zei: Ik haat hem, want hij profeteert over mij niets goeds, maar altijd kwaad." Of wie voelt geen haat tegen God, omdat God hem en zijn doen veroordeelt; wie zou menigmaal niet willen, dat God het niet zo nauw met de zonde nam; en niet zo schrikkelijk daarover toornde. De mens is zózeer Gods vijand, dat hij zich volstrekt niet bekeren wil en liever met de

ganse wereld verloren gaat en zijn boze wil en begeerte doorzet, indien God hem niet met almachtige liefde voorkomt en hem te sterk wordt. En hoe diep de haat tegen de naaste in 's mensen hart zit, bewijst de schromelijke eigenliefde, de nijd en afgunst in beroep en nering, en bovenal de godsdienstaat en de bedekte en openbare vervolgingen tegen de rechtvaardigen. Geen kind zoekt uit zichzelf God, neemt uit eigen beweging Gods Woord in de hand, om Zijn liefelijke woorden te lezen; geen kind laat het uit zichzelf toe, dat aan zijn broertje meer wordt gegeven, dan aan hem.

Vraag. Hoe moet de liefde Gods zijn?

Antwoord. Niet uit een verdeeld hart, maar uit het gehele hart, uit de gehele ziel, uit geheel het verstand, uit geheel de kracht.

Vraag. Wat is dat: "de naaste liefhebben als zichzelf"?

Antwoord. Zoals de Heere bevolen heeft: "Alle dingen, die u wilt, dat u de mensen zouden doen, doet gij hun ook zo"; de gezindheid: wat God mij geeft, moet u ook hebben, mijn broeder, ja heb het alles, er zal voor mij wel iets overblijven, want God is mijn deel; dat gevoelen, hetwelk in Christus was, Die, hoewel Hij in de gestaltenis Gods was, Zich vernietigde om onzentwil (Filipp. 2: 5 en verder).

Vraag. Wie is onze naaste?

Antwoord. Degene, op wie wij van onze gewaande hoogte neerzien.

Vraag. Waarom vraagt de Catechismus: Kunt u dit alles volkomen houden?"

Antwoord. Omdat wij menen, dat, als wij ons best hebben gedaan, God het toch zo nauw niet nemen zal, en dat, als wij negen geboden hebben gehouden, God ons het tiende wel schenken mag.

Vraag. Wat zegt de apostel Jakobus echter hieromtrent?

Antwoord. "Wie de gehele Wet zal houden, en in één (gebod) zal struikelen, die is schuldig geworden aan alle." (Jak. 2: 10.)

Vraag. Moet de Wet dan volkomen gehouden worden?

Antwoord. Zekerlijk, en dat niet alleen naar de letter, maar ook naar de geestelijke betekenis der Wet, niet gedwongen, maar vrijwillig, uit lust en liefde. Het is de mens echter onmogelijk, om één enkel gebod te houden, zonder dat hij dit of een ander gebod op dezelfde tijd overtreedt.

ZONDAG 3

Vraag 6.

Vraag. Heeft dan God de mens alzo boos en verkeerd geschapen?

Antwoord. Neen Hij; maar God heeft de mens goed en naar Zijn evenbeeld geschapen, dat is, in ware gerechtigheid en heiligheid; opdat hij God, zijn Schepper, recht kennen, Hem van harte liefhebben, en met Hem in de eeuwige zaligheid leven zou, om Hem te loven en te prijzen.

Teksten der Heilige Schrift; op vraag en antwoord 6.

Ps. 51:6: "Tegen U, U alleen, heb ik gezondigd, en gedaan, dat kwaad is in Uw ogen; opdat U rechtvaardig zijt in Uw spreken, en rein zijt in Uw richten."

Ophelderende Vragen en Antwoorden

Vraag. Waarom vraagt de Catechismus, of God dan de mens zo boos en verkeerd geschapen heeft?

Antwoord. Omdat wij zo hoogmoedig zijn, dat wij de schuld nooit bij onszelf willen zoeken, maar die altijd op God en in het algemeen op iets anders werpen.

Vraag. Wat zei daarom Adam tot God?

Antwoord. "De vrouw, die Gij bij mij gegeven hebt, die heeft mij van dien boom gegeven."

Vraag. En wat denkt u, als u gezondigd hebt of zondigt?

Antwoord. Ik zou zo en zó niet wezen, als die of die, als dit of dat maar anders was.

Vraag. Wat zegt de Heilige Schrift hiervan?

Antwoord. Pred. 7: 29: "Dit heb ik gevonden, dat God de mens recht gemaakt heeft, maar zij hebben vele vonden gezocht."

Vraag 7.

Vraag. Van waar komt dan zulk een verdorven aard des mensen?

Antwoord. Uit de val en de ongehoorzaamheid onzer eerste voorouders, Adam en Eva, in het paradijs, waar onze natuur also is verdorven geworden, dat wij allen in zonden ontvangen en geboren worden.

Teksten der Heilige Schrift; op vraag en antwoord 7.

Rom. 5: 12: "Daarom, gelijk door één mens de zonde in de wereld ingekomen is, en door de zonde de dood, en zo de dood tot alle mensen doorgegaan is, in welken (dood) allen gezondigd hebben."

Ophelderende Vragen en Antwoorden

Vraag. Waarom vraagt de Catechismus naar de oorzaak van uw ellende?

Antwoord. Opdat ik niet in de waan verkeer, dat ik goed ben, maar dat het mijn hartstocht of zonde is, die mij zo verkeerd maakt; noch mij inbeeld, dat ik weer goed ben, als ik mijn zonde of hartstocht overwonnen heb; maar opdat ik geloof, dat de schuld van mijn verdorvenheid bij mij ligt, dat ik in de grond verdorven ben en tot niets deug, omdat ik reeds in het paradijs, in Adam, God geheel losgelaten heb, om op eigen benen te staan. Uit een bedorven aard komt nooit goede vrucht voort. De geardheid laat zich door geen kunst veranderen of uitdrijven.

Ps. 51: 7: "Zie, ik ben in ongerechtigheid geboren, en in zonde heeft mij mijn moeder ontvangen."

Vraag 8.

Vraag. Maar zijn wij also verdorven, dat wij ganselijk onbekwaam zijn tot enig goed en geneigd tot alle kwaad?

Antwoord. Ja wij; tenzij wij door de Geest Gods wedergeboren worden.

Teksten der Heilige Schrift; op vraag en antwoord 8.

Rom. 3: 9-19: "Wat dan? Zijn wij uitnemender? Ganselijk niet; want wij hebben te voren beschuldigd beide Joden en Grieken, dat zij allen onder de zonde zijn, gelijk geschreven is: Er is niemand rechtvaardig, ook niet één; er is niemand, die verstandig is; er is niemand, die God zoekt. Allen zijn zij afgeweken, tezamen zijn zij onnut geworden; er is niemand, die goed doet, er is ook niet tot één toe. Hun keel is een geopend graf; met hun tongen plegen zij bedrog; slangenvenijn is onder hun lippen; welker mond vol is van vervloeking en bitterheid; hun voeten zijn snel om bloed te vergieten; vernieling en ellendigheid is in hun wegen; en de weg des vredes hebben zij niet gekend. Er is geen vreze Gods voor hun ogen. Wij weten nu, dat al wat de Wet zegt, zij dat spreekt tot degenen, die onder de Wet zijn; opdat alle mond gestopt worde, en de gehele wereld voor God verdoemelijk zij."

Ophelderende Vragen en Antwoorden

Vraag. Waarom vraagt de Catechismus: "Zijn wij alzô verdorven, dat wij ganselijk onbekwaam zijn tot enig goed en geneigd tot alle kwaad?"

Antwoord. Ten eerste: omdat wij niet ophouden, van onszelf een goede mening, een goeden dunk te hebben.

Ten tweede: om ons tot de overtuiging te brengen, dat wij waarlijk verloren zijn, hoe braaf, hoe deugdzaam, hoe rechtschapen wij ook mogen zijn, zo wij niet uit God geboren zijn. Zo moet ons dan de kennis van onze ellende daartoe drijven, dat wij het leven uit God zoeken, dat wij zoeken in Christus gerechtvaardigd te worden. De Catechismus leidt ons op tot de nieuwe schepping der genade (Zie 2Kor. 5: 14 en verder).

Vraag. Wat zegt onze Heere daarvan?

Antwoord. Joh. 3: 3: "Tenzij dat iemand wederom geboren worde, hij kan het Koninkrijk Gods niet zien."

Vraag. Wat hebt u dan te doen, als u wel veel goeds doet, veel bidt, veel overgeeft, veel nalaat, maar evenwel voelt, dat er een kloof is tussen u en God?

Antwoord. Ik heb niet te rusten, vóórdat ik voor mijzelf door de Heilige Geest Gods er van verzekerd ben, dat ik uit God geboren ben, en zo tot de rust geraak, die overblijft voor het volk Gods. Zó deed de hoofdman Cornelius (Hand. 10: 4 en verder).

Vraag. En wat is de weg daartoe?

Antwoord. Dat ik Christus ontvangen heb, die degenen, die in Zijn Naam geloven, macht geeft, kinderen Gods te zijn geworden.

Vraag. Maar als u uit God geboren bent, bent u dan tot het goede bekwaam?

Antwoord. Geenszins; onze bekwaamheid is uit God; maar God de Heere maakt scheiding tussen licht en duisternis, tussen zonde en gerechtigheid. De Catechismus houdt ons de rechtvaardige eisen Wet voor, opdat wij het zoeken dáár waar het, niettegenstaande onze volslagen onmacht, te vinden is.

Joh. 1: 16: "En uit Zijn volheid hebben wij allen ontvangen ook genade voor genade."

Filipp. 4: 13: "Ik vermag alle dingen door Christus, Die mij kracht geeft." (Rom. 7: 14, 18, 24; Matth. 25 vs. 3-5.)

Vraag 9.

Vraag. Doet dan God de mens geen onrecht, dat Hij in Zijn Wet van hem eist, wat hij niet doen kan?

Antwoord. Neen hij; want God heeft de mens alzo geschapen, dat hij dat kon doen; maar de mens heeft zichzelf en al Zijn nakomelingen door het ingeven des duivels en door moedwillige ongehoorzaamheid van die gaven beroofd.

Teksten der Heilige Schrift; op vraag en antwoord 9.

Job 34: 12: "Daarom, gij lieden van verstand! hoort naar mij: verre zij God van goddeloosheid, en de Almachtige van onrecht! Want naar het werk des mensen vergeldt Hij hem, en naar eens ieders weg doet Hij het hem vinden. Ook, waarlijk, God handelt niet goddeloos en de Almachtige verkeert het recht niet."

Ophelderende Vragen en Antwoorden

Vraag. Waarom vraagt de Catechismus: "Doet dan God de mens geen onrecht, dat Hij in Zijn Wet van hem eist, wat hij niet doen kan?"

Antwoord. Omdat ik mij graag met mijn onmacht en dergelijke zou verontschuldigen; ook van Gods gerechtigheid zo graag toegevendheid met mij zou willen; deze toegevendheid zou mij intussen ten verderve strekken.

Vraag. Geef mij een voorbeeld uit het dagelijks leven, waaruit blijkt, dat God de mens geen onrecht doet.

Antwoord. Ik heb als staatsburger morgen honderd gulden belasting te betalen; deze honderd gulden heb ik maar ik kom heden aan een speelbank en verspeel ze. Nu ga ik naar de ontvanger, klaag hem mijn ongeval en verzoek hem geduld met mij te hebben, of mij zonder betaling te kwiteren.

Vraag. Zal de ontvanger u deze kwitantie geven, zal hij toegevendheid met u kunnen hebben?

Antwoord. Neen; aan de wet van de koning, wiens plaatsvervanger hij is, moet voldaan worden; hij moet betaling hebben, en kan er geen acht op slaan, of ik de honderd gulden heb, of niet. Ik heb ze gehad.

Vraag 10.

Vraag. Wil God zulk een ongehoorzaamheid en afval ongestraft laten?

Antwoord. Neen Hij, geenszins; maar Hij vertoornt Zich schrikkelijk, beide over de aangeboren en de werkelijke zonden, en wil die, door een rechtvaardig oordeel, tijdelijk en eeuwig straffen, gelijk Hij gesproken heeft: "Vervloekt is een iegelijk, die niet blijft in al hetgeen geschreven is in het boek der Wet, om dat te doen".

Teksten der Heilige Schrift; op vraag en antwoord 10.

Ps. 7: 12-14: "God is een rechtvaardig Rechter, en een God, Die te allen dage toornst. Indien hij zich niet bekeert, zo zal Hij Zijn zwaard wetten; Hij heeft Zijn boog gespannen en dien bereid, en heeft dodelijke wapenen voor Zich

gereed gemaakt; Hij zal Zijn pijlen tegen de hittige vervolgers te werk stellen."

Spr. 1: 24-26: "Dewijl Ik geroepen heb, en ulieden geweigerd hebt; Mijn hand uitgestrekt heb, en er niemand was, die opmerkte; en u al Mijn Raad verworpen en Mijn bestraffing niet gewild hebt; zo zal Ik ook in ulieder verderf lachen, Ik zal spotten, wanneer uw vreze komt."

Matth. 22: 12, 13: "En hij zei tot hem: Vriend! hoe zijt gij hier ingekomen, geen bruiloftskleed aanhebbende? En hij verstomde. Toen zei de koning tot de dienaars: Bindt zijn handen en voeten, neemt hem weg, en werpt hem in de buitenste duisternis; daar zat zijn wening en knersing der tanden."

Luk. 13: 8, 9: "En hij, antwoordende, zei tot hem: Heere, laat hem ook nog dit jaar, totdat ik om hem gegraven en mest zal gelegd hebben; en indien hij vrucht zal voortbrengen, laat hem staan; maar indien niet, zo zult gij hem namaals uithouwen."

Ophelderende Vragen en Antwoorden

Vraag. Waarom vraagt de Catechismus: "Wil God zulk een ongehoorzaamheid en afval ongestraft laten?"

Antwoord. Opdat ik, terwijl mij toch mijn geweten zegt, dat ik mijn wereldse gang ga en mijn lusten opvolg, niet zou denken, dat ik evenwel een goed Christen ben en een even goed geloof heb, als elk ander, maar opdat ik integendeel het voor waarachtig zou houden, dat de rechtvaardige en heilige God het met de overtreding van Zijn Wet zeer nauw neemt.

Vraag. Bewijs mij, dat God toornst ook over aangeboren zonden.

Antwoord. Zó staat geschreven: "O dochter van Babel, die verwoest zult worden! — welgelukzalig zal hij zijn, die uw kinderkens grijpen en aan de steenrots verpletteren zal." (Ps. 137: 8a, 9.)

Vraag. Geef er mij enige bewijzen van, dat God Zich grotelijks vertoornt beide over aangeboren en werkelijke zonden.

Antwoord. Wij hebben daarvan een bewijs in de geschiedenis van de Zondvloed; in het omkeren der steden Sodom en Gomorra; ook in de verwoesting van Jeruzalem, eerst door de Chaldeeën, later door de Romeinen, bij welke gelegenheid ook jonge kinderen omkwamen. Ook leert mij de Heilige Schrift, dat er van de zeshonderd duizend mannen, die uit Egypte togen, slechts twee in Kanaän, het land der belofte, kwamen.

Vraag. Wie waren die twee?

Antwoord. Jozua en Kaleb.

Vraag. Wat betekenen deze namen in het Hollands?

Antwoord. Een zaligmaker en een hond.

Vraag. Waarom zegt de Catechismus: "God wil de zonde straffen", en niet: "Hij straft de zonde"?

Antwoord. Opdat ik de woorden van Paulus ter harte neme: "Of veracht u de rijkdom Zijner goedertierenheid, en verdraagzaamheid, en lankmoedigheid, niet wetende, dat de goedertierenheid Gods u tot bekering leidt?" (Rom. 2: 4.) — Waarom ook de apostel Petrus schrijft: "De Heere is lankmoedig over ons, niet willende, dat enigen verloren gaan, maar dat zij allen tot bekering komen. Maar de dag des Heeren zal komen als een dief in de nacht." (2 Petrus 3:

9, 10.)

Vraag 11.

Vraag. Is dan God ook niet barmhartig?

Antwoord. God is wel barmhartig, maar Hij is ook rechtvaardig: daarom eist Zijn gerechtigheid, dat de zonde, welke tegen de allerhoogste Majesteit Gods gedaan is, ook met de hoogste, dat is met de eeuwige straf, aan lichaam en ziel gestraft worde.

Teksten der Heilige Schrift; op vraag en antwoord 11.

Ps. 5: 5, 6: "Want Gij zijt geen God, Die lust heeft aan goddeloosheid; de boze zal bij U niet verkeren. De onzinnigen zullen voor Uw ogen niet bestaan; Gij haat alle werkers der ongerechtigheid."

Rom. 1: 18: "Want de toorn Gods wordt geopenbaard van de hemel over alle goddeloosheid en ongerechtigheid der mensen, als die de waarheid in ongerechtigheid ten onder houden."

Tit. 2: 11, 12: "Want de zaligmakende genade Gods is verschenen aan alle mensen en onderwijst ons, dat wij, de goddeloosheid en de wereldse begeerlijkheden verzakende, matig en rechtvaardig en godzalig leven zouden in deze tegenwoordige wereld."

2 Thess. 1:7, 8: "En u, die verdrukt wordt, verkwikking met ons, in de openbaring van de Heere Jezus van de hemel met de engelen Zijner kracht; met vlammend vuur wraak doende over degenen, die God niet kennen, en over degenen, die het Evangelie van onzen Heere Jezus Christus niet gehoorzaam zijn."

Ophelderende Vragen en Antwoorden

Vraag. Waarom legt de Catechismus u de vraag voor: "Is dan God ook niet barmhartig?"

Antwoord. Opdat ik leer, dat Hij jegens mijn zonden en overtredingen der Wet zonder enige voldoening overeenkomstig Zijn gerechtigheid niet barmhartig is; ook opdat ik mij van Gods barmhartigheid geen verkeerde voorstellingen maak, maar mijzelf veroordeel en God in 't gelijk stel. Indien God mij barmhartig was, zonder dat ik overeenkomstig Zijn Wet ware, zou Hij onbarmhartig zijn jegens al Zijn heiligen, die zichzelf en de wereld verloochend hebben en van de wereld niets hadden, omdat zij gebleven zijn in Gods gebod; dan zou Hij ook onbarmhartig zijn jegens Zijn eigen heilig kind Jezus, Die naar het vlees gedood werd, toen Hij, de Rechtvaardige, voor ons onrechtvaardigen leed, terwijl allen uitriepen: "Kruis Hem, kruis Hem!" en Die Zich om onzentwil door de wereld liet uitwerpen, smaden en doden.

HET TWEEDE DEEL: VAN DES MENSEN VERLOSSING

ZONDAG 5

Vraag 12.

Vraag. Aangezien wij dan, naar het rechtvaardig oordeel Gods, tijdelijke en eeuwige straf verdiend hebben, is er enig middel, waardoor wij deze straf ontgaan mogen en wederom tot genade komen?

Antwoord. God wil, dat aan Zijn gerechtigheid genoeg geschiede; daarom moeten wij aan dezelve, óf door onszelf, óf door een ander volkomen betalen.

Teksten der Heilige Schrift; op vraag en antwoord 12.

Rom. 8: 3: "Want hetgeen der Wet onmogelijk was, dewijl zij door het vlees krachteloos was, heeft God, Zijn Zoon zedende in gelijkheid des zondigen vleses, en dat voor de zonde, de zonde veroordeeld in het vlees."

Ophelderende Vragen en Antwoorden

Vraag. Hoe verstaat u dat: "God wil, dat aan Zijn gerechtigheid genoeg geschiede?"

Antwoord. Ten eerste: God moet Zijn eer terughebben. Dat kan alleen geschieden door geloof.

Ten tweede: De Wet moet weer opgericht, vervuld zijn. Dat kan alleen geschieden door volkomen gehoorzaamheid.

Ten derde: Zonde, schuld en straf moeten weggenomen, verzoend, uitgedelgd, gedragen zijn. Zulks kan alleen geschieden door iemand, die in het vlees komt, dat is: in de toestand, waarin wij door onze afval van God geraakt zijn, en die nochtans van zichzelf van geen zonde weet, geen schuld gemaakt en geen straf verdiend heeft.

Ten vierde: De mens, zoals hij in Adam is, moet gedood zijn, en dezelfde mens wederom in het eeuwige leven tot God gebracht worden als een nieuw mens. Zulks kon alleen geschieden door de Heere uit de hemel, in Wien wij, bijaldien wij geloven, datgene zijn, wat Adam vóór zijn val was; ja er veel beter aan toe zijn, omdat Adam niet kon blijven staan, maar onze lieve Heere Christus blijft staan, ten einde de verzinkende op te helpen uit de diepte zijner verlorenheid en hem de genade der volharding te schenken.

Vraag. Wat zegt de Heilige Schrift ten opzichte van het geloof, door hetwelk aan Gods gerechtigheid genoeg geschiedt?

Antwoord. Jezus is de overste Leidsman en Voleinder des geloofs. Hebr. 12: 2: "Ziende op de oversten Leidsman en Voleinder des geloofs, Jezus, Dewelke voor de vreugde, die Hem voorgesteld was, het kruis heeft verdragen en schande veracht, en is gezeten aan de Rechterhand des troons Gods."

Vraag. Wat zegt de Heilige Schrift ten opzichte van de gehoorzaamheid, door welke de Wet vervuld is?

Antwoord. Filipp. 2: 8: "Hij heeft Zichzelf vernederd, gehoorzaam geworden zijnde tot de dood, ja de dood des kruises." Rom. 5: 19: "Door de gehoorzaamheid van één zullen velen tot rechtvaardigen gesteld worden". Gal. 4: 4, 5: "Maar wanneer de volheid des tijds gekomen is, heeft God Zijn Zoon uitgezonden, geworden uit een vrouw, geworden onder de wet, opdat Hij degenen, die onder de wet waren, verlossen zou, en opdat wij de aanneming tot kinderen verkrijgen zouden."

Vraag. Wat zegt de Heilige Schrift daarvan, dat uw lieve Heere Uw zonde, schuld en straf weggenomen, gedragen, verzoend en uitgedelgd heeft?

Antwoord. Jes. 53: 4-6: "Waarlijk Hij heeft onze krankheden op Zich genomen, en onze smarten heeft Hij gedragen; doch wij achtten Hem, dat Hij geplaagd, van God geslagen en verdrukt was. Maar Hij is om onze overtredingen verwond, om onze ongerechtigheden is Hij verbrijzeld; de straf, die ons de vrede aanbrengt, was op Hem, en door Zijn striemen is ons genezing geworden. Wij dwaalden allen als schapen, wij keerden ons een iegelijk naar zijn weg, doch de Heere heeft ons aller ongerechtigheid op Hem doen aanlopen." Vers 10 en 11: "Doch het behaagde de Heere Hem te verbrijzelen; Hij heeft Hem krank gemaakt; als Zijn ziel zich tot een schuldoffer gesteld zal hebben, zo zal Hij zaad zien, Hij zal de dagen verlengen, en het welbehagen des Heeren zal door Zijn hand gelukkig voortgaan. Om de arbeid Zijner ziel zal Hij het zien en verzadigd worden; door Zijn kennis zal Mijn Knecht, de Rechtvaardige, velen rechtvaardig maken, want Hij zal hun ongerechtigheden dragen."

Vraag. Welke persoon droeg derhalve onze Heere in Zich in de dagen Zijns vleses?

Antwoord. Onze *persoon*, de persoon des zondaars.

Vraag. Wat zegt de Heilige Schrift daarvan, dat u in Christus als oude mens gedood en als een nieuw mens opgewekt en wederom tot God gebracht zijt?

Antwoord. Rom. 6: 6-11: "Dit wetende, dat onze oude mens met Hem gekruisigd is, opdat het lichaam der zonde teniet gedaan worde, opdat wij niet meer de zonde dienen. Want die gestorven is, die is gerechtvaardigd van de zonde. Indien wij nu met Christus gestorven zijn, zo geloven wij, dat wij ook met Hem zullen leven: wetende, dat Christus, opgewekt zijnde uit de doden, niet meer sterft; de dood heerst niet meer over Hem. Want dat Hij gestorven is, dat is Hij der zonde eenmaal gestorven; en dat Hij leeft, dat leeft Hij Gode. Zo ook ulieden, houdt het daarvoor, dat u wel der zonde dood zijt, maar Gode levende zijt in Christus Jezus, onzen Heere.

Vraag 13.

Vraag. Maar kunnen wij door onszelf betalen?

Antwoord. In generlei wijze; maar wij maken ook de schuld nog dagelijks meerder.

Ophelderende Vragen en Antwoorden

Vraag. Wat zegt de Schrift in dit opzicht?

Antwoord. Job 9: 2, 3: "Waarlijk ik weet, dat het zo is: want hoe zou de mens rechtvaardig zijn bij God? Zo Hij lust heeft, om met hem te twisten, niet één uit duizend zal hij Hem beantwoorden."

Job 4: 18, 19: "Zie, op Zijn knechten zou Hij niet vertrouwen, hoewel Hij in Zijn engelen klaarheid gesteld heeft. Hoeveel te min op degenen, die lemen huizen bewonen, welker grondslag in het stof is? zij worden verbrijzeld voor de motten."

Matth. 16: 26: "Wat zal een mens geven tot lossing van zijn ziel?"

Ps. 130: 3: "Zo U, Heere! de ongerechtigheden gadeslaat, Heere! wie zal bestaan?"

Vraag 14.

Vraag. Kan ook ergens een bloot schepsel gevonden worden, dat voor ons betale?

Antwoord. Neen, want ten eerste wil God aan geen ander schepsel de schuld straffen, welke de mens gemaakt heeft; ten andere kan ook geen bloot schepsel de last van Gods eeuwigen toorn tegen de zonde dragen en andere schepselen daarvan verlossen.

Ophelderende Vragen en Antwoorden

Vraag. Bewijs mij, dat God aan geen ander schepsel de schuld wil straffen, welke de mens gemaakt heeft".

Antwoord. Zó spreekt de Heere: "De ziel, die zondigt, die zal sterven". (Ezech. 18: 4.)

Vraag. Hoe moet degene zijn, die de last van Gods eeuwige toorn tegen de zonde dragen kan?

Antwoord. Die moet Gode gelijk zijn.

Vraag 15.

Vraag. Wat moeten wij dan voor een middelaar en verlosser zoeken?

Antwoord. Zulk een, die een waarachtig en rechtvaardig mens is, en nochtans ook sterker dan alle schepselen, dat is, die ook waarachtig God is.

ZONDAG 6

Vraag 16.

Vraag. Waarom moet hij een waarachtig en rechtvaardig mens zijn?

Antwoord. Omdat de rechtvaardigheid Gods vorderde, dat de menselijke

natuur, die gezondigd had, voor de zonde betaalde, en dat een mens, zelf een zondaar zijnde, niet kon voor anderen betalen.

Vraag 17.

Vraag. Waarom moet Hij tezamen ook waarachtig God zijn?

Antwoord. Opdat Hij, uit kracht Zijner Godheid, de last des toorns Gods aan zijn mensheid dragen, en ons de gerechtigheid en het leven verwerven en wedergeven mocht.

Vraag 18.

Vraag. Maar wie is die middelaar, die tezamen waarachtig God en waarachtig rechtvaardig mens is?

Antwoord. Onze Heere Jezus Christus, Die ons van God tot wijsheid, rechtvaardigheid, heiligmaking en tot een volkomen verlossing geschonken is.

Teksten der Heilige Schrift; op vraag en antwoord 15-18.

Joh. 1: 1: "In de beginne was het Woord, en het Woord was bij God, en het Woord was God."

Rom. 9: 5: "Welker zijn de vaders, en uit welke Christus is, zoveel het vlees aangaat, Dewelke is God boven alles te prijzen in der eeuwigheid. Amen."

1Tim. 3: 16: "En buiten allen twijfel, de verborgenheid der godzaligheid is groot: God is geopenbaard in het vlees, is gerechtvaardigd in den Geest, is gezien van de engelen, is gepredikt onder de heidenen, is geloofd in de wereld, is opgenomen in heerlijkheid."

Joh. 8: 58: "Jezus zei tot hen: Voorwaar, voorwaar zeg Ik u: Eer Abraham was, ben Ik."

Titus 2: 13: "Verwachtende de zalige hoop en verschijning der heerlijkheid van de groten God en onzen Zaligmaker, Jezus Christus."

Joh. 10: 30: "Ik en de Vader zijn één."

Joh. 20: 28: "Thomas antwoordde en zei tot Hem: Mijn Heere en mijn God!"

Ophelderende Vragen en Antwoorden, op vraag en antwoord 15-18

Vraag. Waar is van de waarachtige mensheid van Christus voorzeggd?

Antwoord. Ps. 8: 5, 6: "Wat is de mens, dat Gij zijner gedenkt? en de zoon des mensen, dat Gij hem bezoekt? En hebt hem een weinig minder gemaakt dan de engelen, en hebt hem met eer en heerlijkheid gekroond?"

Vraag. Geef mij enige bewijzen voor de rechtvaardige mensheid van Christus?

Antwoord. Jer. 33: 15: "In die dagen en te dier tijd zal Ik David een Spruite der gerechtigheid doen uitspruiten; en Hij zal recht en gerechtigheid doen op aarde." Joh. 8: 46: "Wie van u overtuigt Mij van zonde? En indien Ik de waarheid zeg, waarom gelooft u Mij niet?" Hebr. 4: 15: "Want wij hebben geen Hogepriester, Die niet kan medelijden hebben met onze zwakheden, maar Die in alle dingen, gelijk als wij, is verzocht geweest, doch zonder zonde." Hebr. 7: 26: "Want zodanig een Hogepriester betaamde ons, heilig, onnozelen, onbesmet, afgescheiden van de zondaren, en hoger dan de hemelen

geworden."

Vraag. Waar staat geschreven, dat "een mens, zelf een zondaar zijnde, niet voor anderen betalen kan"?

Antwoord. Ps. 49: 8, 9: "Niemand van hen zal zijn broeder immermeer kunnen verlossen: hij zal Gode zijn rantsoen niet kunnen geven; want de verlossing hunner ziel is te kostelijk en zal in eeuwigheid ophouden."

Vraag. Geef mij enige bewijzen uit het Oude Testament voor de Godheid van Christus.

Antwoord. Jes. 52: 7: "Uw God is Koning."

Jes. 40: 3: "Een stem des roependen in de woestijn, *bereidt* de weg des HEEREN, maakt recht in de wildernis een baan voor onze God!"

Jes. 35: 4: "Zegt de onbedachtzamen van hart: Weest sterk, en vreest niet; ziet, ulieder God zal ter wrake komen met de vergelding Gods, Hij zal komen en ulieden verlossen."

Jes. 9: 5: "Want een Kind is ons geboren, een Zoon is ons gegeven, en de heerschappij is op Zijn schouder, en men noemt Zijn Naam: Wonderlijk, Raad, Sterke God, Vader der eeuwigheid, Vredevorst."

Mal. 3: 1: "Ziet, Ik zend Mijn engel, die voor Mijn Aangezicht de weg bereiden zal; en snellijk zal tot Zijn tempel komen die Heere, Dien ulieden zoekt, te weten, de Engel des Verbonds, aan Denwelken gij lust hebt; ziet, Hij komt, zegt de Heere der heirscharen."

Mal. 4: 5: "Ziet, Ik zend ulieden de profeet Elia, eer dat die grote en die vreselijke dag des Heeren komen zal."

Verder lezen wij in de Boeken van Mozes, en in het Boek van Jozua en dat der Richteren, van de Engel des Heeren, d.i. Christus, Die dan ook telkens kort daarop Jehovah = HEERE genoemd wordt.

Vraag. In welk hoofdstuk van het Nieuw Testament vinden wij de bewijzen voor de Godheid van Christus bijeen?

Antwoord. Hebr. 1: "God, voortijds veelmaal en op velerlei wijze tot de vaderen gesproken hebbende door de Profeten, heeft in deze laatste dagen tot ons gesproken door de Zoon; Welken Hij gesteld heeft tot een Erfgenaam van alles, door Welken Hij ook de wereld gemaakt heeft. Dewelke, zo Hij is het afschijnsel Zijner heerlijkheid, en het uitgedrukte beeld Zijner zelfstandigheid, en alle dingen draagt door het Woord Zijner kracht, nadat Hij de reinigmaking onzer zonden door Zichzelf teweeggebracht heeft, is gezeten aan de Rechterhand der Majesteit in de hoogste hemelen: zoveel treffelijker geworden dan de engelen, als Hij uitnemender Naam boven hen geerfd heeft. Want tot wien van de engelen heeft Hij ooit gezegd: Gij zijt Mijn Zoon, heden heb ik U gegenereerd? en wederom: Ik zal Hem tot een Vader zijn en Hij zal Mij tot een Zoon zijn? En als Hij wederom de Eerstgeborene inbrengt in de wereld, zegt Hij: En dat alle engelen Gods Hem aanbidden. En tot de engelen zegt Hij wel: Die Zijn engelen maakt geesten en Zijn dienaars een vlam des vuurs. Maar tot de Zoon zegt Hij: Uw troon, o God! is in alle eeuwigheid: de scepter Uws Koninkrijks is een rechte scepter. Gij hebt rechtvaardigheid liefgehad en ongerechtigheid gehaat; daarom heeft U, o God! Uw God gezalfd met olie der vreugde boven Uw me-

degenoten. En: Gij, Heere! hebt in de beginne de aarde gegrond, en de hemelen zijn werken Uwer handen; dezelve zullen vergaan, maar Gij blijft altijd, en zij zullen allen als een kleed verouden, en als een dekkleed zult Gij ze ineenrollen, en zij zullen veranderd worden; maar Gij zijt Dezelfde, en Uw jaren zullen niet ophouden. En tot welken der engelen heeft Hij ooit gezegd: Zit aan mijn Rechterhand, totdat Ik Uw vijanden zal gezet hebben tot een voetbank Uwer voeten? Zijn zij niet allen gediensstige geesten, die tot dienst uitgezonden worden om dergenen wil, die de zaligheid beërven zullen?"

Vraag 19.

Vraag. Waaruit weet gij dat?

Antwoord. Uit het heilig Evangelie, hetwelk God Zelf eerst in het paradijs geopenbaard, en daarna door de heilige Patriarchen en Profeten heeft laten verkondigen, en door de offeranden en andere ceremoniën der Wet laten vóórbeelden, en ten laatste door Zijn Eniggeboren Zoon vervuld.

Ophelderende Vragen en Antwoorden

Vraag. In welke woorden heeft God het Evangelie in het paradijs geopenbaard?

Antwoord. Gen. 3: 15: "En Ik zal vijandschap zetten tussen u (de slang) en tussen deze vrouw, en tussen uw zaad en tussen haar Zaad: Datzelve zal u de kop vermorzelen, en gij zult Het de verzenen vermorzelen"

Vraag. Hoe ligt in deze belofte, welke God in het paradijs gaf, de ganse leer der zaligheid?

Antwoord: Daar wordt gesproken van het zaad der vrouw, bijgevolg moest dit zaad een waarachtig mens zijn, en wel van de maagd geboren, want er staat niet: mans zaad. De slang zou hem de verzenen vermorzelen; derhalve moest dit zaad sterven. Daarentegen zou dit zaad de kop der slang vermorzelen; zulks echter met vermorzelen de verzenen te doen, is de mens onmogelijk; zo moest dan dit zaad tegelijk God uit God zijn. Ook zou Hij zulks niet voor Zichzelf doen, zo zou Hij dan komen als Borg, Middelaar en Plaatsbekleder van een verloren mensdom.

Vraag. Wat is het zaad der slang?

Antwoord. Dat zijn wij in onze eigengerechtigheid.

Vraag. Wat is de vijandschap, welke God gezet heeft?

Antwoord. De scheiding tussen datgene, wat het werk van de duivel en van het vlees is, en datgene, wat Gods werk is.

Vraag. Hoe heeft God bij Adam de levende prediking der belofte onderhouden?

Antwoord. Daardoor, dat Hij hem het offeren leerde, hetwelk Adam wederom aan zijn kinderen geleerd heeft.

Vraag. Hoe heeft God het aan Adam geleerd, dat Hij hem zonder werken, door het geloof, de gerechtigheid van Christus toerekende?

Antwoord. Daardoor, dat God hem rokken van vellen maakte.

Vraag. Hoe heeft God het Adam geleerd, dat de mens niets aannemen kan, tenzij het hem van boven gegeven zij?

Antwoord. Daardoor, dat God hem deze rokken van vellen ook aantrok.

Vraag. Hebben de profeten daaruit ook voor de gemeente troost geschept?

Antwoord. Ja. Jes. 61: 10: "Ik ben zeer vrolijk in den Heere, mijn ziel verheugt zich in mijn God, want Hij heeft mij bekleed met de klederen des heils, den mantel der gerechtigheid heeft Hij mij omgedaan; gelijk een bruidegom zich met priesterlijk sieraad versiert, en als een bruid zich versiert met haar gereedschap".

Zach. 3: 4: "Toen antwoordde Hij, en sprak tot degenen, die voor Zijn aangezicht stonden, zeggende: Doet deze vuile klederen van hem weg. Daarna sprak Hij tot Hem: Zie, Ik heb uw ongerechtigheid van u weggenomen, en Ik zal u wisselklederen aandoen".

Vraag. Waardoor heeft Adam bewezen, dat hij dit alles zo verstaan en geloofd heeft?

Antwoord. Daardoor, dat hij zijn vrouw een moeder aller levenden noemde; want daarmede wilde hij zeggen: Uit u zal de Messias voortkomen, en ook allen, die door het geloof in Hem het eeuwige leven beërven zullen.

Vraag. En waardoor heeft Eva bewezen, dat zij Christus verwachtte?

Antwoord. Toen zij haar eerste zoon ontving, zei zij: "Ik heb de man, de Heere verkregen".

Vraag. In welke woorden heeft God aan de aartsvaderen het Evangelie bekend gemaakt?

Antwoord. God sprak tot Noach: Ik zal voortaan de aardbodem niet meer slaan omwille van de mens, - dat is, om Christus wil; en tot Abraham sprak Hij: *In uw zaad*, - dat is, in Christus, - *zullen gezegend worden alle volken der aarde*.

Vraag. Wat zei Jacob tot zijn kinderen, toen hij ze zegende?

Antwoord. Gen. 49: 10: "De scepter zal van Juda niet wijken, noch de wetgever van tussen zijn voeten, tot dat Silo komt, en Denzelven zullen de volken gehoorzaam zijn".

Vraag. Geef mij een bewijs daarvan, dat God Zijn evangelie door de offeranden geopenbaard heeft?

Antwoord. Wij lezen in Leviticus 1 het volgende: Als een mens Gode iets wilde brengen voor de zonde, zo moest hij Hem een lam brengen of een rund, een rein dier, dat zonder gebrek was. Op dit lam of rund moest de zondaar zijn hand leggen en op hetzelfde zijn zonde leggen, dan werd dat reine dier zijn zonde. Alsdan moest hij het slachten, waarna het lam of rund op het altaar verbrand werd. De zonde was daardoor van de offeraar weggenomen, en hij ging naar huis gerechtvaardigd in het onschuldige bloed van het lam of rund.

Vraag. De Catechismus spreekt nog van andere ceremoniën der wet, noem er mij enige?

Antwoord. Onder andere het binnenste heiligdom, waarin de ark des verbonds en het verzoendeksel zich bevonden. In de ark des

verbonds waren de tafelen des verbonds. Dat betekende Christus, in Welke de wet was, om die te vervullen, en dat daarom op Hem de genade zou rusten. Vóór het heiligdom was het voorhangsel. Dat betekende het vlees van Christus. In het binnenste heiligdom ging de hogepriester eenmaal per jaar met bloed; dat betekende Christus, die éénmaal als onze getrouwe Hogepriester door de hemelen doorgedaan is, met Zijn eigen bloed. Er zijn vele schaduwen van Christus, bijv. het manna; de rots, waaruit water voortkwam; de bloeiende staf van Aäron; de koperen slang; de twee bokken, die op de grote verzoendag werden gebracht; de wetten tegen de melaatsheid; de rode koe; de lossingen; het grote jaar der vrijheid of jubeljaar; de vrijsteden, en andere.

Vraag 20.

Vraag. 20. Worden dan alle mensen weer door Christus zalig, gelijk zij door Adam verdoemd zijn geworden?

Antwoord. Neen; maar alleen degenen, die Hem door een oprecht geloof worden ingelijfd, en al Zijn weldaden aannemen.

Ophelderende Vragen en Antwoorden

Vraag. Is er een algemene genade?

Antwoord. Neen. God geeft een betoning van Zijn barmhartigheid dáárin, dat Hij uit de gehele massa van het mensdom, enigen uitverkiest in Christus Jezus, zonder daarbij hun werken in aanmerking te nemen, enkel uit vrije goedheid, tot eer van Zijn Naam; ook geeft Hij een betoning van Zijn rechtvaardigheid dáárin, dat Hij al de overigen mede tot eer van Zijn Naam, in hun verdoemenis laat liggen, waarin zij zichzelf moedwillig gestort hebben.

Vraag. Waar staat dat geschreven?

Antwoord. Spr. 16: 4: "De Heere heeft alles gewrocht om Zijns zelfs wil; ja ook den goddeloze tot den dag des kwaads".

Hand. 13: 48: "En er geloofden zo velen, als er geordineerd waren tot het eeuwige leven".

Vraag. Wat zegt onze Heere daarvan?

Antwoord. Joh. 17: 9: "Ik bid niet voor de wereld, maar voor degenen, die Gij Mij gegeven hebt".

Vraag. Kan dan de mens niet zalig worden, als hij wil?

Antwoord. Neen, dat hangt alleen af van Gods wil en ontferming.

Vraag. Bewijs mij dit?

Antwoord. Joh. 6: 44, 45: "Niemand kan tot Mij komen, tenzij dat de Vader, Die Mij gezonden heeft, hem trekke; en Ik zal hem opwekken ten uitersten dage. Er is geschreven in de profeten: En zij zullen allen van God geleerd zijn. Een iegelijk dan, die het van den Vader gehoord en geleerd heeft, die komt tot Mij". Vers 65: "En Hij zeide: Daarom heb Ik u gezegd, dat niemand tot Mij komen kan, tenzij dat het hem gegeven zij van Mijn Vader".

Matt. 11: 25, 26: "In dienzelfen tijd antwoordde Jezus en zeide: Ik dank U, Vader, Heere des hemels en der aarde, dat Gij deze dingen voor de wijzen en verstandigen verborgen hebt, en hebt dezelve den

kinderkens geopenbaard. Ja, Vader, want alzo is geweest het welbehagen voor U".

Rom. 9: 16: "Zo is het dan niet desgenen, die wil, noch desgenen, die loopt, maar des ontfermenden Gods".

Jes. 65: 1: "Ik ben gevonden van hen, die naar Mij niet vraagden; Ik ben gevonden van degenen, die Mij niet zochten; tot het volk, dat naar Mijn Naam niet genoemd was, heb Ik gezegd: Ziet, hier ben Ik; ziet, hier ben Ik".

Vraag. Er staat toch geschreven: God wil, dat alle mensen zalig worden?

Antwoord. Dat is ook zo; maar dat staat geschreven, om de aanmatiging teniet te doen, waarmee men zich op de verkiezing Gods verheft, zonder bewijzen te geven, dat men in waarheid een uitverkorene is.

Vraag. En wat is daar van een doorslaand bewijs?

Antwoord. Zelfverloochening, ongeveinsd geloof en ongehuichelde liefde des naasten, ook, dat men alleen Gods eer en Gods Naam voor ogen houdt. Openb. 12: 11: "En zij hebben hem overwonnen door het bloed des Lams, en door het woord hunner getuigenis; en zij hebben hun leven niet liefgehad tot de dood toe."

Vraag. Hoe luidt de heilsorde van Gods eeuwig raadsbesluit?

Antwoord. "Die Hij te voren verordineerd heeft, dezen heeft Hij ook geroepen; en die Hij geroepen heeft, dezen heeft Hij ook gerechtvaardigd; en die Hij gerechtvaardigd heeft, dezen heeft Hij ook verheerlijkt" (Rom. 8: 30). En: Een iegelijk, dien Ik genadig ben, dien ben Ik genadig, en een iegelijk, over wien Ik Mij ontferm, diens ontferm Ik Mij.

Rom. 8: 29: "Want die Hij tevoren gekend heeft, die heeft Hij ook te voren verordineerd, den beelde Zijns Zoons gelijkvormig te zijn, opdat Hij de Eerstgeborene zij onder vele broederen."

Rom. 9: 15: "Want Hij zegt tot Mozes: Ik zal Mij ontfermen, diens Ik Mij ontferm, en zal barmhartig zijn, dien Ik barmhartig ben."

Joh. 10: 27-29: "Mijn schapen horen mijn stem, en Ik ken dezelve, en zij volgen Mij. En Ik geef hun het eeuwige leven; en zij zullen niet verloren gaan in der eeuwigheid, en niemand zal dezelve uit mijn hand rukken. Mijn Vader, Die ze Mij gegeven heeft, is meerder dan allen; en niemand kan ze rukken uit de hand Mijns Vaders."

Vraag. Waartoe dient de leer der eeuwige vrije genadeverkiezing?

Antwoord. Zij leert ons, in welken stand wij ons ten opzichte van God bevinden, opdat wij:

1. Ten eerste, ons op genade en ongenade in de handen van onze soevereine God werpen, met de bede: "Bekeer mij, zo zal ik bekeerd zijn";
2. Ten tweede, opdat wij alle aanmatiging door de eigen gerechtigheid afleggen;
3. Ten derde, opdat wij een vaste en eeuwige troost hebben onder allerlei kruis, droefheid, vervolging en bestrijding.

Vraag. Zo ligt het dan aan God, als een mens niet zalig wordt?

Antwoord. God spreekt: "Ik heb geen lust aan de dood des stervenden; daarom bekeert u en leeft".

Ezech. 18: 21-23: "Maar wanneer de goddeloze zich bekeert van al zijn zonden, die hij gedaan heeft, en al Mijn inzettingen onderhoudt, en doet recht en gerechtigheid, hij zal gewisselijk leven, hij zal niet sterven. Al zijn overtredingen, die hij gedaan heeft, zullen hem niet gedacht worden; in zijn gerechtigheid, die hij gedaan heeft, zal hij leven. Zou Ik enigszins lust hebben aan de dood des goddelozen? spreekt de Heere Heere; is het niet, als hij zich bekeert van Zijn wegen, dat hij leve?"

Vers 32: "Want Ik heb geen lust aan de dood des stervenden, spreekt de Heere Heere: daarom bekeert u en leeft."

Vraag. Staan de namen der uitverkorenen bij God zó aangeschreven, als zij hier op aarde heten?

Antwoord. Ja; Samuël werd door de Heere met name geroepen, zo ook Paulus meermalen, bijzonder toen de Heere zei: "Saul, Saul, wat vervolgt u Mij?" — Ook Zacharias, Elizabeth, Maria en Jozef werden door de engel Gabriël bij hun namen geroepen; en zo schrijft Paulus: "En ik bid ook u, u mijn oprechte metgezel! Wees dezen vrouwen behulpzaam, die met mij gestreden hebben in het Evangelie, ook met Clemens, en de andere mijn medearbeiders, welker namen zijn in het boek des levens." (Filipp. 4: 3.)

Vraag. Hoe kan ik weten, of ik ook in dit boek sta opgeschreven?

Antwoord. Vraag uzelf af: "In Wiens Naam ben ik gedoopt?" — Hoor des Heeren woord: "Ga in door de enge poort." Laat uw eerste zorg zijn, om Christus deelachtig te worden; Die is de Eerst-Uitverkorene. Hoor Hem zeggen: "Die tot Mij komt, zal Ik geenszins uitwerpen." In Hem staat Uw verkiezing vast, en van Hem staat geschreven: "Hij zal Zich over Zijn ellendigen ontfermen", en: "Ik zal zien op de arme en verslagene van geest, die voor Mijn Woord beeft."

Ps. 72: 12-14: "Want Hij zal de nooddriftige redden, die daar roept, mitsgaders de ellendige, en die geen helper heeft. Hij zal de arme en nooddriftige verschonen en de zielen der nooddriftigen verlossen. Hij zal hun zielen van list en geweld bevrijden, en hun bloed zal dierbaar zijn in Zijn ogen."

Vraag. Waarop hebt u bij de duizenden goddeloze tegenwerpingen tegen Gods voorverordining onverwikt te letten?

Antwoord. Op mijn eigene doemwaardigheid, onwaardigheid en volslagen onmacht; op de soevereiniteit en vrijheid van die God, Die de persoon niet aanziet; en op het bloed des Lams, dat zonder onderscheid of aanneming des persoons de zonde wegdraagt van elkeen, die zonde heeft, en die op dit Lam, naar de wil van God, zijn zonde legt.

Vraag 21.

Vraag. Wat is een oprecht geloof?

Antwoord. *Een oprecht geloof is niet alleen een zeker weten of kennis, waardoor ik alles voor waarachtig houd, wat ons God in Zijn Woord geopenbaard heeft; maar ook een zeker vertrouwen, hetwelk de Heilige Geest door het Evangelie in mijn hart werkt, dat niet alleen aan anderen,*

maar ook aan mij, vergeving der zonden, eeuwige gerechtigheid en zaligheid van God geschonken zij, uit loutere genade, alleen om de verdienste van Christus.

Teksten der Heilige Schrift; op vraag en antwoord 21.

Rom. 1: 16: "Want ik schaam mij des Evangelies van Christus niet: want het is een kracht Gods tot zaligheid een iegelijk, die gelooft, eerst de Jood, en ook de Griek."

Rom. 3: 24: "En worden om niet gerechtvaardigd, uit Zijn genade, door de verlossing, die in Christus Jezus is."

5: 1: "Wij dan, gerechtvaardigd zijnde uit het geloof, hebben vrede bij God, door onzen Heere Jezus Christus."

Ophelderende Vragen en Antwoorden

Vraag. Waarom zegt de Catechismus: "de Heilige Geest werkt het geloof?"

Antwoord. Ik geloof, dat ik niet door mijn eigen verstand noch kracht aan Jezus Christus, mijn Heere, geloven of tot Hem komen kan. Het geloof is geen verstandszaak. Daarom schrijft de apostel Paulus: "De natuurlijke mens begrijpt niet de dingen, die des Geestes Gods zijn: want zij zijn hem dwaasheid, en hij kan ze niet verstaan, omdat zij geestelijk onderscheiden worden." (1 Cor. 2: 14.)

Hand. 10: 44: "Als Petrus nog deze woorden sprak, viel de Heilige Geest op allen, die het Woord hoorden."

Vraag. Waarom zegt de Catechismus: "door het Evangelie"?

Antwoord. Het geloof, dat niet Gods Woord tot enig fundament heeft, is dweperij; en een verbroken en verslagen hart wordt alleen genezen en opgericht door de blijde boodschap van de genade van Jezus, van de liefde Gods, van de gerechtigheid, die voor God geldt, en waarin een goddeloze rechtvaardig wordt voor Gods rechterstoel.

Vraag. Waarom maakt de Catechismus onderscheid tussen "een zeker weten en een hartelijk vertrouwen"?

Antwoord. Biléam en Saul hielden alles voor waarheid wat God gezegd had; maar een verslagen zondaar heeft daaraan niet genoeg; aan hem geeft de Heilige Geest te midden van zijn verbrijzeling en zijn geheel verloren toestand de vrijmoedigheid, om van harte uit te roepen: "Gij zijt mijn God en mijn Heiland."

Ps. 51: 16: "Verlos mij van bloedschulden, o God! Gij God mijns heils! zo zal mijn tong Uw gerechtigheid vrolijk roemen."

Rom. 10: 9, 10: "Indien u met Uw mond zult belijden de Heere Jezus, en met uw hart geloven, dat Hem God uit de doden opgewekt heeft, zo zult u zalig worden. Want met het hart gelooft men ter rechtvaardigheid, en met de mond belijdt men ter zaligheid."

Ps. 116: 16: "Och Heere! zekerlijk ik ben Uw knecht, ik ben Uw knecht, een zoon Uwer dienstmaagd; U hebt mijn banden losgemaakt."

Vraag. Waarom zegt de Catechismus: "niet alleen aan anderen, maar ook aan mij"?

Antwoord. Omdat de Roomse Kerk leert, dat men wel in het algemeen kan zeggen: Wie gelooft, wordt zalig; maar dat men dat van

zichzelf niet met zekerheid weten kan.

Vraag. Kan men dat van zichzelf weten?

Antwoord. Ja; en dat is ook ter zaligheid noodzakelijk. Job zegt: "Want ik weet, mijn Verlosser leeft." (Job 19: 25.)

Voorts: Jes. 44: 5: "Deze zal zeggen: ik ben des Heeren; en die zal zich noemen met de naam van Jacob; en gene zal met zijn hand schrijven: ik ben des Heeren; en zich toenoemen met de naam van Israël."

De apostel Paulus schrijft: "Mij is barmhartigheid geschied" (1 Tim. 1: 16), en: "mij is weggelegd de kroon der rechtvaardigheid, welke mij de Heere in dien dag geven zal" (2 Tim. 4: 8.).

Rom. 8: 38, 39: "Want ik ben verzekerd, dat noch dood, noch leven, noch engelen, noch overheden, noch machten, noch tegenwoordige, noch toekomstige dingen, noch hoogte, noch diepte, noch enig ander schepsel ons zal kunnen scheiden van de liefde Gods, welke is in Christus Jezus, onzen Heere."

Vraag. Vinden alle kinderen Gods dat hartelijk vertrouwen in zich?

Antwoord. Neen, maar zij roepen: Ik geloof Heere, kom mijn ongelovigheid te hulp! en wagen het in de Naam des Heeren Jezus op grond Zijner beloften; want hun ongelooft veroorzaakt hun een harde strijd.

Vraag. Hoe komt men tot zekerheid zijner zaligheid?

Antwoord. De apostel schrijft aldus: "De rechtvaardige zal uit het geloof leven"; en: "Laat ons met vrijmoedigheid toegaan tot de troon der genade, opdat wij barmhartigheid verkrijgen mogen en genade vinden."

Vraag. Waarom schrijft de Catechismus: "Uit loutere genade"?

Antwoord. Om ons te leren, dat alle werk, alle verdienste uitgesloten is; ook, opdat wij onze bekering of het geloof niet voor een werk houden, om hetwelk God ons zou rechtvaardigen. Ef. 2: 8, 9: "Uit genade zijt gij zalig geworden door het geloof, en dat niet uit u, het is Gods gave; niet uit de werken, opdat niemand roeme."

Vraag. Hoe velerlei geloof is er?

Antwoord. Een historisch geloof, een tijdgeloof, een bijgeloof, een overgeloof en een zaligmakend geloof.

Vraag 22.

Vraag. Wat is dan een Christen nodig te geloven?

Antwoord. Al wat ons in het Evangelie beloofd wordt, hetwelk ons de Artikelen van ons algemeen en ongetwijfeld Christelijk Geloof in een hoofdsom leren.

Ophelderende Vragen en Antwoorden

Vraag. Wat wordt ons in het Evangelie beloofd?

Antwoord. De zekerheid van onze zaligheid door de Heilige Geest, in de vergiffenis onzer zonden in het bloed van Jezus Christus, de Zoon Gods, naar de wil des Vaders in de hemelen.

Vraag 23.

Vraag. Hoe luiden die Artikelen?

Antwoord.

1. Ik geloof in God, de Vader, de Almachtige, Schepper des hemels en der aarde.
2. En in Jezus Christus, zijn eniggeboren Zoon, onzen Heere;
3. Die ontvangen is van de Heiligen Geest, geboren uit de maagd Maria;
4. Die geleden heeft onder Pontius Pilatus, is gekruisigd, gestorven en begraven, nedergedaald ter helle,
5. ten derden dage weder opgestaan van de doden,
6. opgevaren ten hemel, zittende der Rechterhand Gods, des almachtigen Vaders;
7. van waar Hij komen zal om te oordelen de levenden en de doden.
8. Ik geloof in de Heiligen Geest.
9. Ik geloof één heilige, algemene, Christelijke Kerk, de gemeenschap der heiligen,
10. vergeving der zonden,
11. wederopstanding des vleses,
12. en een eeuwig leven.

Ophelderende Vragen en Antwoorden

Vraag. Wat hebt u volgens het Evangelie te geloven, en wat is uw belijdenis?

Antwoord. 1. Ik geloof, dat de God en Vader van mijn Heere Jezus Christus de enige en levende God is, Die hemel en aarde en ook mij geschapen heeft, en dat Hij om Christus' wil alles nog draagt en onderhoudt in Zijn lankmoedigheid; ook, dat Hij, om Zijns lieven Zoons wil, mijn God en mijn Vader is, en voor mij zorgen zal in alles, voor zoverre ik in Zijn Woord blijf.

2. Ik geloof, dat Jezus Christus de eniggeboren en eeuwige Zoon des Vaders is, dat Hij éénswezens is met de Vader. Hij is ontvangen van de Heilige Geest, geboren uit de maagd Maria, zo is Hij mens geworden voor mij. Hij heeft geleden onder Pontius Pilatus, is gekruisigd, gestorven, begraven, en toen was Hij voor mij in de macht der helle. Ten derden dage is Hij weder opgestaan van de doden; Hij is opgevaren ten hemel en zit ter Rechterhand Gods, des Almachtigen Vaders, van waar Hij zal wederkomen, om te oordelen de levenden en de doden.

3. Ik geloof, dat de Heilige Geest is God, éénswezens met de Vader en de Zoon. Ik geloof één heilige, algemene, Christelijke Kerk, gemeenschap der heiligen, vergeving der zonden, opstanding des vleses en een eeuwig leven.

Deze God, de Vader, de Zoon en de Heilige Geest, is mijn God.

ZONDAG 8

Vraag 24.

Vraag. Hoe worden deze Artikelen verdeeld?

Antwoord. In drie delen: het eerste is van God de Vader, en onze schepping; het tweede van God de Zoon, en onze verlossing; het derde van God de Heilige Geest, en onze heiligmaking.

Vraag 25.

Vraag. Aangezien er maar één enig Goddelijk Wezen is, waarom noemt u de Vader, de Zoon en de Heiligen Geest?

Antwoord. Omdat God Zich alzó in Zijn Woord geopenbaard heeft, dat deze drie onderscheidene Personen de enige, waarachtige en eeuwige God zijn.

Ophelderende Vragen en Antwoorden

Vraag. Geef mij een bewijs uit het Oude Testament voor de Heilige Drie-eenheid.

Antwoord. Jes. 6: 3: "En de een riep tot de ander en zei: Heilig, heilig, heilig is de Heere der heirscharen!" Vers 8-10: "Daarna hoorde ik de stem des Heeren, dewelke zei: Wien zal Ik zenden? en wie zal Ons heengaan? Toen zei ik: Zie, hier ben ik, zend mij henen. Toen zei Hij: Ga henen, en zeg tot dit volk: Horende hoort, maar verstaat niet, en ziende ziet, maar merkt niet. Maak het hart dezès volks vet, en maak hun oren zwaar, en sluit hun oog en, opdat het niet zie met zijn ogen, noch met Zijn oren hore, noch met zijn hart versta, noch zich bekere en Hij het geneze." Vergelijk dit met Joh. 12: 41: "Dit zei Jesaja (van Jezus), toen hij Zijn heerlijkheid zag en van Hem sprak."

Hand. 28: 25, 26; "En tegen elkander oneens zijnde, scheidden zij, als Paulus dit éne woord gezegd had, namelijk: Wel heeft de Heilige Geest gesproken door Jesaja, de Profeet, tot onze vaderen, zeggende: Ga heen tot dit volk, en zeg: Met het gehoor zult ge horen en geenszins verstaan, en ziende zult u zien, en geenszins bemerken."

In Jes. 48: 16 spreekt Christus: "Van dien tijd af, dat het geschied is, ben ik daar; en nu, de Heere Heere en Zijn Geest heeft Mij gezonden."

Num. 6: 24-27: "De Heere zegene u en behoede u! De Heere doe Zijn Aangezicht over u lichten en zij u genadig! De Heere verheffe Zijn Aangezicht over u en geve u vrede! Zo zullen zij Mijn Naam op de kinderen Israëls leggen; en Ik zal hen zegenen."

Haggai 2: 6: "Ik ben met u, met het Woord, in hetwelk Ik met ulieden een Verbond gemaakt heb, als u uit Egypte uittrok, en Mijn Geest, staande in het midden van u; vreest niet!" — Vergelijk 1 Joh. 5: 7: "Want drie zijn er, die Getuigen in de hemel: de Vader, het Woord en de Heilige Geest; en deze drie zijn één."

Vraag. Geef mij een paar bewijzen uit het Nieuw Testament voor de heilige Drie-eenheid.

Antwoord. Matth. 3: 16, 17: "En Jezus, gedoopt zijnde, is terstond opgeklommen uit het water; en ziet, de hemelen werden Hem geopend en Hij zag de Geest Gods nederdalen, gelijk een duif, en op Hem komen. En ziet, een stem uit de hemelen, zeggende: Deze is Mijn Zoon, Mijn Geliefde, in Denwelken Ik Mijn welbehagen heb!"

Joh. 15: 26: "Maar wanneer de Trooster zal gekomen zijn, Dien Ik u zenden zal van de Vader, namelijk de Geest der waarheid, Die van de Vader uitgaat, Die zal van Mij getuigen."

Matth. 28: 19: "Gaaf dan heen, onderwijst al de volken, dezelve dopende in de Naam des Vaders, en des Zoons, en des Heiligen Geestes."

Hand. 20: 28: "Zo hebt dan acht op uzelf en op de gehele kudde, over dewelke u de Heilige Geest tot opzieners gesteld heeft, om de Gemeente Gods te weiden, welke Hij verkregen heeft door Zijn eigen bloed."

1Joh. 5: 7: "Want drie zijn er die getuigen in de hemel, de Vader, het Woord, en de Heilige Geest, en deze Drie zijn één."

2Kor. 13: 13: "De genade des Heeren Jezus Christus, en de liefde Gods, en de gemeenschap des Heiligen Geestes zij met u allen! Amen."

Vraag. Wat is een persoon?

Antwoord. Een persoon is, die uit eigene machtsvolkomenheid "ik" zegt.

Vraag. Bewijs mij zulks van de Vader,

Antwoord. Matth. 3: 17: "En ziet, een stem uit de hemelen, zeggende: Deze is Mijn Zoon, Mijn Geliefde, in Denwelken Ik Mijn welbehagen heb."

Vraag. Bewijs mij zulks van de Zoon.

Antwoord. Joh. 15: 26: "Maar wanneer de Trooster zal gekomen zijn, Dien Ik u zenden zal van de Vader, namelijk de Geest der waarheid, Die van de Vader uitgaat, Die zal van Mij getuigen."

Joh. 8: 58: "Jezus zei tot hen: Voorwaar, voorwaar zeg Ik u, eer Abraham was, ben Ik."

Joh. 10: 30: "Ik en de Vader zijn één."

Hand. 9: 5: "Ik ben Jezus, Dien gij vervolgt."

Openb. 22: 16: "Ik, Jezus, heb Mijn engel gezonden om ulieden deze dingen te getuigen in de Gemeenten."

Vraag. Bewijs mij zulks van de Heilige Geest.

Antwoord. Hand. 10: 19, 20: "En als Petrus op dat gezicht dacht, zei de Geest tot hem: Zie, drie mannen zoeken u; daarom sta op, ga af, en reis met hen, niet twijfelende: want Ik heb hen gezonden."

Hand. 13: 2: "En als zij de Heere dienden en vastten, zei de Heilige Geest: Zondert Mij af beide Barnabas en Saulus, tot het werk, waartoe ik hen geroepen heb."

Vraag. Geef mij nog een bewijs, dat de Heilige Geest een Persoon op Zichzelf is onderscheiden van de Vader en de Zoon.

Antwoord. Aan Hem wordt verstand toegeschreven: "Doch God heeft het ons geopenbaard door zijn Geest, want de Geest onderzoekt alle dingen, ook de diepten Gods. Want wie van de mensen

weet, hetgeen des mensen is, dan de geest des mensen, die in hem is? zo weet ook niemand hetgeen Gods is, dan de Geest Gods." (1 Kor. 2: 10, 11.) — En wil: "Doch deze dingen alle werkt één en dezelfde Geest, delende aan een iegelijk in het bijzonder, gelijkerwijs Hij wil." (1Kor. 12: 11.).

Vraag. Waarin is de Zoon van de Vader onderscheiden?

Antwoord. De Zoon wordt eeuwig van de Vader gegenereerd. "Ik zal van het besluit verhalen: De Heere heeft tot Mij gezegd: Gij zijt Mijn Zoon, heden heb Ik U gegenereerd" (Ps. 2: 7).

Vraag. Waarin is de Heilige Geest van de Vader en de Zoon onderscheiden?

Antwoord. De Heilige Geest gaat uit van de Vader en van de Zoon.

Vraag. Noem mij enige eigenschappen van God.

Antwoord.

- "God is **algenoegzaam**; Hij hangt van niets af, en alles van Hem. - Ps. 73: 25-27: "Wien heb ik nevens U in de hemel? Nevens U lust mij ook niets op de aarde! Bezwijkt mijn vlees en mijn hart, zo is God de Rotsteen mijns harten en mijn Deel in eeuwigheid. Want ziet, die verre van U zijn, zullen vergaan; Gij roeit uit, al wie van U afhoereert."
- God is **almachtig**; dat is: Hij kan buiten Zichzelf alles uitwerken wat Hij wil. — Ps. 33: 9: "Want Hij spreekt en het is er; Hij gebiedt, en het staat er." — Luk. 1: 37: "Want geen ding zal bij God onmogelijk zijn."
- God is **alomtegenwoordig**; dat is: Hij is bij al Zijn schepselen. — Ps. 139: 10: "Waar zou ik heengaan voor Uw Geest? en waar zou ik heenvlieden voor Uw Aangezicht? Zo ik opvoer ten hemel, Gij zijt daar; of bedde ik mij in de hel, zie, Gij zijt daar. Nam ik vleugelen des dageraads; woonde ik aan het uiterste der zee; ook dáár zou Uw hand mij geleiden, en Uw Rechterhand zou mij houden."
- God is **alwetend**; dat is: door één daad kent Hij alles in Zichzelf op de volmaaktste wijze. — Hebr. 4: 13: „Er is geen schepsel onzichtbaar voor Hem, maar alle dingen zijn naakt en geopend voor de ogen Desgenen, met welken wij te doen hebben." — Ps. 139: 1-4: "Heere, Gij doorgrondt en kent mij. Gij weet mijn zitten en mijn opstaan; Gij verstaat van verre mijn gedachten. Gij omringt mijn gaan en mijn liggen, en U zijt al mijn wegen gewend. Als er nog geen woord op mijn tong is, zie. Heere! U weet het alles."
- God is **alwijs**. Rom. 11: 33-36: "O diepte des rijkdoms beide der wijsheid en der kennis Gods! hoe ondoorzoekelijk zijn Zijn oordelen, en onnaspeurlijk Zijn wegen! Want wie heeft de zin des Heeren gekend? Of wie is Zijn raadsman geweest? Of wie heeft Hem eerst gegeven, en het zal hem wedervergouden worden? Want uit Hem, en door Hem, en tot Hem zijn alle dingen. Hem zij de heerlijkheid in der eeuwigheid. Amen." — Rom. 16: 27: "Denzelve alleen wijze God zij door Jezus Christus de heerlijkheid in der eeuwigheid. Amen."
- God is **barmhartig**. Ex, 34: 6: "Als nu de Heere voor zijn aange-

zicht voorbijging, zo riep Hij: Heere, Heere, God, barmhartig en genadig, lankmoedig en groot van weldadigheid en waarheid!"

- God is **énig**; dat is: niets is Hem gelijk. — Deut. 6: 4: "Hoor, Israël! de Heere onze God is een enig Heere!"
- God is **eenvoudig**; dat is: alles wat in God is, is God Zelf.
- God is **eeuwig**; dat is: Hij bestaat zonder begin, einde of vervolg van tijden. — 1 Tim. 6: 16. "Die alleen onsterfelijkheid heeft." — Ps. 90: 4: "Want duizend jaren zijn in Uw ogen als de dag van gisteren, als hij voorbijgegaan is en als een nachtwake."
- God is **genadig**; dat is: Hij doet aan Zijn schepselen wél, ofschoon zij het onwaardig zijn, ja het tegendeel verdienen, — Wij lezen Luk. 15: 20-24: "En opstaande ging hij naar zijn vader. En als hij nog ver van hem was, zag hem zijn vader, en werd met innerlijke ontferming bewogen, en toelopende, viel hem om zijn hals en kuste hem. En de zoon zei tot hem: Vader! ik heb gezondigd tegen de hemel, en voor u, en ben niet meer waardig uw zoon genaamd te worden. Maar de vader zei tot zijn dienstknechten: Brengt hier voor het beste kleed, en doet het hem aan, en geeft een ring aan zijn hand, en schoenen aan de voeten, en brengt het gemeste kalf en slacht het, en laat ons eten en vrolijk zijn; want deze mijn zoon was dood en is weder levend geworden; en hij was verloren en is gevonden! En zij begonnen vrolijk te zijn." Ef. 2: 7-10: "Opdat Hij zou betonen in de toekomstige eeuwen de uitnemende rijkdom Zijner genade door de goedertierenheid over ons in Christus Jezus. Want uit genade zijt u zalig geworden door het geloof; en dat niet uit u, het is Gods gave; niet uit de werken, opdat niemand roeme. Want wij zijn Zijn maaksel, geschapen in Christus Jezus tot goede werken, welke God voorbereid heeft, opdat wij in dezelve zouden wandelen."
- God is **getrouw**; dat is: Hij kan Zichzelf niet verloochenen. — 2 Tim. 2: 13: "Indien wij ontrouw zijn, Hij blijft getrouw; Hij kan Zichzelf niet verloochenen."
- God is **goed**; dat is: Hij wil zijn schepselen weldoen, en Hij doet hun wel, inzonderheid zijn uitverkorenen, — Ps. 136: 1: "Looft de Heere, want Hij is goed; want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid."
- God is **heilig**; dat is: Hij kan niet anders dan de reinheid, het licht en het leven liefhebben; daarin alleen woont Hij; daarom zondert Hij de Zijnen ook af van alle onreinheid, van elke duisternis, van elke dood, en maakt hen heerlijk in en bij Zich eeuwiglijk; Hij bestraft daarom ook de onreinheid en de werken der duisternis. — 1 Petr. 1: 15, 16: "Maar gelijk Hij, Die u geroepen heeft, heilig is, zo wordt ook gij zelf heilig in al Uw wandel; daarom dat er geschreven is: Zij heilig, want Ik ben heilig." — Ps. 5: 5-7: "Want Gij zijt geen God, Die lust heeft aan goddeloosheid; de boze zal bij U niet verkeren. De onzinnigen zullen voor Uw ogen niet bestaan; Gij haat alle werkers der ongerechtigheid. Gij zult de leugensprekers verdoen; van de man des bloeds en bedrogs heeft de Heere een gruwel."

- God is **liefde**. 1 Joh. 3: 1: "Ziet, hoe grote liefde ons de Vader gegeven heeft, namelijk dat wij kinderen Gods genaamd zouden worden."
- God is **lankmoedig**. Jes. 48: 8, 9: "Ook hebt gij ze niet gehoord, ook hebt u ze niet geweten, ook van toen af is uw oor niet geopend geweest: want ik heb geweten, dat u gans trouweloos handelen zoudt, en dat u van de buik af een overtreder genoemd zijt. Om Mijns Naams wil zal Ik Mijn toorn langer uitstellen, en om Mijns roems wil zal Ik, u ten goede, Mij bedwingen, opdat Ik u niet afhouwe." — Rome 9: 22: "En of God, willende Zijn toorn bewijzen en Zijn macht bekendmaken, met vele lankmoedigheid verdragen heeft de vaten des toorns, tot het verderf toebereid." — Hoofdstuk 2: 4: "Of veracht u de rijkdom Zijner goedertierenheid en verdraagzaamheid en lankmoedigheid, niet wetende, dat de goedertierenheid Gods u tot bekering leidt?" — 2 Petr. 3: 9: "God wil niet, dat enigen verloren gaan, maar dat zij allen tot bekering komen."
- God is **onbegrijpelijk**; dat is: zoals Hij is, kan Hij niet ten volle door ons begrepen worden. — Job 11: 7, 8: "Zult u de onderzoeking Gods vinden? Zult u tot de volmaaktheid toe de Almachtige vinden? Zij is als de hoogten der hemelen, wat kunt u doen? dieper dan de hel, wat kunt u weten?"
- God is **onveranderlijk**; dat is: Hij blijft al wat Hij is. — Jak. 1: 17: "Alle goede gave en alle volmaakte gift is van Boven, van de Vader der lichten afkomende, bij Welken geen verandering is of schaduw van omkering." -- Ps. 102: 26-28: "U hebt voormaals de aarde gegrond, en de hemelen zijn het werk Uwer handen; die zullen vergaan, maar gij zult staande blijven; en zij allen zullen als een kleed verouden; gij zult ze veranderen als een gewaad, en zij zullen veranderd zijn. Maar U zijt Dezelfde, en Uw jaren zullen niet geëindigd worden."
- God is **oneindig volmaakt**; dat is: Hij bezit alle volmaaktheden. — Ps. 145: 3: "De Heere is groot en zeer te prijzen, en Zijn grootheid is ondoorgrondelijk."
- God is **rechtvaardig**; dat is: Hij geeft en laat een iegelijk het zijne, eist nooit, wat Hij niet gegeven heeft, en geeft, waar niets is; maar wat verkeerd blijven wil, houdt Hij af. — Rom. 2: 6-11: "Welke een iegelijk vergelden zal naar zijn werken; dengenen wel, die met volharding in goeddoen heerlijkheid en eer en onverderfelijkheid zoeken, het eeuwige leven; maar dengenen, die twistgierig zijn, en die der waarheid ongehoorzaam, doch der ongerechtigheid gehoorzaam zijn, zal verbolgenheid en toorn vergolden worden; verdrukking en benauwdheid over alle ziel des mensen, die het kwade werkt, eerst van de Jood, en ook van de Griek; maar heerlijkheid en eer en vrede een iegelijk, die het goede werkt, eerst de Jood en ook de Griek. Want er is geen aanneming des persoons bij God," Hoofdst. 1: 17, 18: "Want de rechtvaardigheid Gods wordt in het Evangelie geopenbaard uit geloof tot geloof; gelijk geschreven is: Maar de rechtvaardige zal uit het geloof leven. Want

de toorn Gods wordt geopenbaard van de hemel over alle goddeloosheid en ongerechtigheid der mensen, als die de waarheid in ongerechtigheid ten onder houden."

Ezra 9: 15: "O Heere, God van Israël! Gij zijt rechtvaardig; want wij zijn overgelaten ter ontkoming, als het is te dezen dage. Zie, wij zijn voor Uw Aangezicht in onze schuld, want er is niemand, die voor Uw Aangezicht zou kunnen bestaan om zulks."

2 Thess. 1: 6, 7: "Zo het recht is bij God, verdrukking te vergelden dengenen, die u verdrukken; en u, die verdrukt wordt, verkwikking met ons, in de openbaring van de Heere Jezus van de hemel met de engelen Zijner kracht."

- God is **waarachtig**; dat is: Hij is Zichzelf altijd gelijk; wat Hij zegt, doet Hij; wat Hij belooft, houdt Hij, Ps. 117: "Looft de Heere, alle heidenen! prijst Hem, alle natiën! Want Zijn goedertierenheid is geweldig over ons, en de waarheid des Heeren is in der eeuwigheid! Hallelujah!"

Vraag. Wat moet diegene geloven, die tot God komt?

Antwoord. Wie tot God komt, moet geloven, dat Hij is, en dat Hij een Beloner is dergenen, die Hem zoeken.

Van God de Vader

ZONDAG 9

Vraag 26.

Vraag. Wat gelooft u met deze woorden: "Ik geloof in God de Vader, de Almachtige, Schepper des hemels en der aarde"?

Antwoord. Dat de eeuwige Vader van onze Heere Jezus Christus, Die hemel en aarde, met al wat er in is, uit niet geschapen heeft, Die ook dezelve nog door Zijn eeuwige raad en voorzienigheid onderhoudt en regeert, om Zijns Zoons Christus' wil mijn God en mijn Vader is; op Wien ik alzó vertrouwd, dat ik niet twijfel, of Hij zal mij met alle nooddrift des lichaams en der ziel verzorgen, en ook al het kwaad, dat Hij mij in dit jammerdal toeschikt, mij ten beste keren; omdat Hij zulks doen kan als een almachtig God en ook doen wil als een getrouw Vader.

Ophelderende Vragen en Antwoorden

Vraag. "Met alle nooddrift des lichaams en der ziel"?

Antwoord. Ja. Gen. 28: 20: "En Jakob beloofde een gelofte, zeggende: Wanneer God met mij geweest zal zijn, en mij behoed zal hebben op deze weg, dien ik reis, en mij gegeven zal hebben brood om te eten, en klederen om aan te trekken." 1Kron. 4: 9, 10: "Jabez nu was heerlijker dan zijn broeders; en zijn moeder had zijn naam Jabez genoemd, zeggende: Want ik heb hem met smarten gebaad. Want Jabez riep de God Israëls aan, zeggende: Indien U mij rijkelijk zegenen en mijn landpaal vermeerderen zult, en Uw hand met mij zijn zal, en met het kwade alzó maakt, dat het mij niet smarte!

En God liet komen wat hij begeerde."

Wij mogen bij God aanhouden in het gebed, al was het ook om een spijker of om een speld, zo wij maar in Zijn wegen gaan. God gaf aan de kinderen Israëls vlees en brood uit de hemel; veertig jaar lang verouderden hun schoenen en klederen niet. En de ondervinding der vromen bevestigt het, dat de getrouwe God nog dezelfde wonderen doet als vanouds. Als men er maar acht op geeft.

Vraag. Ook "al het kwaad ten beste keren"?

Antwoord. Ja. Ps. 37: 5: "Wentel Uw weg op de Heere, en vertrouw op Hem, Hij zal het maken." Rom. 8: 28: "Wij weten, dat dengenen, die God liefhebben, alle dingen medewerken ten goede, namelijk dengenen, die naar Zijn voornemen geroepen zijn." Ps. 68: 21: "Die God is ons een God van volkomen zaligheid; en bij de Heere, de Heere, zijn uitkomsten tegen de dood."

Denken wij slechts aan de geschiedenis van Jozef, en dat Salomo geboren werd uit Bathséba.

ZONDAG 10

Vraag 27.

Vraag. Wat verstaat u door de voorzienigheid Gods?

Antwoord. De almachtige en alomtegenwoordige kracht Gods, door welke Hij hemel en aarde, mitsgaders alle schepselen, als met Zijn hand nog onderhoudt en alzó regeert, dat loof en gras, regen en droogte, vruchtbare en onvruchtbare jaren, spijs en drank, gezondheid en krankheid, rijkdom en armoede en alle dingen niet bij geval, maar van Zijn Vaderlijke hand ons toekomen.

Ophelderende Vragen en Antwoorden

Vraag. Welke geschiedenissen bewijzen wel ten sterkste, dat ons niets bij geval overkomt?

Antwoord. De geschiedenissen van Ahasvéros en zijn beide kamerlingen, van Haman, van Mordechaï, van Esther; de geschiedenis van Ruth, van Jozef, en inzonderheid de geschiedenis, die aldus begint: "En het geschiedde in diezelfde dagen, dat er een gebod uitging van de keizer Augustus, dat de gehele wereld beschreven zou worden."

Vraag. Wat hebben wij uit dit alles te leren?

Antwoord. Dat, wanneer wij op de Heere betrouwen, ons geen ongeluk kan overkomen, waaruit de Heere ons geen geluk doet voortkomen, al ging het ons ook, zoals het Job ging. Zo wij in des Heeren woorden blijven, maakt Hij boven bidden en denken alles goed. Hij maakt de zijnen tevreden met al Zijn wegen, zodat wij op het einde Hem loven voor Zijn getrouwigheden. Ps. 42: 12: "Wat buigt gij u neder, o mijn ziel! en wat zijt u onrustig in mij? hoop op God, want ik zal Hem nog loven; Hij is de menigvuldige verlossing mijns aangezichts en mijn God." Ps. 71: 17: "O God! U hebt mij geleerd van mijn jeugd aan, en tot nog toe verkondig ik Uw wonderen."

Vers 20-23: "Gij, Die mij vele benauwdheden en kwaden hebt doen zien, zult mij weder levend maken, en zult mij weder ophalen uit de afgronden der aarde. Gij zult mijn grootheid vermeederen en mij rondom vertroosten. Ook zal ik U loven met het instrument der luit. Uw trouw, mijn God! Ik zal U psalmzingen met de harp, o Heilige Israëls ! mijn lippen zullen juichen, wanneer Ik U zal psalmzingen, en mijn ziel, die U verlost hebt."

Vraag 28.

Vraag. Waartoe dient ons, dat wij weten, dat God alles geschapen heeft en nog door Zijn voorzienigheid onderhoudt?

Antwoord. Dat wij in alle tegenspoed geduldig, in voorspoed dankbaar zijn mogen, en in alles, wat ons nog toekomen kan, een goed toeverzicht hebben op onze getrouwe God en Vader, dat ons geen scheepsel van Zijn liefde scheiden zal, aangezien alle schepselen alzo in Zijn hand zijn, dat zij tegen Zijn wil zich noch roeren noch bewegen kunnen.

Ophelderende Vragen en Antwoorden

Vraag. Waarop hebt u hier bijzonder te letten?

Antwoord. Dáárop, dat ik in alle tegenspoed geduldig moge zijn; aangezien ook krankheid en armoede, indien ik mij zulks niet moedwillig berokkend heb, mij van Gods Vaderlijke hand toekomt; ook: dat ik in voorspoed niet trots, maar dankbaar, nederig en bescheiden moge zijn; en verder: dat ik voor de toekomst goede moed houde.

Vraag. "Alle schepselen in Zijn hand"?

Antwoord. Ja; daardoor was het, dat zelfs de raven Elia brood moesten brengen. En o, hoe dikwijls helpt de Heere door de tegenstrijdigste middelen, die ten verderve bereid schenen, evenals Daniël uit de leeuwenkuil kwam, en de drie mannen in de vurige oven bewaard werden. En zo bekende Laban aan Jakob: "Het ware in de macht mijner hand aan ulieden kwaad te doen; maar de God van ulieder vader heeft tot mij gisterennacht gesproken, zeggende: Wacht u, van met Jakob te spreken of goed of kwaad." (Gen. 31: 29.) Daarom is deze leer te geloven de beste "levensverzekering."

Van God de Zoon

ZONDAG 11

Vraag 29.

Vraag. Waarom wordt de Zoon Gods "Jezus", dat is Zaligmaker, genoemd?

Antwoord. Omdat Hij ons zalig maakt en van onze zonden verlost; daarbenevens, dat bij niemand anders enige zaligheid te zoeken of te vinden is.

Ophelderende Vragen en Antwoorden

Vraag. Wat beduidt eigenlijk de Naam "Jezus"?

Antwoord. Hersteller van een geheel bedorven massa, en: Terugbrenger van alle welvaart en overvloed; ook: Iemand, die ruimte verschaft, die uit de engte, uit de benauwdheid en uit de angst bevrijdt.

Vraag. Hoe heet "Jezus" in het Hebreeuws?

Antwoord. Jozua.

Vraag. Hoe prijst de Gemeente deze Naam?

Antwoord. Hoogl. 1: 3: "Uw Naam is een olie, die uitgestort wordt, daarom hebben U de maagden lief."

Vraag. Wie gaf onze Heere deze Naam?

Antwoord. Zijn pleegvader Jozef, en onze Heere kreeg deze Naam op de dag Zijner besnijdenis.

Vraag. Op wiens bevel gaf Jozef deze Naam aan de Heere?

Antwoord. Op bevel van de engel.

Vraag. Aangezien God gewild heeft, dat Jezus "Jezus" heten zou, waarvoor hebben wij Hem dan in al onze nood te houden?

Antwoord. Juist voor zulk Een, als Zijn Naam uitdrukt. Jes. 42: 3: "Het gekrookte riet zal Hij niet verbreken, en de rokende vlaswiek zal Hij niet uitblussen."

Vraag. Wie beschrijft in korte woorden des Heeren komst in het vlees, en wat aan deze komst onmiddellijk zou voorafgaan?

Antwoord. Maleachi 3: 1-6: "Ziet, Ik zend Mijn Engel, die voor Mijn Aangezicht de weg bereiden zal; en snellijk zal tot Zijn tempel komen die Heere, Dien gijlieden zoekt, te weten, de Engel des Verbonds, aan Denwelken gij lust hebt; ziet, Hij komt, zegt de Heere der heirscharen. Maar wie zal de dag Zijner toekomst verdragen? en wie zal bestaan als Hij verschijnt? Want Hij zal zijn als het vuur van een goudsmid, en als zeep der vollers. En Hij zal zitten, louterende, en het zilver reinigende, en Hij zal de kinderen van Levi reinigen, en Hij zal ze doorlouteren als goud en als zilver; dan zullen zij de Heere spijsoffer toebrengen in gerechtigheid. Dan zal het spijsoffer van Juda en Jeruzalem de Heere zoet wezen, als in de oude dagen en als in de vorige jaren. En Ik zal tot ulieden ten oordeel naderen; en Ik zal een snel getuige zijn tegen de tovenaars, en tegen de overspelers, en tegen degenen, die valselijk zweren, en tegen degenen, die het loon des dagloners met geweld inhouden, die de weduwe en de wees en de vreemdeling het recht verkeren en Mij niet vrezen, zegt de Heere der heirscharen. Want Ik, de Heere, word niet veranderd; daarom zijt u, o kinderen Jakobs! niet verteerd." Mal. 4: 1: "Want ziet, die dag komt, brandende als een oven: dan zullen alle hoogmoedigen, en al wie goddeloosheid doet, een stoppel zijn, en de toekomstige dag zal ze in vlam zetten, zegt de Heere der heirscharen, die hun noch wortel noch tak laten zal". Vers 2: "Ulieden daarentegen, die Mijn Naam vreest, zal de Zon der gerechtigheid opgaan; en er zal genezing zijn onder Zijn vleugelen; en gij zult uitgaan en toenemen, als mestkalveren." Vers 5 en 6: "Ziet Ik zend ulieden de profeet Elia, eerdad die grote en die vreselijke dag des Heeren komen zal. En hij zal het hart der vaderen tot de

kinderen wederbrengen en het hart der kinderen tot hun vaderen; opdat Ik niet kome en de aarde met de ban sla."

Vraag 30.

Vraag. Geloven dan die ook aan de enige Zaligmaker Jezus, die hun zaligheid en welvaart bij de heiligen, bij zichzelf, of ergens elders zoeken?

Antwoord. Neen zij, maar zij verloochenen met de daad de enige Heiland en Zaligmaker Jezus, ofschoon zij Hem met de mond roemen; want van twee één, óf Jezus moet geen volkomen Zaligmaker zijn, óf die deze Zaligmaker met waar geloof aannemen, moeten alles in Hem hebben, wat tot hun zaligheid van node is.

Ophelderende Vragen en Antwoorden

Vraag. Wat zegt de apostel Petrus daarvan?

Antwoord. Hand. 4: 12: "En de zaligheid is in geen ander."

Vraag. Wat. zegt Paulus daarvan, dat wij alles in Hem hebben, wat tot onze zaligheid van node is?

Antwoord. 1Kor. 1: 5-7: "U zijt in alles rijk geworden in Hem, zo dat het u aan geen gave ontbreekt." Kol. 2: 9, 10: "Want in Hem woont al de volheid der Godheid lichamelijk; en u zijt in Hem volmaakt, Die het Hoofd is van alle overheid en macht." Vers 3, 6, 7: "In Denwelken al de schatten der wijsheid en der kennis verborgen zijn. Gelijk gij Christus Jezus, de Heere, hebt aangenomen, wandelt zo in Hem; geworteld en opgebouwd in Hem, en bevestigd in het geloof, gelijkewijs u geleerd zijt, overvloedig zijnde in hetzelfde, met dankzegging." Kol. 1: 17-20: "En Hij is vóór alle dingen, en alle dingen bestaan tezamen door Hem: en Hij is het Hoofd des lichaams, namelijk der Gemeente, Hij, Die het Begin is, De Eerstgeborene uit de doden, opdat Hij in allen de Eerste zou zijn. Want het is des Vaders welbehagen geweest, dat in Hem al de volheid wonen zou; en dat Hij, door Hem vrede gemaakt hebbende door het bloed Zijns kruises, door Hem, zeg ik, alle dingen verzoenen zou tot Zichzelf, hetzij de dingen, die op de aarde, hetzij de dingen, die in de hemelen zijn." Vers 21, 22: "En Hij heeft u nu ook verzoend, in het lichaam Zijns vleses, door de dood, opdat Hij u zou heilig en onberispelijk en onschuldig voor Zich stellen." En onze Heere zegt Zelf: "Ik ben de weg en de waarheid en het leven"; en wederom: "Ik ben gekomen, opdat zij het leven hebben en overvloed hebben." Op dezelfde wijze getuigt de apostel Paulus Gal. 1: 8, 9: "Doch al ware het ook, dat wij, of een engel uit de hemel, u een evangelie verkondigde, buiten hetgeen wij u verkondigd hebben, die zij vervloekt. Gelijk wij te voren gezegd hebben, zo zeg ik ook nu wederom: Indien u iemand een evangelie verkondigt, buiten hetgeen u ontvangen hebt, die zij vervloekt." En Filipp. 4: 13: "Ik vermag alle dingen door Christus, Die mij kracht geeft." En 1Kor. 2: 2: "Want ik heb niet voorgenomen iets te weten onder u, dan Jezus Christus, en Dien gekruisigd."

Vraag. Voor welke geesten hebt ge u dus te wachten?

Antwoord. Voor dezulken, die, schoon zij de Naam Jezus met de

mond roemen, toch hun zaligheid ergens elders zoeken, en dien-tengevolge een verkeerde wandel leiden.

Hebr. 13: 9: "Wordt niet omgevoerd met verscheidene en vreemde leringen: want het is goed, dat het hart gesterkt worde door genade."

2Cor. 11: 4: "Want indien degene, die komt, een andere Jezus predikte, dien wij niet gepredikt hebben, of indien u een andere geest ontving, dien u niet hebt ontvangen, of een ander evangelie, dat u niet hebt aangenomen, zo verdroeg u hem met recht."

2Tim. 2: 19: "Het vaste fundament Gods staat, hebbende dezen zegel: De Heere kent degenen, die Zijnen zijn; en: Een iegelijk, die de Naam van Christus noemt, sta af van ongerechtigheid."

ZONDAG 12

Vraag 31.

Vraag. Waarom is Hij "Christus" dat is: een "Gezalfde", genoemd?

Antwoord. Omdat Hij van God de Vader verordineerd en met de Heilige Geest gezalfd is tot onze hoogste Profeet en Leraar, Die ons de verborgen raad en wille Gods van onze verlossing volkomen geopenbaard heeft; en tot onze enige Hogepriester, Die ons met de enige offerande Zijns lichaams verlost heeft, en ons met Zijn voorbidding steeds voortreedt bij de Vader; en tot onze eeuwige Koning, Die ons met Zijn Woord en Geest regeert, en ons bij de verworvene verlossing beschut en behoedt.

Ophelderende Vragen en Antwoorden

Vraag. Wie heetten vóór Christus in de gemeente "gezalfden Gods"?

Antwoord. Koningen, hogepriesters en profeten, die als zodanig schaduwen van Christus, de enige Gezalfde, waren, en ook de zalving van de Zoon Gods hadden.

Vraag. Waar is Zijn zalving voorzien?

Antwoord. Jes. 11:1, 2: "Want er zal een rijsje voortkomen uit de afgehouden tronk van Isaï, en een scheut uit zijn wortelen zal vrucht voortbrengen. En op Hem zal de Geest des Heeren rusten, de Geest der wijsheid en des verstands, de Geest des raads en der sterkte, de Geest der kennis en der vreze des Heeren." Jes. 61: 1: "De Geest des Heeren Heeren is op Mij, omdat de Heere Mij gezalfd heeft."

Vraag. Waar is van Zijn profetisch ambt voorzien?

Antwoord. Mozes zegt: "Een Profeet, uit het midden van u, uit Uw broederen, als mij, zal u de Heere, uw God, verwekken; naar Hem zult u horen." (Deut. 18: 15). En van deze Profeet zijn de woorden: "Uw gerechtigheid bedek Ik niet in het midden Mijns harten; Uw waarheid en Uw heil spreek Ik uit; Uw weldadigheid en Uw trouw verheel Ik niet in de grote Gemeente." (Ps. 40: 11.)

Ps. 22: 23: "Ik zal Uw Naam Mijn broederen vertellen, in het midden der Gemeente zal Ik U prijzen."

Vraag. Waar is voorzien, dat Christus de wil Gods zou doen, en ons

dien openbaren?

Antwoord. Ps. 40: 9: "Ik heb lust, o Mijn God! om Uw welbehagen te doen; en Uw Wet is in het midden Mijns ingewands." Spr. 8: 6-10: "Hoort, want Ik zal vorstelijke dingen spreken, en de opening Mijner lippen zal enkel billijkheid zijn. Want Mijn gehemelte zal de waarheid bedachtelijk uitspreken, en de goddeloosheid is Mijn lippen een gruwel. Al de redenen Mijns monds zijn in gerechtigheid, er is niets verdraaids, noch verkeerds in. Zij zijn alle recht voor dengene, die verstandig is, en rechtmatig voor degenen, die wetenschap vinden. Neemt mijn tucht aan, en niet zilver, en wetenschap, meer dan het uitgelezen uitgegraven goud." Spr. 9: 1-6: "De opperste Wijsheid heeft haar huis gebouwd; Zij heeft haar zeven pilaren gehouwen; Zij heeft haar slachtvee geslacht, Zij heeft haar wijn gemengd; ook heeft Zij haar tafel toegericht.

Jes. 32: "Ziet, een Koning zal regeren in gerechtigheid."

Jer. 33: 15, 16: "In die dagen en te dier tijd zal Ik David een Spruit der gerechtigheid doen uitspruiten."

Jer. 30: 21: "En zijn Heerlijke zal uit hem zijn, en zijn Heerser uit het midden van hem voortkomen."

Vraag. Waar is van Zijn Hogepriesterlijk ambt gesproken?

Antwoord. Ps. 110: 4: "De Heere heeft gezworen, en het zal Hem niet berouwen: Gij zijt priester in der eeuwigheid, naar de ordening van Melchizédek."

Vraag. Wie was Melchizédek?

Antwoord. Een schaduwbeeld van onze enige Hogepriester en Koning. Hebr. 6: 20: "Daar de Voorloper voor ons is ingegaan, namelijk Jezus, naar de ordening van Melchizédek, een Hogepriester geworden zijnde in der eeuwigheid."

Hos. 3: 5: "Daarna zullen zich de kinderen Israëls bekeren en zoeken de Heere, hun God, en David, hun Koning; en zij zullen vrezende komen tot den Heere en tot Zijn goedheid, in het laatste der dagen."

Ezech. 34: 23: "En Ik zal een enigen Herder over hen verwekken, en Hij zal hen weiden, namelijk Mijn Knecht David; Die zal ze weiden."

Vraag. Waar is van Christus' Koningrijk geprofeteerd?

Antwoord. Ps. 45: 2: "Mijn hart geeft een goede rede op; ik zeg mijn gedichten uit van een Koning." Ps. 89: 37, 38: "Zijn zaad zal in der eeuwigheid zijn. Vers 7, 8: "Uw troon, o God! is eeuwiglijk en altoos."

Vraag 32.

Vraag. Maar waarom wordt u een Christen genoemd?

Antwoord. Omdat ik door het geloof een lidmaat van Christus, en alzo Zijner zalving deelachtig ben; opdat ik zijn Naam bekenne, en mijzelf tot een levend dankoffer Hem offere, en met een vrij en goed geweten in dit leven tegen de zonde en de duivel strijde, en hiernamaals in eeuwigheid met Hem over alle schepselen regere.

Ophelderende Vragen en Antwoorden

Vraag. Hoe werd de naam "Christen" in het eerst gebruikt?

Antwoord. Als een scheldnaam. Hand. 11: 26: "En het is geschied, dat zij een geheel jaar samenvergaderden in de gemeente en een grote schare leerden; en dat de discipelen eerst te Antiochië Christenen genoemd werden." 1Petr. 4: 14-16: "Indien u gesmaad wordt om de Naam van Christus, zo zijt u zalig; want de Geest der heerlijkheid en de Geest Gods rust op u. Wat hen aangaat, Hij wordt wel gelasterd, maar wat u aangaat, Hij wordt verheerlijkt. Doch dat niemand van u lijde als een doodslager, of dief, of kwaaddoener, of als een, die zich met eens anders doen bemoeit; maar indien iemand lijdt als een Christen, die schame zich niet, maar verheerlijke God in dezen dele."

Vraag. Wat zegt Johannes daarvan, dat wij "Zijner zalving deelachtig" zijn?

Antwoord. 1Joh. 2: 20: "Doch gij hebt de zalving van de Heilige, en gij weet alle dingen." Vers. 27: "En de zalving, die ulieden van Hem ontvangen hebt, blijft in u, en u hebt niet van node, dat iemand u lere; maar gelijk dezelfde zalving u leert van alle dingen, zo is zij ook waarachtig, en is geen leugen; en gelijk zij u geleerd heeft, zo zult u in Hem blijven."

Vraag. Waarmee bedreigt de Heere degenen, die Zijn Naam niet belijden, maar verloochenen?

Antwoord. Mark. 8: 38: "Want zo wie zich Mijns en Mijner woorden zal geschaamd hebben in dit overspelig en zondig geslacht, diens zal Zich de Zoon des mensen ook schamen, wanneer Hij zal komen in de heerlijkheid Zijns Vaders, met de heilige engelen."

Vraag. Wat zegt de apostel van "een vrij en goed geweten"?

Antwoord. Hebr. 9: 13, 14: "Want indien het bloed der stieren en bokken, en de as der jonge koe, besprengende de onreinen, hen heiligt tot de reinheid des vleses: hoeveel te meer zal het bloed van Christus, die door de eeuwigen Geest Zichzelf Gode onstraffelijk opgeofferd heeft, uw geweten reinigen van dode werken, om de levenden God te dienen?"

Vraag. Wat zegt de apostel van "de strijd tegen de zonde en de duivel"?

Antwoord. 1Petr. 4: 1, 2: "Dewijl dan Christus voor ons in het vlees geleden heeft, zo wapent u u ook met dezelve gedachte, namelijk dat wie in het vlees geleden heeft, die heeft opgehouden van de zonde; om nu niet meer naar de begeerlijkheden der mensen, maar naar de wil van God, de tijd, die overig is in het vlees, te leven."

1Petr. 5: 8, 9: "Zijt nuchteren en waakt; want Uw tegenpartij, de duivel, gaat om als een briesende leeuw, zoekende wien hij zou mogen verslinden. Denwelken wederstaat, vast zijnde in het geloof, wetende, dat hetzelfde lijden aan Uw broederschap, die in de wereld is, volbracht wordt." Vergelijk Hebr. 12: 1: "Daarom dan ook, alzo wij zó grote wolk der getuigen rondom ons hebben liggende, laat ons afleggen allen last, en de zonde, die ons lichtelijk omringt, en laat ons met lijdzaamheid lopen de loopbaan, die ons voorge-

steld is."

Rom. 12: 1: "Ik bid u dan, broeders! door de ontfermingen Gods, dat u Uw lichamen stelt tot een levende, heilige en Gode welbehaaglijke offerande, welke is uw redelijke godsdienst."

Vraag. Wat zegt de apostel Paulus van "onze toekomstige regering met de Heere"?

Antwoord. 2Tim. 2: 12: "Indien wij verdragen, wij zullen ook met Hem heersen."

Vraag. En wat onze Heere?

Antwoord. Openb. 3: 21: "Die overwint, Ik zal hem geven met Mij te zitten in Mijn troon, gelijk als Ik overwonnen heb, en ben gezeten met Mijn Vader in Zijn troon."

Vraag. En welke zijn die schepselen, over welke wij namaals met de Heere regeren zullen?

Antwoord. Onder anderen de engelen. 1Kor. 6: 3: "Weet u niet, dat wij de engelen oordelen zullen?"

ZONDAG 13

Vraag 33.

Vraag. Waarom is Hij Gods eniggeboren Zoon genoemd, zo wij toch ook Gods kinderen zijn?

Antwoord. Daarom, dat Christus alleen de eeuwige, natuurlijke Zoon Gods is; maar wij zijn om Zijnentwil, uit genade, tot kinderen Gods aangenomen.

Ophelderende Vragen en Antwoorden

Vraag. Wat zegt de apostel Johannes daarvan?

Antwoord. Joh. 1: 11-14: "Hij is gekomen tot het Zijne, en de zijnen hebben hem niet aangenomen. Maar zo velen Hem aangenomen hebben, dien heeft Hij macht gegeven, kinderen Gods te worden, namelijk die in Zijn Naam geloven; welke niet uit de bloede, noch uit de wil des vleses, noch uit de wil des mans, maar uit God geboren zijn. En het Woord is vlees geworden, en heeft onder ons gewoond, (en wij hebben Zijn heerlijkheid aanschouwd, een heerlijkheid als des Eniggeborenen van de Vader), vol van genade en waarheid."

Vraag 34.

Vraag. Waarom noemt u Hem onze Heere?

Antwoord. Omdat Hij ons, met lichaam en ziel, van al onze zonden, niet met goud of zilver, maar met Zijn dierbaar bloed gekocht, en van alle geweld des duivels verlost, en ons zo Zich tot een eigendom gemaakt heeft.

Ophelderende Vragen en Antwoorden

Vraag. Wat zegt de Profeet Zacharia van "onze verlossing door het bloed van Christus"?

Antwoord. Zach. 9: 11: "U ook aangaande, o Sion! door het bloed uws Verbonds heb Ik Uw gebondenen uit de kuil, daar geen water in is, uitgelaten."

Vraag. En wat de apostel Paulus?

Antwoord. 1Kor. 6: 20: "Want u zijt duur gekocht; zo verheerlijkt dan God in uw lichaam en in Uw geest, welke Godes zijn." En Hebr. 2: 14, 15: "Overmits dan de kinderen des vleses en des bloeds deelachtig zijn, zo is Hij ook desgelijks derzelve deelachtig geworden, opdat Hij door de dood te niet doen zou dengene, die het geweld des doods had, dat is, de duivel, en verlossen zou al degenen, die met vreze des doods, door al hun leven, der dienstbaarheid onderworpen waren. Rom. 5: 9: "Veel meer dan, zijnde nu gerechtvaardigd door Zijn bloed, zullen wij door Hem behouden worden van de toorn."

ZONDAG 14

Vraag 35.

Vraag. Wat is dat gezegd: "Die ontvangen is van de Heiligen Geest, geboren uit de maagd Maria"?

Antwoord. Dat de eeuwige Zoon van God, Die waarachtig en eeuwig God is en blijft, een ware menselijke natuur, uit het vlees en bloed der maagd Maria, door de werking des Heiligen Geestes, aangenomen heeft, opdat Hij ook het ware zaad van David zij, zijn broederen in alles gelijk, uitgenomen de zonde.

Ophelderende Vragen en Antwoorden

Vraag. Wat voorzegt de Profeet Jesaja van Christus' tweevoudige natuur?

Antwoord. Jes. 9: 5: "Een Kind is ons geboren, een Zoon is ons gegeven."

Vraag. Heeft Jesaja ook Zijn geboorte uit de maagd voorzegt?

Antwoord. Ja; Jes. 7: 14: "Ziet, een (Hebr. dé) maagd zal zwanger worden, en zij zal een Zoon baren, en Zijn Naam Immanuël heten."

Vraag. Wie van de Profeten heeft de naam Zijner geboortestad genoemd?

Antwoord. Micha; Hfd. 5: 1: "En u, Bethlehem Efratha! zijt u klein om te wezen onder de duizenden van Juda? Uit u zal Mij voortkomen, Die een Heerser zal zijn in Israël, en 'Wiens uitgangen zijn vanouds, van de dagen der eeuwigheid."

Daniël; Hfd. 9: 24: "Zeventig weken zijn bestemd over uw volk en over Uw heilige stad, om de overtreding te sluiten, en om de zonden te verzegelen, en om de ongerechtigheid te verzoenen, en om een eeuwige gerechtigheid aan te brengen, en om het gezicht en de Profeet te verzegelen, en om de heiligheid der heiligheden te zalven."

Vraag. Wie heeft het voorzegt, dat Hij uit het zaad van David zijn zou?

Antwoord. Jesaia; Hfd. 11: 1, 2: "Want er zal een rijsje voortkomen uit de afgehouden tronk van Isaï, en een scheut uit zijn wortelen zal vrucht voortbrengen. En op Hem zal de Geest des Heeren rus-

ten, de Geest der wijsheid en des verstands, de Geest des raads en der sterkte, de Geest der kennis en der vreze des Heeren." Zie ook 2 Sam. 7: 12, 13: "Wanneer Uw dagen zullen vervuld zijn, en u met Uw vaderen zult ontslapen zijn, zo zal Ik uw Zaad na u doen opstaan, dat uit uw lijf voortkomen zal, en Ik zal Zijn Koninkrijk bevestigen. Die zal Mijn Naam een huis bouwen; en Ik zal de stoel Zijns Koninkrijks bevestigen tot in eeuwigheid."

Vraag. Wie voorzegt Zijn optreden in de tempel te Jeruzalem?

Antwoord. Haggai. Hag. 2: 7-10: "Want alzo zegt de Heere der heirscharen: Nog eens, een weinig tijds zal het zijn, en Ik zal de hemelen, en de aarde, en de zee, en het droge doen beven. Ja Ik zal al de Heidenen doen beven, en zij zullen komen tot de Wens aller Heidenen; en Ik zal dit huis met heerlijkheid vervullen, zegt de Heere der heirscharen. Mijn is het zilver, en Mijn is het goud, spreekt de Heere der heirscharen. De heerlijkheid van dit laatste huis zal groter worden, dan van het eerste, zegt de Heere der heirscharen; en in deze plaats zal Ik vrede geven, spreekt de Heere der heirscharen."

Vraag. Hoe kon Maria, daar zij toch tot de zondaren behoorde, de Heere onbevlekt ontvangen?

Antwoord. Dáárdoor, dat zij geloofd heeft. Luk. 1: 45: "En zalig is zij, die geloofd heeft."

Vraag. Hoe drukt de engel zich uit over het "ontvangen door de werking des Heiligen Geestes"?

Antwoord. Luk. 1: 35: "De Heilige Geest zal over u komen, en de kracht des Allerhoogsten zal u overschaduwen, daarom ook, dat Heilige, dat uit u geboren zal worden, zal Gods Zoon genaamd worden."

Vraag. Hoe heet die zonde, waaruit alle andere zonden voortkomen?

Antwoord. Ongehoorzaamheid; Rom. 5: 12: "Daarom, gelijk door één mens de zonde in de wereld ingekomen is, en door de zonde de dood; en zo de dood tot alle mensen doorgedaan is, in welken allen gezondigd hebben." Vers 19: "Want gelijk door de ongehoorzaamheid van dien éne mens velen tot zondaars gesteld zijn geworden, zo zullen ook door de gehoorzaamheid van Enen velen tot rechtvaardigen gesteld worden." En alzo luiden de woorden onzes Heeren in Jes. 50: 5: "De Heere Heere heeft Mij het oor geopend, en Ik ben niet wederspanning, Ik wijk niet achterwaarts."

Vraag. Wie heeft dat voorzegt, dat onze Heere uit Egypte zou komen?

Antwoord. Hoséa; Hos. 11: 1: "Als Israël een kind was, toen heb Ik hem liefgehad, en Ik heb Mijn Zoon uit Egypte geroepen."

Vraag 36.

Vraag. Wat nuttigheid bekomt u door de heilige ontvangenis en geboorte van Christus?

Antwoord. Dat Hij onze Middelaar is, en met Zijn onschuld en volkomen heiligheid mijn zonde, waarin ik ontvangen en geboren ben, voor Gods Aangezicht bedekt.

Ophelderende Vragen en Antwoorden

Vraag. Bewijs mij zulks uit de Heilige Schrift?

Antwoord. In Luk. 2: 22 lezen wij: "En als de dagen harer (Gr. hunner) reiniging vervuld waren, naar de Wet van Mozes." Dat heeft zowel betrekking op de moeder als op het kind. en niet op de moeder alleen. Naar de Wet maakte het kind de moeder onrein, omdat het ontvangen en geboren werd als een kind, dat aan de verdoemenis onderworpen was. Daar nu onze Heere van de Heilige Geest ontvangen was en als "het Heilige" geboren werd, behoefden Maria en het Kind Jezus de reiniging niet, dan voor zover onze Heere van Zijn geboorte af reeds onder de Wet gesteld werd, om de ongerechtigheid te dragen, waarin wij ontvangen en geboren worden.

Zondag 15

Vraag 37.

Vraag. Wat verstaat u onder het woordje "geleden"?

Antwoord. Dat Hij aan lichaam en ziel, de ganse tijd Zijns levens op de aarde, maar inzonderheid aan het einde Zijns levens, de toorn Gods tegen de zonde van het ganse menselijke geslacht gedragen heeft; opdat Hij met Zijn lijden, als met het enige zoenoffer, ons lichaam en ziel van de eeuwige verdoemenis verlost, en ons Gods genade, gerechtigheid en het eeuwige leven verwierve.

Ophelderende Vragen en Antwoorden

Vraag. Waar zegt de apostel Petrus, dat de Geest van Christus in de Profeten te voren getuigd heeft van het lijden, dat op de Heere komen zou, en van de heerlijkheid, daarna volgende?

Antwoord. 1 Petr. 1: 10-12: "Van welke zaligheid ondervraagd en onderzocht hebben de Profeten, die geprofeteerd hebben van de genade, aan u geschied; onderzoekende, op welken of hoedanigen tijd de Geest van Christus, Die in hen was, beduidde en te voren getuigde het lijden, dat op Christus komen zou, en de heerlijkheid daarna volgende. Denwelken geopenbaard is, dat zij niet zichzelf, maar ons bedienden deze dingen, die u nu aangediend zijn bij degenen, die u het Evangelie verkondigd hebben door de Heilige Geest, Die van de hemel gezonden is; in welke dingen de engelen begerig zijn in te zien."

Vraag. Wie voorzegt Christus' lijden door de hardnekkigheid dergenen, die zichzelf rechtvaardigen?

Antwoord. David, in onderscheidene Psalmen, vooral Ps. 41: 6-9: "Mijn vijanden spreken kwaad van Mij, zeggende: Wanneer zal Hij sterven, en Zijn Naam vergaan? En zo iemand van hen komt, om Mij te zien, hij spreekt valsheid, zijn hart vergadert zich onrecht; gaat hij uit naar buiten, hij spreekt er van. Al mijn haters mompelen tezamen tegen Mij, zij bedenken tegen Mij hetgeen kwaad is, zeggende: Een Belialsstuk kleeft Hem aan; en Hij, die neerligt, zal niet weder opstaan." Ps. 69: 5: "Die Mij zonder oorzaak haten zijn meer dan de haren Mijns hoofds; die Mij zoeken te vernielen, die

Mij om valse oorzaken vijand zijn, zijn machtig geworden; wat Ik niet geroofd heb, moet Ik alsdan wedergeven."

Vraag. Wie voorzegt de Koninklijke intocht onzes Heeren in Jeruzalem vóór Zijn lijden?

Antwoord. Zacharia; Hoofdst. 9: 9: "Verheug u zeer, gij dochter Sions juich, gij dochter Jeruzalems! Ziet, uw Koning zal u komen, rechtvaardig, en Hij is een Heiland: arm, en rijdende op een ezel, en op een veulen, een jong der ezelinnen,"

Vraag. En wie voorzegt zijn ijver voor het huis Zijns Vaders, in het uitdrijven van de kopers en verkopers uit de tempel?

Antwoord. David; Ps. 69: 10: "Want de ijver van Uw huis heeft Mij verteerd."

Vraag. In welke Psalmen klaagt onze Heere over Judas, de verrader?

Antwoord. In onderscheidene Psalmen, inzonderheid Ps. 41: 10: "Zelfs de man Mijns vredes, op wien Ik vertrouwde, die Mijn brood at, heeft de verzenen tegen Mij grotelijks verheven." Ps. 55: 13, 14: "Want het is geen vijand, die Mij hoont, anders zou Ik het hebben gedragen; het is Mijn hater niet, die zich tegen Mij groot maakt, anders zou Ik Mij voor hem verborgen hebben. Maar gij zijt het, o mens, als van mijn waardigheid, Mijn leidsman, en Mijn bekende!" Ps. 69: 26: "Hun paleis zij verwoest; in hun tenten zij geen inwoner." Ps. 109: 8: "Een ander neme zijn ambt."

Vraag. Is het ook voorzegt, dat Christus voor dertig zilverlingen zou verkocht worden ?

Antwoord. Ja; Zach. 11: 12: "Want Ik had tot henlieden gezegd: Indien het goed is in Uw ogen, brengt Mijn loon, en zo niet, laat het na. En zij hebben Mijn loon gewogen, dertig zilverlingen."

Vraag. Wat is van Christus voorzegt in de 22ste Psalm?

Antwoord.

- Zijn kruisiging. Vers 17: "Want honden hebben mij omsingeld, een vergadering der boosdoeners heeft Mij omgeven; zij hebben Mijn handen en Mijn voeten doorgraven."
- Dat men het lot over Zijn klederen zou werpen. Vers 19: "Zij delen Mijn klederen onder zich, en werpen het lot over Mijn gewaad."
- Hoe men Hem bespot heeft. Vers 7-9: "Maar Ik ben een worm en geen man, een smaad van mensen en veracht van het volk. Allen, die Mij zien, bespotten Mij; zij steken de lip uit, zij schudden het hoofd, zeggende: Hij heeft het op de Heere gewenteld, dat Hij Hem nu uithelpe, dat Hij Hem redde. dewijl Hij lust aan Hem heeft." Vers 14: "Zij hebben hun mond tegen Mij opgesperd, als een verscheurende en brullende leeuw."
- Zijn grote dorst. Vers 16: "Mijn kracht is verdroogd als een potscherf, en Mijn tong kleeft aan Mijn gehemelte; en Gij legt Mij in het stof des doods," (Zo ook Ps. 69: 22: "Ja, zij hebben Mij gal tot mijn spijsje gegeven; en in Mijn dorst hebben zij Mij edik te drinken gegeven.")
- Zijn "van God Verlaten-zijn" Vers 2: "Mijn God, Mijn God! waarom hebt Gij Mij verlaten?"
- En de vrucht van Zijn lijden. Vers 26, 27: "Van U zal Mijn lof zijn

in een grote Gemeente; Ik zal mijn geloften betalen in tegenwoordigheid dergenen, die Hem vrezen. De zachtmoedigen zullen eten en verzadigd worden, zij zullen de Heere prijzen, die Hem zoeken; ulieder hart zal in eeuwigheid leven."

Vraag. En wat is van het lijden van Christus voorzgd in Jes. 52 en 53?

Antwoord.

- Zijn verachte gedaante. Hfd. 52: 14: "Gelijk als velen zich over U ontzet hebben, zo verdorven was Zijn gelaat, meer dan van iemand, en Zijn gedaante, meer dan van andere mensenkinderen."
- Dat Hij echter zó onze verlossing aanbrengen en vele volken met Zijn bloed besprengen zou. Vers 15: "Zo zal Hij vele heidenen besprengen, ja de koningen zullen hun mond over Hem toehouden: want denwelken het niet verkondigd was, die zullen het zien, en welke het niet gehoord hebben, die zullen het verstaan."
- Dat men in Gethsémané tot Hem zou uitgaan als tot een moordenaar, en dat Hij tussen kwaaddoeners zou gekruisigd worden. Hfd. 53: 12: "Omdat Hij Zijn ziel uitgestort heeft in de dood, en met de overtreders is geteld geweest."
- Zijn gebed aan het kruis: "Vader! vergeef het hun, want zij weten niet, wat zij doen!" Vers 12: "En voor de overtreders gebeden heeft."
- Zijn rijke begrafenis. Vers 9: "Men heeft Zijn graf bij de goddelozen gesteld, en Hij is bij de rijken in Zijn dood geweest."
- Zijn onschuld. Vers 9: "Omdat Hij geen onrecht gedaan heeft, noch bedrog in Zijn mond geweest is."
- Zijn vrijwillig lijden en Zijn geduld. Vers 7: "Als dezelve geëist werd, toen werd Hij verdrukt; doch Hij deed zijn mond niet open; als een lam werd Hij ter slachting geleid en als een schaap, dat stom is voor het aangezicht zijner scheerders, alzo deed Hij Zijn mond niet open."
- De smaad van Zijn kruis, en hoe men Hem van de beginne niet geacht heeft. Vers 2: "Want Hij is als een rijsje voor Zijn aangezicht opgeschoten, en als een wortel uit een dorre aarde; Hij had geen gedaante noch heerlijkheid; als wij Hem aanzagen, zo was er geen gestalte, dat wij Hem zouden begeerd hebben. Hij was veracht en de onwaardigste onder de mensen, een man van smarten en verzocht in krankheid; en een iegelijk was als verbergende het aangezicht voor Hem; Hij was veracht, en wij hebben Hem niet geacht."
- Onze verkeerdheid en Zijn zondaarsliefde. Vers 4: "Waarlijk, Hij heeft onze krankheden op Zich genomen, en onze smarten heeft Hij gedragen; doch wij achtten Hem, dat Hij geplaagd, van God geslagen en verdrukt was."
- Hoe Hij onze schuld en straf heeft gedragen. Vers 5: "Maar Hij is om onze overtredingen verwond, om onze ongerechtigheden is Hij verbrijzeld; de straf, die ons de vrede aanbrengt, was op Hem, en door Zijn striemen is ons genezing geworden."
- Hoe God Zich daarbij met ons, Zijn vijanden, verzoend heeft, door

ons aller ongerechtigheid op Zijn eigen, heilig Kind te werpen. Vers 6: "Wij dwaalden allen als schapen, wij keerden ons een iegelijk naar zijn weg, doch de Heere heeft ons aller ongerechtigheid op Hem doen aanlopen."

- Hoe Zijn lijden een verzoenend en een genoegdoenend lijden is geweest. Vers 7: "Als dezelve (de betaling van onze schuld) geëist werd, toen werd Hij verdrukt."
- De vrucht van Zijn lijden. Vers 10, 11: "Als Zijn ziel zich tot een schuldoffer gesteld zal hebben zo zal Hij zaad zien; Hij zal de dagen verlengen; en het welbehagen des Heeren zal door Zijn hand gelukkiglijk voortgaan. Om de arbeid Zijner ziel zal Hij het zien en verzadigd worden; door Zijn kennis zal Mijn Knecht, de Rechtvaardige, velen rechtvaardig maken, want Hij zal hun ongerechtigheden dragen."

Vraag. Is van Zijn lijden nog meer voorzegd?

Antwoord. Ja;

- Dat men Hem geseseld en in het aangezicht gespuwd heeft. Jes. 50: 6: "Ik geef Mijn rug dengenen, die Mij slaan, en Mijn wangen dengenen, die Mij het haar uitplukken; Mijn aangezicht verberg Ik niet voor smaadheden en speeksel."
- Dat men Hem met roeden geslagen heeft. Micha 4: 14: "Zij zullen de Rechter Israëls met de roede op het kinnebakken slaan."

Ook heeft Zacharia voorzegd:

- Dat in Gethsémané al Zijn discipelen Hem verlaten zouden. Hfd. 13: 7: "Zwaard! ontwaak tegen Mijn Herder, en tegen de Man, die Mijn Metgezel is, spreekt de Heere der heirscharen; sla dien Herder. en de schapen zullen verstrooid worden; maar Ik zal mijn hand tot de kleinen wenden."
- Ook van de wonden in Zijn handen. Hfd. 13: 6: "En zo iemand tot Hem zegt: Wat zijn deze wonden in Uw handen? zo zal Hij zeggen: Het zijn de wonden, waarmede Ik geslagen ben in het huis Mijner liefhebbers."
- Ook van de wonde in Zijn zijde. Hfd. 12: 10: "En zij zullen Mij aanschouwen, Dien zij doorstoken hebben."
- En van Zijn zevenvoudige verwonding. Hfd. 3: 9: "Want ziet, aangaande dien steen, welken Ik gelegd heb voor het aangezicht van Josua, op dien énen steen zullen zeven ogen wezen."

Dat men Hem geen been zou kunnen breken voorzegt Mozes. Ex. 12: 46: "En gij zult geen been daaraan breken."

Vraag 38.

Vraag. Waarom heeft Hij onder de rechter Pontius Pilatus geleden?

Antwoord. Opdat Hij, onschuldig onder de wereldlijken rechter veroordeeld zijnde, ons daarmede van het strenge oordeel Gods, dat over ons gaan zou, bevrijdde.

Ophelderende Vragen en Antwoorden

Vraag. Wat zegt Petrus daarvan?

Antwoord. Hand. 3: 13: "De God Abrahams, en Izaks, en Jakobs,

de God onzer vaders, heeft Zijn Kind Jezus verheerlijkt, Welken u overgeleverd hebt, en hebt Hem verloochend voor het aangezicht van Pilatus, als hij oordeelde, dat men Hem zou loslaten." — Hfd. 2: 23: "Dezen, door de bepaalden raad en voorkennis Gods overgegeven zijnde, hebt u genomen en door de handen der onrechtvaardigen aan het kruis gehecht en gedood."

Vraag 39.

Vraag. Heeft het iets meer in, dat Hij gekruisigd is geweest, dan dat Hij een andere dood gestorven ware?

Antwoord. Ja het; want daardoor ben ik zeker, dat Hij de vervloeking, die op mij lag, op Zich geladen heeft, want de dood des kruises was van God vervloekt.

Ophelderende Vragen en Antwoorden

Vraag. Waarom was de dood aan het kruis door God vervloekt?

Antwoord. De hoge God heeft altijd tot de mens op aarde willen neerkomen; daarom behoort de mens bij de grond te blijven en van het Woord, van genade, van het geloof te leven; maar dat wil de mens niet, hij wil altijd hoger, dan hij gaan kan; zo wordt hij dan te schande en treft hem de vloek. Want zo spreekt God: "Wacht u van op de berg te klimmen." (Ex. 19: 12.) Daarom is het een Godonterende onderneming van het vlees, tot God te willen opklimmen door eigen kracht, wijsheid en rechtvaardigheid. Bij zodanige onderneming blijft het tussen hemel en aarde hangen. Voor deze onze zonde, waarop de dood staat, stierf onze Heere, hangende tussen hemel en aarde, met vastgenagelde handen en voeten, dus als iemand, die niets kon uitrichten.

ZONDAG 16

Vraag 40.

Vraag. Waarom heeft Christus Zich tot in de dood moeten vernederen?

Antwoord. Daarom, dat, vanwege de gerechtigheid en waarheid Gods, niet anders voor onze zonden kon betaald worden, dan door de dood des Zoons Gods.

Ophelderende Vragen en Antwoorden

Vraag. Waarom door "de dood des Zoons Gods"?

Antwoord. Onze dood is — naar Gods rechtvaardig en onherroepelijk woord: "Ten dage, als gij daarvan eet, zult gij de dood sterven", — een eeuwige dood. Zou de genade heerschappij voeren, Gods gerechtigheid voldoening hebben en Gods waarheid onverkort blijven, dan moest deze dood verslonden worden. Dit kon alleen door de dood des Zoons Gods.

Vraag 41.

Vraag. Waarom is Hij begraven geworden?

Antwoord. Om daarmee te betuigen, dat Hij waarlijk gestorven is.

Ophelderende Vragen en Antwoorden

Vraag. Weet u nog een andere reden voor Christus' begrafenis?

Antwoord. Ja, God heeft gezegd: "Stof zijt gij, en tot stof zult gij wederkeren"; Christus is in Zijn begrafenis met de aarde één geworden voor ons, opdat wij, als wij tot aarde geworden zijn, toch weder uit de aarde te voorschijn komen.

Vraag. Maar dan had Hij toch de verderving moeten lijden?

Antwoord. Naar het menselijk oordeel was Hij ook aan de verderving overgegeven, en zou dus wel geheel met de aarde gelijk gemaakt zijn geweest, ware Hij niet verrezen, vóór de verderving kwam.

Vraag 42.

Vraag. Zo dan Christus voor ons gestorven is, hoe komt het, dat wij ook moeten sterven?

Antwoord. Onze dood is geen betaling voor onze zonden, maar alleen een afsterving der zonden en een doorgang tot het eeuwige leven.

Vraag 43.

Vraag. Wat verkrijgen wij meer voor nuttigheid uit de offerande en de dood van Christus aan het kruis?

Antwoord. Dat door Zijn kracht onze oude mens met Hem gekruisigd, gedood en begraven wordt; opdat de boze lusten des vleses in ons niet meer regeren, maar dat wij onszelf Hem tot een offerande der dankbaarheid opofferen.

Ophelderende Vragen en Antwoorden

Vraag. Wat zegt de apostel Paulus daarvan?

Antwoord. Rom. 6: 6: "Dit wetende, dat onze oude mens met Hem gekruisigd is, opdat het lichaam der zonde te niet gedaan worde, opdat wij niet meer de zonde dienen."

Vraag. Maar de boze lusten des vleses regeren toch menigmaal zeer in de gelovigen?

Antwoord. Zij regeren niet, maar zij oefenen hun dwingelandij uit, en dat veroorzaakt het klagen en kermen: "Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen uit het lichaam dezès doods?" (Rom. 7: 24.) Onder dat alles worden de gelovigen door Christus, Die hen gegrepen heeft, vastgehouden; en terwijl zij, te midden van hun ellendigheid, zich aan de genade vastklemmen, bevinden zij niet minder de waarheid en de kracht dezer liefelijke belofte: "De zonde zal over u niet heersen: want gij zijt niet onder de wet, maar onder genade". Rom. 6 : 14.

Vraag. Wat betekent dat: "door de Geest de werkingen van het lichaam doden?" Rom. 8, vs. 13.

Antwoord: Tegen alle opwelling, bestrijding en beschuldiging in, tevreden zijn met de woorden van de Heere Jezus: "Mijn genade is u

genoeg: want Mijn kracht wordt in zwakheid volbracht". Want als men aan zonde en duivel, de door Christus betaalde schuldbrief voorhoudt, zo moet de telkens weder levend wordende zonde in haar dood terugzinken, waarin zij door Christus bloed en Geest is geworpen. En de verzoeker vliedt van ons, als wij hem Christus' bloed voorhouden.

Vraag 44.

Vraag. Waarom volgt er, nedergedaald ter hel?

Antwoord. Opdat ik, in mijn hoogste aanvechtingen, verzekerd zij, en mij ganselijk vertrooste, dat mijn Heere Christus door Zijn onuitsprekelijke benauwdheid, smarten, verschrikkingen en helse kwalen, in welke Hij in Zijn ganse lijden, maar inzonderheid aan het kruis, gezonken was, mij van de helse benauwdheid en pijn verlost heeft.

Ophelderende Vragen en Antwoorden

Vraag. Wat moeten deze vraag en antwoord betekenen?

Antwoord. Dit antwoord is zeer vertroostend; maar het artikel "nedergedaald ter helle", volgens hetwelk men meende, "dat Christus, terwijl Hij in het graf lag, ter helle nedergedaald is, en Zich aan degenen die daarin lagen, als Overwinnaar heeft laten zien, en velen uit de hel met Zich daar boven genomen heeft"; is ontleend uit de verkeerde opvatting van het woord "gevangenis", 1 Petr. 3 : 19: "In denwelken Hij ook, heengegaan zijnde, de geesten, die in de gevangenis zijn; gepredikt heeft". En van de woorden, hfd. 4 : 6: "den doden is het evangelie verkondigd geworden". Van daar komt ook de dwaalleer van een vagevuur en van een Hades, welke zeer oud is. Want de kerk der wereld, welke later de Roomse heette, en zich de katholieke noemt, begon reeds in de apostolische tijd zich voor de ware kerk uit te geven en haar dwaalleringen te verbreiden, welke ook spoedig veel meer geloof vonden, dan de leer der apostelen. Dit ziet men uit Rom. 16 : 17: "Ik bid u, broeders, neemt acht op degenen, die tweedracht en ergernissen aanrichten tegen de leer, die gij van ons geleerd hebt; en wijkt af van dezelve". 2Kor. 11 : 3: "Doch ik vrees, dat gelijk de slang Eva door hare arglistigheid bedrogen heeft, also uw zinnen bedorven worden, om af te wijken van de eenvoudigheid, die in Christus is". Gal. 3 : 1, 2: "O gij, uitzinnige Galaten, wie heeft u betoverd, dat gij der waarheid niet zoudt gehoorzaam zijn; denwelken Jezus Christus voor de ogen te voren geschilderd is geweest, onder u gekruist zijnde? Dit alleen wil ik van u leren: Hebt gij den Geest ontvangen uit de werken der wet, of uit de prediking des geloofs?" - Evenzo 3Joh. : 9: "Ik heb aan de gemeente geschreven, maar Diotrefes, die onder hen zoekt de eerste te zijn, neemt ons niet aan."

Maar den doden is het evangelie verkondigd gedurende hun leven; en "gevangenis", is het uitstel van driemaal veertig jaren, hetwelk God, in Noachs tijd, de ongehoorzamen gaf, opdat zij zich nog mochten bekeren. Christus is, in de Geest, in en door Noach tot deze ongehoorzamen heengegaan, en Hij heeft hun in en door

Noach berouw en bekering gepredikt; en de mensen, tot welke Christus toenmaals door Noach predikte, heten "geesten" in dezelfde zin, waarin Johannes schrijft: Beproeft de geesten, of zij uit God zijn.

Vraag. Was Christus dan in de hel, toen Hij in het graf lag?

Antwoord. Gewis, voor zo ver namelijk, als een iegelijk, die gestorven is, tot zijn verrijzenis toe, in de macht des duivels is. Intussen is de in Jezus ontslapene in de macht des duivels, gelijk een schip onder embargo, maar waarvan de vrijlating reeds een uitgemaakte zaak is. De ziel is niettemin ook in de handen des Vaders overgegeven en even zo zeker in het paradijs, dat is, in de hemel.

Ik houd mij bij dit Artikel aan de navolgende uitspraken der Heilige Schrift: Onze Heere Jezus sprak aan het kruis: "Vader! in Uw handen beveel Ik Mijn geest"; en in de 16de Psalm: "U zult mijn ziel in de hel niet verlaten." En de apostel Petrus zegt: "Welken God opgewekt heeft, de smarten des doods ontbonden hebbende, zo het niet mogelijk was, dat Hij van denzelve (dood) zou gehouden worden." (Hand. 2: 24.)

Verder houd ik mij aan hetgeen de apostel Paulus schrijft: "Want dit verderfelijke moet onverderfelijkheid aandoen, en dit sterfelijke moet onsterfelijkheid aandoen. En wanneer dit verderfelijke zal onverderfelijkheid aangedaan hebben, en dit sterfelijke zal onsterfelijkheid aangedaan hebben, alsdan zal het woord geschieden, dat geschreven is: De dood is verslonden tot overwinning. Dood! waar is uw prikkel? Hel! waar is Uw overwinning?" (1Kor 15 : 53-55.)

En aan hetgeen onze Heere ons mededeelt' van de arme Lazarus en de rijke man: (Luk. 16, vooral vs. 22 en 26.) "En het geschiedde, dat de bedelaar stierf en van de engelen gedragen werd in de schoot Abrahams. En de rijke stierf ook en werd begraven. En boven dit alles, tussen ons en ulieder is een grote klove gevestigd, zodat degenen, die van hier tot u willen overgaan, niet zouden kunnen, noch ook die daar zijn, van daar tot ons overkomen."

Vraag. Waarop moet een kind Gods zich voorbereiden?

Antwoord. Op sterke, ja op de allerhoogste aanvechtingen, niet alleen van Zijn lievelingszonden, niet alleen van vlees en bloed en van de wereld, maar van de ganse macht en woede van de vorst der duisternis, (Ef. 6: 12-16.) Christus is er echter Borg voor, dat het einde heerlijk zal zijn. (Gen. 32: 24-31.)

ZONDAG 17

Vraag 45.

Vraag. Wat nut ons de opstanding van Christus?

Antwoord. Ten eerste heeft Hij door Zijn opstanding de dood overwonnen, opdat Hij ons de gerechtigheid, die Hij door zijn dood ons verworven had. kon deelachtig maken; ten andere worden wij ook door Zijn kracht opgewekt tot een nieuw leven; ten derde is de opstanding van

Christus een zeker pand van onze zalige opstanding.

Teksten der Heilige Schrift; op vraag en antwoord 45.

1Cor. 15: 56, 57: „De prikkel nu des doods is de zonde; en kracht der zonde is de wet. Maar Gode zij dank, Die ons de overwinning geeft door onzen Heere Jezus Christus.”

Rom. 6: 4: „Wij zijn dan met Hem begraven door den doop in den dood, opdat, gelijkerwijs Christus uit de doden opgewekt is tot de heerlijkheid des Vaders, alzo ook wij in nieuwigheid des levens wandelen zouden.”

2Cor. 15 : 22: „Want gelijk zij allen in Adam sterven, alzo zullen zij ook in Christus allen levend gemaakt worden.”

Ophelderende Vragen en Antwoorden

Vraag. Waar is van Christus' opstanding voorzeggd?

Antwoord. Ps. 16 : 10, 11: „Want Gij zult Mijn ziel in de hel niet verlaten; Gij zult niet toelaten, dat Uw Heilige de verderving ziet; Gij zult Mij het pad des levens bekendmaken.”

Vraag. Waarom is Christus ten derden dage opgewekt?

Antwoord. Op deze dag begint de verderving. De Heere zou de verderving niet zien. (Ps. 16: 10.) En zo gaat het de ganse Gemeente des Heeren; er komt:

1. een dag en uur van nood en dood;
2. een dag en uur van verzinken, zonder uitzicht op verlossing;
3. een dag en uur van de vervulling der belofte, als wanneer de verlossing zich bewaarheidt, en dit uur is vroeg. Ps. 46 : 6: „God zal haar helpen in het aanbreken van den morgenstond.”

Hos. 6: 2: „Hij zal ons na twee dagen levend maken; op de derde dag zal Hij ons doen verrijzen, en wij zullen voor Zijn Aangezicht leven.” En zo is deze derde dag overal voorzeggd.

ZONDAG 18

Vraag 46.

Vraag. Wat verstaat gij daarmee: Opgevaren ten hemel?

Antwoord. Dat Christus voor de ogen Zijner jongeren van de aarde ten hemel is opgeheven, en dat Hij ons ten goede daar is, totdat Hij wederkomt om te oordelen de levenden en de doden.

Ophelderende Vragen en Antwoorden

Vraag. Waar is van Christus' hemelvaart voorzeggd?

Antwoord. Ps. 47: 6: „God vaart op met gejuich, de Heere met geklank der bazuin.” Ps. 68: 19: „Gij zijt opgevaren in de hoogte; Gij hebt de gevangenis gevankelijk gevoerd; Gij hebt gaven genomen om uit te delen onder de mensen; ja ook de wederhorigen om bij U te wonen, o Heere God!”

Vraag 47.

Vraag. Is dan Christus niet bij ons tot aan het einde der wereld, gelijk Hij ons beloofd heeft?

Antwoord. Christus is waarachtig mens en waarachtig God. Naar Zijn menselijke natuur is Hij niet meer op aarde; maar naar Zijn Godheid, majesteit, genade en Geest wijkt Hij nimmermeer van ons.

Ophelderende Vragen en Antwoorden

Vraag. Wat zegt de apostel Paulus daarvan, dat Christus naar Zijn menselijke natuur niet meer op aarde is?

Antwoord. Hebr. 8 : 4: „Want indien Hij op aarde ware, zo zou Hij Zelf geen Priester zijn, dewijl er priesters zijn, die naar de wet gaven offeren.”

Vraag. Bewijs mij, dat onze Heere „met Zijn genade en Geest nimmermeer van ons wijkt”.

Antwoord. Hij heeft gezegd: „Waar twee of drie vergaderd zijn in Mijn Naam, daar ben Ik in het midden van hen”; en: „Ziet, Ik ben met ulieden al de dagen tot de voleinding der wereld.”

Vraag 48.

Vraag. Maar zo de mensheid niet overal is, waar de Godheid is, worden dan die twee naturen in Christus niet van elkander gescheiden?

Antwoord. Ganselijk niet; want mitsdien de Godheid onbegrijpelijk en overalteenwoordig is, zo moet volgen, dat zij wel buiten hare aangenomen mensheid is, en nochtans ook in dezelve is, en persoonlijk met haar verenigd blijft.

Ophelderende Vragen en Antwoorden

Vraag. Bewijs mij dit met woorden van onze Heere Zelf.

Antwoord. Terwijl onze Heere met Nicodémus sprak, zei Hij, dat Hij, "de Zoon des mensen, in de hemel is", (Joh. 3: 13.)

Vraag 49.

Vraag. Wat nut ons de hemelvaart van Christus?

Antwoord. Ten eerste, dat Hij in de hemel voor het Aangezicht Zijns Vaders onze Voorspreker is; ten andere, dat wij ons vlees in de hemel tot een zeker pand hebben, dat Hij, als het Hoofd, ons, Zijn lidmaten, ook tot Zich zal nemen; ten derde, dat Hij ons Zijn Geest tot een tegenpand zendt, door wiens kracht wij zoeken, wat daarboven is, waar Christus is, zittende ter Rechterhand Gods, en niet wat op de aarde is.

Ophelderende Vragen en Antwoorden

Vraag. Noem mij daarvoor een paar bewijzen.

Antwoord. Ef. 2: 6: "En heeft ons mede opgewekt en heeft ons mede gezet in de hemel in Christus Jezus."

Filipp. 3: 20, 21: "Maar onze wandel is in de hemelen, waaruit wij ook de Zaligmaker verwachten, namelijk de Heere Jezus Christus, Die ons vernederd lichaam veranderen zal, opdat hetzelfde gelijkvormig worde aan Zijn heerlijk lichaam, naar de werking, waardoor Hij ook alle dingen Zichzelf kan onderwerpen."

1Joh. 2: 1: "Mijn kinderkens! ik schrijf u deze dingen, opdat u niet

zondigt. En indien iemand gezondigd heeft, wij hebben een Voorpraak bij de Vader, Jezus Christus, de Rechtvaardige."

Rom. 8: 34: "Wie is het, die verdoemt? Christus is het, Die gestorven is; ja wat meer is, Die ook opgewekt is, Die ook ter Rechterhand Gods is, Die ook voor ons bidt."

Joh. 14: 3: "En zo wanneer Ik heen zal gegaan zijn, en u plaats zal bereid hebben, zo kom Ik weder en zal u tot Mij nemen, opdat ook gij zijn moogt, waar Ik ben."

Kol. 3: 1: "Indien u dan met Christus opgewekt zijt, zo zoekt de dingen, die boven zijn, waar Christus is, zittende aan de Rechterhand Gods." Vergelijk verder Ef. 1: 17-20: "Opdat de God van onzen Heere Jezus Christus, de Vader der heerlijkheid, u geve de Geest der wijsheid en der openbaring in Zijn kennis; namelijk verlichte ogen uws verstands, opdat u moogt weten, welke zij de hoop van Zijn roeping, en welke de rijkdom zij der heerlijkheid van Zijn erfenis in de heiligen; en welke de uitnemende grootheid Zijner kracht zij aan ons, die geloven, naar de werking der sterkte Zijner macht, die Hij gewrocht heeft in Christus, als Hij Hem uit de doden heeft opgewekt; en heeft Hem gezet tot Zijn Rechterhand in de hemel."

ZONDAG 19

Vraag 50.

Vraag. Waarom wordt daarbij gezet: "zittende ter Rechterhand Gods"?

Antwoord. Dat Christus dáárom ten hemel gevaren is, opdat Hij Zichzelf daar bewijze als het Hoofd Zijner Christelijke Kerk, door hetwelk de Vader alle dingen regeert.

Ophelderende Vragen en Antwoorden

Vraag. Wat zegt David daarvan in zijn Psalmen?

Antwoord. Ps. 110: 1: "De Heere heeft tot Mijn Heere gesproken: Zit aan mijn Rechterhand, totdat Ik Uw vijanden zal gezet hebben tot een voetbank Uwer voeten." Ps. 45: 5: "En rijd voorspoedig in Uw heerlijkheid, op het Woord der waarheid en rechtvaardige zachtmoedigheid; en Uw Rechterhand zal U vreselijke dingen leren." Ps. 2: 6: "Ik toch heb Mijn Koning gezalfd over Sion, de berg Mijner heiligheid." Ps. 72: 8: "En Hij zal heersen van de zee tot aan de zee, en van de rivier tot aan de einden der aarde." Ps. 89: 19: "Want ons schild is van de Heere, en onze Koning is van de Heilige Israëls."

Vraag 51.

Vraag. Wat nuttigheid brengt ons nu deze heerlijkheid van ons Hoofd Christus?

Antwoord. Eerstelijk, dat Hij door Zijn Heilige Geest in ons, Zijn lidmaten, de hemelse gaven uitgiet; daarna, dat Hij ons met Zijn macht tegen alle vijanden beschut en bewaart.

Ophelderende Vragen en Antwoorden

Vraag. Wat staat daarvan in de 72ste Psalm, vs. 6 en 12-14?

Antwoord. "Hij zal nederdalen als een regen op het nagras, als de druppelen, die de aarde bevochtigen." "Want Hij zal de nooddruftige redden, die daar roept, mitsgaders de ellendige, en die geen helper heeft. Hij zal de arme en de nooddruftige verschonen, en de zielen der nooddruftigen verlossen. Hij zal hun zielen van list en geweld bevrijden, en hun bloed zal dierbaar zijn in Zijn ogen." Ook heeft de Heere beloofd: "de poorten der hel zullen Mijn Gemeente niet overweldigen."

Vraag 52.

Vraag. Wat troost u de wederkomst van Christus om te oordelen de levenden en de doden?

Antwoord. Dat ik in alle droefenis en vervolging, met een opgericht hoofd, even Dezelfde, Die Zich te voren om mijnentwil voor Gods gericht gesteld en al de vloek van mij weggenomen heeft, tot een Rechter uit de hemel verwachte, Die al Zijn en mijn vijanden in de eeuwige verdoemenis werpen, maar mij, met alle uitverkorenen, tot Zich in de hemelse blijdschap en heerlijkheid nemen zal.

Ophelderende Vragen en Antwoorden

Vraag. Wat zegt de apostel Paulus dienaangaande?

Antwoord. 1Thess. 4: 16: "Want de Heere Zelf zal met een geroep, met een stem des archangels, en met de bazuin Gods nederdalen van de hemel, en die in Christus gestorven zijn, zullen eerst opstaan." En 2Thess. 1: 6-10: "Zo het recht is bij God, verdrukking te vergelden dengenen, die u verdrukken; en u, die verdrukt wordt, verkwikking met ons, in de openbaring des Heeren Jezus van de hemel met de engelen Zijner kracht; met vlammend vuur wraak doende over degenen, die God niet kennen, en over degenen, die het Evangelie van onzen Heere Jezus Christus niet gehoorzaam zijn, dewelke zullen tot straf lijden het eeuwig verderf, van het Aangezicht des Heeren, en van de heerlijkheid Zijner sterkte: wanneer Hij zal gekomen zijn, om verheerlijkt te worden in Zijn heiligen en wonderbaar te worden in allen, die geloven (overmits onze getuigenis onder u is geloofd geworden) in dien dag."

Daarom is dit het bestendig gebed der Gemeente: *"Ja kom, Heere Jezus!"*

Vraag. Hebben wij vóór de jongste dag, dus na of met Christus toekomst, ook nog een duizendjarig zichtbaar rijk op aarde te verwachten?

Antwoord. Neen, want de apostel Petrus schrijft: (2Petr. 3: 10): "Maar de dag des Heeren zal komen als een dief in de nacht, in welchen de hemelen met een gedruis zullen voorbijgaan, en de elementen branden zullen en vergaan, en de aarde en de werken, die daarin zijn, zullen verbranden." Zij dwalen daarom zeer, die het getal "duizend" (Openb. 20: 2) naar de letter willen uitleggen. Het is een zinnebeeldig (symbolisch) getal en betekent de volheid van de

macht des Woords en van de heerlijkheid der gelovigen met Christus op aarde, welke volheid der macht en heerlijkheid slechts door diegenen gezien wordt, wier oog eenvoudig is. Als echter de boze ogen toenemen, verbergt de Heere de rechtvaardigen in hun rustplaatsen, neemt het licht van de kandelaar, wijkt met Zijn genade en Geest, en dan wordt satan weder losgelaten. De keten, die hem zolang vasthield, is de prediking des geloofs. Christus betoont Zich wel als Koning te Jeruzalem en overal, wanneer men maar in Geest en waarheid zijn Naam aanroept. Ook is de laatste vijand, die te niet gedaan wordt, "de dood" en niet Gog en Magog. En alle beloften Gods zijn "Ja" in Christus en zijn in Hem "Amen", Gode tot heerlijkheid door ons.

Vraag. Wat is de tweede dood?

Antwoord. De eerste dood is de afval van God in de ongehoorzaamheid van Adam, en de tweede dood is de afval van Christus, de afval van de gehoorzaamheid des geloofs.

¹

ZONDAG 20

Van God de Heilige Geest

Vraag 53.

Vraag. Wat gelooft u van de Heilige Geest?

Antwoord. Eerstelijk, dat Hij samen met de Vader en de Zoon waarachtig en eeuwig God is; ten andere, dat Hij ook aan mij gegeven is, opdat Hij mij, door een oprecht geloof, Christus en al Zijn weldaden deelachtig make, mij trooste, en bij mij eeuwig blijve.

Ophelderende Vragen en Antwoorden

Vraag. Waar is van de Heilige Geest voorzeggd?

Antwoord. Ps. 68: 19: "U hebt gaven genomen om uit te delen onder de mensen; ja ook de wederhorigen om bij U te wonen, o Heere God!" Jes. 32: 15-17: "Totdat over ons uitgegoten worde de Geest

¹ Kohlbrugge heeft veel overgenomen van Maarten Luther. De voornaamste zaak waarin zij samenstemden was de leer van de rechtvaardigmaking van een goddeloze om niet, door het geloof in Jezus Christus. Luthers visie op de onvervulde profetie betreffende het Jodendom was eerst positief. In zijn latere leven werd die zeer negatief. Alle verwachting van een bloeistaat voor de kerk verwierp hij.

Kohlbrugge volgde hem hierin. De letterlijke betekenis van de terugkeer van Israël naar hun eigen land verwierp hij. Bovendien zette hij zich scherp af tegen de onvervulde profetie betreffende de heerlijke staat van Christus' kerk op aarde als gevolg van de bekering van Israël.

Intussen heeft de Heere de belofte voor Israël uitwendig voor een groot deel letterlijk vervuld. Hoeveel te meer mogen wij dan de vervulling van de geestelijke beloften voor Israël en de Kerk van Christus over de gehele aarde verwachten?

Van iemand als Kohlbrugge die voor zijn eigen ziel geleerd had om door het geloof te leven als ziende de Onzienlijke, is het onbegrijpelijk dat hij dit profetische leerstuk radicaal verwierp. Luther zou zeggen, en Kohlbrugge heeft het hem nagezegd:

"Het Woord, zij zullen laten staan,
En niemand zal hen danken."

uit de hoogte; dan zal de woestijn tot een vruchtbaar veld worden, en het vruchtbare veld zal voor een woud geacht worden. En het recht zal in de woestijn wonen, en de gerechtigheid zal op het vruchtbare veld verblijven. En het werk der gerechtigheid zal vrede zijn, en de werking der gerechtigheid zal zijn gerustheid en zekerheid tot in eeuwigheid." Ezech. 36: 25-27: "Dan zal Ik rein water op u sprengen, en gij zult rein worden; van al Uw onreinheden en van al Uw drekgoden zal Ik u reinigen. En Ik zal u een nieuw hart geven, en zal een nieuwen geest geven in het binnenste van u; en Ik zal het stenen hart uit uw vlees wegnemen en zal u een vlesen hart geven. En Ik zal Mijn Geest geven in het binnenste van u: en Ik zal maken, dat gij in mijn inzetten zult wandelen en mijn rechten zult bewaren en doen." Joël 2: 28: "En daarna zal het geschieden, dat Ik Mijn Geest zal uitgieten over alle vlees, en Uw zonen en Uw dochteren zullen profeteren; Uw ouden zullen dromen dromen, Uw jongelingen zullen gezichten zien."

Vraag. Welk Boek is het Evangelie des Heiligen Geestes?

Antwoord. Het Boek "de Handelingen der apostelen, door Lukas", in hetwelk men alle werking en vrucht des Heiligen Geestes in de Gemeente des Heeren beschreven vindt.

Vraag. Wat is de "vrucht des Geestes"?

Antwoord. Dat leert ons de apostel Paulus Gal. 5: 22: "Maar de vrucht des Geestes is liefde, blijdschap, vrede, lankmoedigheid, goedertierenheid, goedheid, geloof, zachtmoedigheid, matigheid."

Vraag. Wat is "naar de Geest wandelen"?

Antwoord. Geloven, of: blijven bij de Wet des Geestes des levens in Christus Jezus.

Vraag. En wat is "naar vlees wandelen"?

Antwoord. Zich laten afhouden van Christus, door bedenkingen, dat men toch eerst dit of dat gedaan of weder goedge maakt moet hebben, of zó en zó moet geworden zijn, om te mogen geloven, dat men genade bij God heeft door Jezus Christus. Dus: uit hoofde zijner zonde, toegeven aan de kwade gedachten omtrent God.

Vraag. Wat zegt de apostel Paulus van de natuurlijke of onwedergeboren mens?

Antwoord. 1Cor. 2: 14: "Maar de natuurlijke mens begrijpt niet de dingen, die des Geestes Gods zijn: want zij zijn hem dwaasheid, en hij kan ze niet verstaan, omdat zij geestelijk onderscheiden worden."

Vraag. Wat verstaat de apostel onder "natuurlijke mens"?

Antwoord. de mens naar de hoge, ja de hoogste aanleg en eigenschappen van zijn ziel.

Vraag. Hoe leert men dan God en de Heere Jezus kennen?

Antwoord. Paulus getuigt: "God heeft het ons geopenbaard door Zijn Geest" (1 Cor. 2: 10), en: "Niemand kan zeggen Jezus de Heere te zijn, dan door de Heilige Geest" (1 Cor. 12: 3.).

Vraag. Wanneer ontvangt men de Heilige Geest?

Antwoord. Als de Heere Jezus bij ons verheerlijkt wordt.

Vraag. Wanneer wordt Hij bij ons verheerlijkt?

Antwoord. Als wij niet in het genot van het vlees, van de wereld, van de zonde en haar dienst blijven zitten, maar met Ruth de goede keuze doen: "Uw volk is mijn volk, en uw God is mijn God", en wanneer wij in de nood onzer zonde ons van ganser harte tot Hem begeven, zoals Esther, toen zij zei: "Kom ik om, dan kom ik om"; en wanneer wij alles laten, staan en gaan, wat niet Jezus is, d. i. wat niet voor de eeuwigheid redden kan.

Vraag. Waar heeft de Heere aan Zijn Gemeente beloofd, dat Zijn Geest tot in eeuwigheid bij haar blijven zal?

Antwoord. Joh. 14: 16, 17: "Ik zal de Vader bidden, en Hij zal u een andere Trooster geven, opdat Hij bij u blijve in der eeuwigheid; namelijk de Geest der waarheid, Welken de wereld niet kan ontvangen, want zij ziet Hem niet en kent Hem niet; maar gij kent Hem, want Hij blijft bij ulieden, en zal in u zijn." En Jes. 59: 21: „Mij aangaande" dit is Mijn Verbond met hen, zegt de Heere: Mijn Geest, Die op u is, en mijn woorden, Die Ik in Uw mond gelegd heb, die zullen van Uw mond niet wijken, noch van de mond van uw zaad, noch van de mond van het zaad uws zaads, zegt de Heere, van nu aan tot in eeuwigheid toe."

Vergelijk 1 Joh. 2: 27: "En de zalving, die ulieden van Hem ontvangen hebt, blijft in u, en u hebt niet van node, dat iemand u lere; maar gelijk dezelfde zalving u leert van alle dingen, zo is zij ook waarachtig en is geen leugen; en gelijk zij u geleerd heeft, zo zult u in Hem blijven."

Vraag. Wie heeft de Geest verworven, en wie heeft Hem niet met mate?

Antwoord. Onze dierbare Zaligmaker; daarvan zegt Jesaja (Hoofdst. 11: 2): "En op Hem zal de Geest des Heeren rusten, de Geest der wijsheid en des verstands, de Geest des raads en der sterkte, de Geest der kennis en der vreze des Heeren."

Vraag. Waarom heet de Heilige Geest "de Trooster"?

Antwoord. Omdat Hij de "naar God treurigen" uit hun hel en duistere kerker in het liefelijk licht der genade overbrengt, en met de moeden altijd een woord ter rechter tijd spreekt.

Vraag. Noem mij eens zulk een woord!

Antwoord. Onder andere: "Gij zijt om niet verkocht, gij zult ook zonder geld gelost worden."

Vraag. Van welk middel bedient Zich de Heilige Geest, om bij ons in te keren?

Antwoord. Van het geschreven en gepredikte Woord Gods; daarom zoekt de duivel de mens ook voortdurend van het horen, lezen en betrachten van dat Woord af te houden, en hem op geestelijke hoogten te brengen, om hem ten laatste in onverschilligheid, verstoktheid, of in wanhoop te storten. Gal. 3: 2: "Hebt u de Geest ontvangen uit de werken der wet, of uit de prediking des geloofs?" Jes. 8: 20: "Tot de Wet en tot de Getuigenis! zo zij niet spreken naar dit Woord, het zal zijn, dat zij geen dageraad zullen hebben."

Vraag. Wat betuigt de apostel Paulus nog meer van de Heilige Geest?

Antwoord. Rom. 8: 9: "Maar zo iemand de Geest van Christus niet heeft, die komt Hem niet toe." Rom. 8: 14 - 17: "Want zo velen als

er door de Geest Gods geleid worden, die zijn kinderen Gods. Want u hebt niet ontvangen de Geest der dienstbaarheid wederom tot vreze; maar u hebt ontvangen de Geest der aanneming tot kinderen, door Welken wij roepen: "Abba, Vader! Dezelve Geest getuigt met onzen geest, dat wij kinderen Gods zijn." Ef. 4: 30: "En bedroeft de Heiligen Geest Gods niet, door Welken gij verzegeld zijt tot de dag der verlossing." 2Kor. 1: 21, 22: "Maar Die ons met u bevestigt in Christus, en Die ons gezalft heeft, is God; Die ons ook heeft verzegeld, en het onderpand des Geestes in onze harten gegeven."

ZONDAG 21

Vraag 54.

Vraag. Wat gelooft u van de heilige, algemene, Christelijke Kerk?

Antwoord. Dat de Zone Gods uit het ganse menselijke geslacht Zich een Gemeente, tot het eeuwige leven uitverkoren, door Zijn Geest en Woord, in enigheid des waren geloofs, van het begin der wereld tot aan het einde, vergadert, beschermt en onderhoudt, en dat ik daarvan een levend lidmaat ben, en eeuwig zal blijven.

Teksten der Heilige Schrift; op vraag en antwoord 54.

Ef. 2: 19-22: "Zo zijt u dan niet meer vreemdelingen en bijwoners, maar medeburgers der heiligen en huisgenoten Gods: gebouwd op het fundament der apostelen en Profeten, waarvan Jezus Christus is de uiterste Hoeksteen; op Welken het gehele gebouw, bekwamelijk samengevoegd zijnde, opwast tot een heilige tempel in de Heere; op Welken ook u mede gebouwd wordt tot een woonstede Gods in de Geest."

1 Petr. 2: 4, 5: "Tot Welken komende, als tot een levenden Steen, van de mensen wel verworpen, maar bij God uitverkoren en dierbaar; zo wordt u ook zelf, als levende stenen, gebouwd tot een geestelijk huis, tot een heilig priesterdom, om geestelijke offeranden op te offeren, die Gode aangenaam zijn door Jezus Christus."

Ophelderende Vragen en Antwoorden

Vraag. Wie voorzegde van de hoeksteen der Gemeente des Heeren?

Antwoord. Zacharia, hfd. 3: 9: "Want ziet, aangaande dien Steen, Welken Ik gelegd heb voor het aangezicht van Josua, op dien énen Steen zullen zeven ogen wezen." Hfd. 6: 12: "Alzo spreekt de Heere der heirscharen, zeggende: Ziet, een Man, Wiens Naam is Spruite, Die zal uit Zijn plaats spruiten, en Hij zal des Heeren tempel bouwen." En David (Ps. 118: 22): "De Steen, Dien de bouwlieden verworpen hadden, is tot een Hoofd des Hoeks geworden." (Zie ook Jes. 8: 16.)

Vraag. Waarin bestaat het kenteken der valse Kerk?

Antwoord. Daarin, dat zij de enige Hoeksteen, Christus Jezus, ter zijde stelt; Hem door een zichtbare zoekt te vervangen; op mensen bouwt; haar inrichtingen hoger schat dan de waarheid Christi; zich de heerschappij over de gewetens aanmatigt, in plaats van liefde te

oefenen, en allen alles te worden; en de goeden uitwerpt.

Vraag. Waarin bestaat het kenmerk der ware Kerk?

Antwoord. Dáárin, dat zij vasthoudt aan haar Hoofd Christus, uit Hetwelk het gehele lichaam opwast met Goddelijke wasdom; dat zij geen ander hoofd kent; dat zij zich alleen door Christus' Woord en Geest laat regeren; dat zij de Sacramenten naar Christus' bevel bedient, de kerkelijke tucht in Christus' zin handhaaft, overigens een arm en gering, een bij de Christelijke wereld voor niets geacht volk is, zoals Zefanja betuigt (Hfd. 3: 12): "Maar Ik zal in het midden van u doen overblijven een ellendig en arm volk; die zullen op de Naam des Heeren betrouwen."

Vraag. Hoe luidt de belofte des Heeren voor Zijn Gemeente?

Antwoord. "Waar twee of drie vergaderd zijn in Mijn Naam, daar ben Ik in het midden van hen."

Vraag. Zijn er nog andere beloften voor de Kerk?

Antwoord. Ja; Ps. 46: 3-5: "Daarom zullen wij niet vrezen, al veranderde de aarde haar plaats, en al werden de bergen verzet in het hart van de zeeën; laat haar wateren bruisen, laat ze beroerd worden; laat de bergen daveren, door derzelve verheffing! Sela. De beekjes der rivier zullen verblijden de stad Gods, het heiligdom der woningen des Allerhoogsten." Luk. 12: 32: "Vrees niet, gij klein kuddeken! want het is uws Vaders welbehagen, ulieden het Koninkrijk te geven." Jes. 33: 24: "en geen inwoner zal zeggen: Ik ben ziek; want het volk, dat daarin woont, zal vergeving van ongerechtigheid hebben."

Vraag. Hoe is deze Kerk heilig en rein?

Antwoord. Zij is heilig en rein om des Woords wil, dat de Heere tot haar gesproken heeft en spreekt.

Vraag. Hoe is zij katholiek of algemeen?

Antwoord. Onze Heere Jezus Christus is Koning in alle landen der wereld; Hij heerst van pool tot pool, van zee tot zee. Overal heeft Hij de Zijnen, die hetzelfde dierbaar geloof verkregen hebben.

Vraag. Waarmede wordt de Kerk in de Heilige Schrift vergeleken?

Antwoord.

- Met een bruid. Ps. 45: 10: "De koningin (bruid) staat aan Uw Rechterhand, in het fijnste goud van Ofir." — En in het Hooglied (Hfd. 5: 1): "Ik ben in Mijn hof gekomen, o mijn zuster, o bruid!"
- Met een treurige, verlatene, onvruchtbare vrouw, wier woning evenwel te klein is om haar kinderen te bergen. Jes. 54: 1-3: "Zing vrolijk, gij onvruchtbare, die niet gebaard hebt! maak geschal met vrolijk gezang, en juich, die geen barensnood gehad hebt! Want de kinderen der eenzame zijn meer, dan de kinderen der getrouwde, zegt de Heere. Maak de plaats uwer tent wijd, en dat men de gordijnen uwer woningen uitbreide, verhinder het niet; maakt Uw koorden lang, en steek Uw pinnen vast in. Want gij zult uitbreken ter rechter- en ter linkerhand, en uw zaad zal de Heidenen erven, en zij zullen de verwoeste steden doen bewonen." Vs. 6, 7: "Want de Heere heeft u geroepen, als een verlatene vrouw en bedroefde van geest; nochtans zijt u de huis-

vrouw der jeugd, hoewel u versmaad zijt geweest, zegt uw God, Voor een klein ogenblik heb Ik u verlaten, maar met grote ontfermingen zal Ik u vergaderen." Vs. 11-13: "Gij verdrukte, door onweder voortgedrevene, ongetrooste! Zie, Ik zal uw stenen gans sierlijk leggen, en Ik zal u op saffieren grondvesten. En uw glasvensters zal Ik kristallijnen maken, en Uw poorten van robijnstenen, en Uw ganse landpaal van aangename stenen. En al Uw kinderen zullen van de Heere geleerd zijn, en de vrede uwer kinderen zal groot zijn."

Vraag 55.

Vraag. Wat verstaat u door de gemeenschap der heiligen?

Antwoord. Eerstelijk, dat alle en elk gelovige, als lidmaten, aan de Heere Christus en aan al Zijn schatten en gaven gemeenschap hebben; ten andere, dat elk zich moet schuldig weten, Zijn gaven ten nutte en ter zaligheid der andere lidmaten gewillig en met vreugde aan te leggen.

Ophelderende Vragen en Antwoorden

Vraag. "Aan al Zijn schatten"?

Antwoord. Ja; daarom schrijft Paulus (1Kor. 1: 4): "Ik dank mijn God allen tijd over u, vanwege de genade Gods, die u gegeven is in Christus Jezus." Vs. 7: "Zo dat het u aan geen gave ontbreekt, verwachtende de openbaring van onzen Heere Jezus Christus." Hfd. 3: 21-23: "Alles is uwe; hetzij Paulus, hetzij Apollos, hetzij Cefas, hetzij de wereld, hetzij leven, hetzij dood, hetzij tegenwoordige, hetzij toekomstige dingen, zij zijn alle uwe. Doch gij zijt van Christus, en Christus is Gods."

Vraag. Wanneer zal men "zijn gaven gewillig en met vreugde ten nutte en ter zaligheid der andere lidmaten besteden"?

Antwoord. Als men niet weet, dat men gaven heeft, maar dit éne weet: dat men een genadig God heeft.

Vraag. En hoe worden die dan besteed?

Antwoord. Wanneer een iegelijk in zijn Goddelijk beroep eerlijk en vlijtig alles zó doet, als ware het voor God en Zijn heilige engelen gedaan.

Vraag. Waardoor wordt het meest tegen deze gemeenschap gezondigd?

Antwoord. Dáárdoor, dat men over anderen de meester spelen wil; en door geldgierigheid.

Vraag. Toon mij met een voorbeeld aan, wat gaven zijn.

Antwoord. De Godvrezende dienstmaagd heeft gaven voor de keuken; zij heeft te zorgen, dat zij niet via eetwaren steelt, geen licht of brand verkwist, niets laat verloren gaan, of heimelijk aan anderen weggeeft; zij moet integendeel al wat in de keuken is, als Gods heilige dingen beschouwen, en er voor zorgen, dat zij alles bewaart en goed doet voor haar vrouw, zonder ogendienst of alleen om mensen te behagen. En zo een iegelijk in zijn beroep, in het alledaagse. Niemand moet iets eigenwilligs drijven, maar Gods geboden nakomen, juist in die stand en op die plaats, waar hij zich bevindt, en niet daarbuiten. Wat hij dan van node heeft, om de wil van God, en

niet zijn eigen wil te doen, dat geeft hem de Heere. Dat zijn de gaven. Dat is het wat de apostel Paulus schrijft: "En dat ook de onzen leren, goede werken voor te staan tot nodig gebruik, — deze dingen zijn het, die goed en nuttig zijn de mensen." (Titus 3: 14, 8.) Daarom ook schrijft Paulus aan Timotheüs: "De vrouw zal zalig worden in kinderen te baren", dus niet door nonnenwerk.

Vraag. Waarop hebben wij voornamelijk bij dit Artikel van de gemeenschap der heiligen te letten?

Antwoord. Dat wij op Christus zien, Die Zijn Gemeente gereinigt heeft door het bad des waters in het Woord, en haar om Zijns Woords wil rein verklaart; en dat wij niet zien op vlees, noch op enkele verkeerdheden of op verkeerden, Er staat hier: "ik geloof de gemeenschap der heiligen", ik zie ze echter niet altijd. Ik heb mij voor mijzelf te wachten en op mijzelf toe te zien: "Zo U, Heere! de ongerechtigheden gadeslaat, Heere! wie zal bestaan?" (Ps. 130: 3.)

Vraag. Onder welke beelden profeteren de Profeten van deze gemeenschap?

Antwoord. Onder het beeld van het feest der Loofhutten, en dat de een de ander nodigt onder de wijnstok en onder de vijgenboom. (Zach. 3: 10: 14: 16. Vergel. verder Jes. 11: 6, 7.)

Vraag 56.

Vraag. Wat gelooft u van de vergeving der zonden?

Antwoord. Dat God om het genoegdoen van Christus aan al mijn zonden, ook mijn zondige aard, waarmee ik al mijn leven lang te strijden heb, nimmermeer wil gedenken, maar mij uit genade de gerechtigheid van Christus schenken, opdat ik nimmermeer in het gericht van God kome.

Ophelderende Vragen en Antwoorden

Vraag. Wat is de kern van de leer der pauselijke kerk en van allen, die het daarmede houden?

Antwoord. Het ongelukkig geloof van Kaïn: mijn misdaad is groter, dan dat zij vergeven worde. Daarom schrijft die kerk allerlei boetedoeningen en zelfgekozen werken voor, om de zaligheid te verdienen.

Vraag. Hoe lang hebt u met uw zondige natuur te strijden?

Antwoord. Mijn gehele leven lang; maar Gode zij dank door Jezus Christus: als ik van hier ga, dan zal zij ophouden.

Vraag. Waarop hebt u hier te letten?

Antwoord. Dit Artikel zegt: Ik geloof de vergeving der zonden. Wanneer ik dus de troost daarvan niet doorgaans in mij bevind, maar integendeel de zonden in mij woeden, heb ik juist dit woord: "Ik geloof de vergeving der zonden", hoog boven de golven en baren van de nood mijner ziel, in de hemel der vrije genade op te steken; slechts zo word ik van mijn nood gered, om met alle verlostten te zingen: "Wij hebben de eeuwige dood verdiend, en verkrijgen het eeuwige leven."

Vraag. Wat zeggen de profeten van de vergeving der zonden?

Antwoord. Ps. 32: 1: "Welgelukzalig is hij, wiens overtreding vergeven, wiens zonde bedekt is." Ezech. 16: 63: "Opdat u het gedachtig zijt en u schaamt, en niet meer Uw mond opent vanwege Uw schande, wanneer Ik voor u verzoening doen zal over al hetgeen u gedaan hebt, spreekt de Heere Heere." Jer. 31: 34: "En zij zullen niet meer een iegelijk zijn naaste, en een iegelijk zijn broeder leren, zeggende: Kent den Heere, want zij zullen Mij allen kennen, van hun kleinste af tot hun grootste toe, spreekt de Heere: want Ik zal hun ongerechtigheid vergeven en hunner zonden niet meer gedenken." Vs. 37: "Zo zegt de Heere: Indien de hemelen daarboven gemeten, en de fundamenten der aarde beneden doorgrond kunnen worden, zo zal Ik ook het ganse zaad Israëls verwerpen, om alles, wat zij gedaan hebben, spreekt de Heere."

Jes. 54: 8--10: "In een kleinen toorn heb Ik Mijn Aangezicht van u een ogenblik verborgen; maar met eeuwige goedertierenheid zal Ik Mij uwer ontfermen, zegt de Heere, uw Verlosser. Want dat zal Mij zijn als de wateren van Noach, toen Ik zwoer, dat de wateren van Noach niet meer over de aarde zouden gaan; zo heb Ik gezworen, dat Ik niet meer op u toornen, noch u schelden zal. Want bergen zullen wijken, en heuvelen wankelen; maar mijn goedertierenheid zal van u niet wijken, en het Verbond Mijns vredes zal niet wankelen, zegt de Heere uw Ontfermer." En Zach. 13: 1: Te dien dage zal er een fontein geopend zijn voor het huis Davids, en voor de inwoners van Jeruzalem, tegen de zonde en tegen de onreinheid." (Vergel. Jes. 43: 22-25; 44: 22.)

ZONDAG 22

Vraag 57.

Vraag. Wat troost geeft u de opstanding des vleses?

Antwoord. Dat niet alleen mijn ziel na dit leven van stonde aan tot Christus, haar Hoofd, zal opgenomen worden; maar dat ook dit mijn vlees, door de kracht van Christus opgewekt zijnde, weder met mijn ziel verenigd en aan het heerlijk lichaam van Christus gelijkvormig zal worden.

Ophelderende Vragen en Antwoorden

Vraag. Bij welke profeet zien wij de opstanding des vleses als op een schilderij?

Antwoord. Bij Ezechiël; Hfd. 37: 1-10: "De hand des Heeren was op mij, en de Heere voerde mij uit in de Geest, en zette mij neder in het midden ener vallei: dezelve nu was vol beenderen. En Hij deed mij bij dezelve voorbijgaan geheel rondom; en ziet, er waren zeer vele op de grond der vallei, en ziet, zij waren zeer dor. En Hij zei tot mij: Mensenkind! zullen deze beenderen levend worden? En ik zeide: Heere Heere, Gij weet het! Toen zei Hij tot mij: Profeteer over deze beenderen en zeg tot dezelve: Gij dorre beenderen! hoort des

Heeren Woord. Alzo zegt de Heere Heere tot deze beenderen: Ziet, Ik zal de geest in u brengen, en gij zult levend worden. En Ik zal zenuwen op u leggen, en vlees op u doen opkomen, en een huid over u trekken, en de geest in u geven, en gij zult levend worden; en gij zult weten, dat ik de Heere ben. Toen profeteerde ik, gelijk mij bevolen was, en er werd een geluid, als ik profeteerde, en ziet, een beroering! en de beenderen naderden, elk been tot zijn been. En ik zag, en ziet, er werden zenuwen op dezelve, en er kwam vlees op; en Hij trok een huid boven over dezelve, maar er was geen geest in hen. En Hij zei tot mij: profeteer tot de Geest, profeteer, mens-kind! en zeg tot de Geest: Zó zegt de Heere Heere: Gij Geest! kom aan van de vier winden en blaas in deze gedoden, opdat zij levend worden. Toen kwam de Geest in hen, en zij werden levend en stonden op hun voeten, een gans zeer groot heir."

Vraag. Johannes schrijft in zijn Openbaring van een eerste opstanding, wat is dat?

Antwoord. De eerste opstanding is het overgegaan zijn uit de dood der zonden in het leven Christi, en wat daarvan het gevolg is: de overwinning der wereld door het geloof; daarna komt de tweede zalige opstanding, de opstanding des vleses ten jongsten dage.

Vraag. Wat zegt Job van de opstanding des vleses?

Antwoord. Job 19: 25--27: "Want ik weet, mijn Verlosser leeft, en Hij zal de laatste over het stof opstaan: en als zij na mijn huid dit doorknaagd zullen hebben, zal ik uit mijn vlees God aanschouwen; Denwelken ik voor mij aanschouwen zal, en mijn ogen zien zullen, en niet een vreemde."

En de apostel Paulus spreekt daarvan 1Kor. 15: 53, 54: "Want dit verderfelijke moet onverderfelijkheid aandoen, en dit sterfelijke moet onsterfelijkheid aandoen. En wanneer dit verderfelijke zal onverderfelijkheid aangedaan hebben en dit sterfelijke zal onsterfelijkheid aangedaan hebben, alsdan zal het woord geschieden, dat geschreven is", enz.

Vraag. Welke troost geeft ons het Woord ten aanzien van onze in de Heere ontslapenen?

Antwoord. 1 Thess. 4: 13—18: "Doch, broeders! ik wil niet, dat u onwetende zijt van degenen, die ontslapen zijn, opdat u niet bedroefd zijt, gelijk als de anderen, die geen hoop hebben. Want indien wij geloven, dat Jezus is gestorven en opgestaan, zo zal ook God degenen, die ontslapen zijn in Jezus, wederbrengen met Hem. Want dat zeggen wij u door het Woord des Heeren, dat wij, die levend overblijven zullen tot de toekomst des Heeren, niet zullen voorkomen degenen, die ontslapen zijn. Want de Heere Zelf zal met een geroep, met de stem des archangels, en met de bazuin Gods nederdalen van de hemel; en die in Christus gestorven zijn, zullen eerst opstaan; daarna wij, die levend overgebleven zijn, zullen tezamen met hen opgenomen worden in de wolken, de Heere tegemoet in de lucht; en zo zullen wij altijd met de Heere wezen. Zo dan, vertroost elkander met deze woorden."

Vraag 58.

Vraag. Wat troost scheidt u uit het Artikel van het eeuwige leven?

Antwoord. Dat, nademaal ik nu het beginsel der eeuwige vreugde in mijn hart gevoel, ik na dit leven volkomen zaligheid bezitten zal, welke geen oog gezien, geen oor gehoord heeft, en in geens menschen hart gekomen is, en dat, om God daarin eeuwig te prijzen.

Ophelderende Vragen en Antwoorden

Vraag. Waar ligt het begin van ons "eeuwig" leven?

Antwoord. In de eeuwige Vrederaad.

Vraag. Wanneer worden wij dit eeuwige leven deelachtig?

Antwoord. Zodra wij geloven; want alsdan worden wij de rechtvaardigmaking des levens deelachtig in Christus Jezus.

Vraag. Wanneer begint het ongestoorde genot van dit eeuwige leven?

Antwoord. Als wij vanhier gaan.

Vraag. Bewijs mij dit.

Antwoord. "Voorwaar zeg Ik u: heden zult u met Mij in het Paradijs zijn." (Vergel. 2 Tim. 4: 7, 8.)

ZONDAG 23**Van de rechtvaardiging****Vraag 59.**

Vraag. Maar wat baat het u nu, dat u dit alles gelooft?

Antwoord. Dat ik in Christus voor God rechtvaardig ben en een erfgenaam des eeuwigen levens.

Ophelderende Vragen en Antwoorden

Vraag. Wat beduidt dat eigenlijk: voor God rechtvaardig zijn?

Antwoord. In overeenstemming zijn met de Wet Gods, voornamelijk zo als zij geestelijk is en geestelijk oordeelt.

Vraag. Waarop hebt u hier vooral te letten?

Antwoord. De Catechismus zegt: dat ik in Christus voor God rechtvaardig ben; ik ben het dus niet in of door mijzelf, noch door mijn werken.

Vraag. En waarop vervolgens?

Antwoord. Dat die gerechtigheid in Christus mij recht geeft op de erfenis des eeuwigen levens.

Vraag 60.

Vraag. Hoe zijt u rechtvaardig voor God?

Antwoord. Alleen door een oprecht geloof in Jezus Christus: alzo, dat, al is het, dat mij mijn geweten beklagt, dat ik tegen al de geboden Gods zwaarlijk gezondigd en geen derzelve gehouden heb, en nog steeds tot alle boosheid geneigd ben, nochtans God, zonder enige mijner verdiensten, uit loutere genade, mij de volkomen genoegdoening, gerechtigheid en heiligheid van Christus schenkt en toerekent, even als had ik nooit

zonde gehad of gedaan, ja als had ik ook al de gehoorzaamheid volbracht, die Christus voor mij volbracht heeft; in zoverre ik zulk een weldaad met een gelovig hart aanneem.

Ophelderende Vragen en Antwoorden

Vraag. Welke treurige kentekenen vindt een oprecht gelovige in zich?

Antwoord. Die, welke de Catechismus noemt: dat mijn geweten mij aanklaagt, dat ik tegen al de geboden Gods zwaarlijk gezondigd en geen derzelve gehouden heb, en. nog steeds tot alle boosheid geneigd ben.

Vraag. Aan welk woordje moogt ge u echter houden, als u niet een enkel kenteken van ware genade in u meent te vinden, en u daarover diep terneergeslagen zijt?

Antwoord. Aan het woordje "nochtans".

Vraag. Maar hoe kan de Catechismus van een oprecht gelovige zeggen, dat hij nog steeds tot alle boosheid geneigd is; de Catechismus schijnt zulks, bij Vraag en Antwoord 8, alléén van de onwedergeborene te beweren?

Antwoord. Het geldt in waarheid evenzeer van de wedergeborenen. Maar de wedergeborenen hebben lust tot heiligheid, zij hebben een vermaak in de Wet Gods, naar de inwendige mens; zij dienen met het gemoed de Wet Gods; hun hart is geneigd tot de geboden des Heeren; zij beminnen en bewonderen de volmaakte schoonheid der Wet; maar in hun oprechtheid klagen zij de Heere hun volslagen ongelijkvormigheid aan de heilige Wet, aan het goede gebod, en belijden met Paulus: "Want wij weten, dat de Wet geestelijk is; maar ik ben vleselijk, verkocht onder de zonde. Want hetgeen ik doe, dat ken ik niet; want hetgeen ik wil, dat doe ik niet, maar hetgeen ik haat, dat doe ik. En indien ik hetgene doe, dat ik niet wil, zo stem ik de Wet toe, dat zij goed is. Ik doe dan datzelve nu niet meer, maar de zonde, die in mij woont. Want ik weet, dat in mij, dat is in mijn vlees, geen goed woont; want het willen is wel bij mij, maar het goede te doen, dat vind ik niet. Want het goede, dat ik wil, doe ik niet, maar het kwade, dat ik niet wil, dat doe ik. Indien ik hetgene doe, dat ik niet wil, zo doe ik nu hetzelfde niet meer, maar de zonde, die in mij woont. Zo vind ik dan deze wet in mij, als ik het goede wil doen, dat het kwade mij bijligt. Want ik heb een vermaak in de Wet Gods naar de inwendige mens; maar ik zie een andere wet in mijn leden, welke strijdt tegen de Wet mijns gemoeds, en mij gevangen neemt onder de wet der zonde, die in mijn leden is. Ik elendig mens! wie zal mij verlossen uit het lichaam dezes doods? ik danke God, door Jezus Christus, onzen Heere. Zo dan, ik zelf dien wel met het gemoed de Wet Gods, maar met het vlees de wet der zonde." (Rom. 7: 14-26.)

Vraag. Waarom voegt de Catechismus er bij: "*Zover ik zulk een weldaad met een gelovig hart aanneem*"?

Antwoord. Om ons zoveel te meer van alle vertrouwen op eigen heiligheid en rechtvaardigheid af te brengen.

Vraag. In welke woorden der Schrift is de leer der rechtvaardigheid voor

God uit het geloof voornamelijk vervat?

Antwoord. Jes. 45: 23, 24: "Mij zal alle knie gebogen worden, alle tong zal Mij zweren. Men zal van Mij zeggen: Gewisselijk, in de Heere zijn gerechtigheden en sterkte." Jer. 23: 6: "En dit zal Zijn Naam zijn, waarmede men Hem zal noemen: *De Heere, onze Gerechtigheid.*" Hab. 2: 3, 4: "Want het gezicht zal nog tot een bestemden tijd zijn, dan zal Hij het op het einde voortbrengen en niet liegen: Zo Hij vertoeft, verbeid Hem, want Hij zal gewisselijk komen; Hij zal niet achterblijven. Ziet, zijn ziel verheft zich, zij is niet recht in hem; maar de rechtvaardige zal door zijn geloof leven. Rom. 5: 1: "Wij dan, gerechtvaardigd zijnde uit het geloof, hebben vrede bij God, door onzen Heere Jezus Christus." Gen. 15: 6: "Abram geloofde in de Heere, en Hij rekende het hem tot gerechtigheid."

Vraag 61.

Vraag. Waarom zegt u, dat u alleen door het geloof rechtvaardig zijt?

Antwoord. Niet, dat ik vanwege de waardigheid mijns geloofs Gode aangenaam ben, maar daarom, dat alleen de genoegdoening, gerechtigheid en heiligheid van Christus mijn gerechtigheid voor God is, en dat ik die niet anders, dan alleen door het geloof, aannemen en mij toe-eigenen kan.

Ophelderende Vragen en Antwoorden

Vraag. Wat is dat eigenlijk: "door het geloof aannemen en zich toe-eigenen"?

Antwoord. Het is: "Ja-zeggen, met een schreeuw van blijdschap en van benauwdheid, van nood en van vreugde, op de vraag van de hoge God: Houdt u het er voor, dat ik in Uw plaats en voor u in Mijn Gezalfde dit alles heb tot stand gebracht: dat aan mijn gerechtigheid voldaan en mijn Wet vervuld is, en dat uw dood, zonde en vloek weggenomen zijn aan het kruis?"

Vraag. Wat is dus 'geloven'?

Antwoord. Het is "Amen-zeggen daarop, dat God onze zaligheid buiten ons en zonder ons in Christus heeft vastgesteld; het is God houden voor een eerlijk Man; zich dus verlaten op Zijn Woord, op Zijn belofte, op Zijn Lam; op dit Lam zien; zich aan Christus, de Middelaar en Borg des Verbonds, toevertrouwen te zijner rechtvaardiging, heiligmaking en volkomen verlossing.

ZONDAG 24

Vraag 62.

Vraag. Maar waarom kunnen onze goede werken niet de gerechtigheid voor God of een stuk derzelve zijn?

Antwoord. Dáárom, dat de gerechtigheid, die voor Gods gericht bestaan kan, gans volkomen en der Wet Gods in alle stukken gelijkmatig zijn moet, en dat ook onze beste werken in dit leven alle onvolkomen en met zonden bevekt zijn.

Ophelderende Vragen en Antwoorden

Vraag. Strijdt het niet tegen elkander, dat Paulus in Rom. 3: 28 schrijft: "Wij besluiten dan, dat de mens door het geloof gerechtvaardigd wordt, zonder de werken der Wet", en Jakobus schrijft in Hfd. 2: 24: "Ziet u dan nu, dat de mens uit de werken gerechtvaardigd wordt, en niet alleenlijk uit het geloof"?

Antwoord. De gelovige is Gods maaksel, geschapen in Christus Jezus tot goede werken. Hier is het alles Gods werk; dat noemt Hij goed, evenals bij de eerste schepping: "God zag al wat Hij gemaakt had, en ziet, het was zeer goed." Wie nu, terwijl deze nieuwe schepping er is, gelooft zonder God de Heiligen Geest, betoont zich geen maaksel Gods; hij doet de werken niet; nu moet hij toch weten, hoe Gods werk er uitziet. Wie echter uit God gelovig is, (want het gaat hier om het geloof) moet, als zondaar en goddeloze, hart en ogen op zijn God, Heiland en getrouwe Schepper zijner ziel hebben; hij gelove aan God en late aan God over, wat, hoe, waar en wanneer hij werken moet. Jes. 55: 11: "Mijn Woord zal doen hetgeen Mij behaagt, en het zal voorspoedig zijn in hetgeen, waartoe Ik het zend."

Vraag. Noem mij een heilige, die op eens volmaakt was.

Antwoord. De moordenaar aan het kruis.

Vraag 63.

Vraag. Hoe, verdienen onze goede werken niet, welke God nochtans in dit en in het toekomstige leven wil belonen?

Antwoord. Deze beloning geschiedt niet uit verdienste, maar uit genade.

Ophelderende Vragen en Antwoorden

Vraag. Verklaar mij dat door een voorbeeld uit het dagelijks leven.

Antwoord. Een arm man wordt door een verjaagd vorst, die hem voorbijkomt, om een dronk water gevraagd. De arme man geeft hem dien met genoegen. De vorst belooft hem daarvoor een waterrijke bron, met een pomp, opdat hij in het vervolg al het water zonder moeite kan krijgen. De vorst komt weder aan zendt zijn bouwlieden tot de arme man, die wijzen hem de beloofde bron aan, zetten een pomp daarop, en bouwen om de pomp heen een paleis, vervuld met alle mogelijke heerlijkheid. Dat heeft hij tot beloning voor zijn glas water. Nu vraag ik: geschiedt deze beloning uit verdienste of uit genade?

Vraag. Hoe hebt u het dus te verstaan, als onze Heere zegt, "dat wij toch even voorzichtig moeten zijn als de kinderen dezer wereld en ons vrienden maken uit de onrechtvaardige mammon, opdat, wanneer wij de adem uitblazen, deze vrienden ons opnemen in de woningen des Vaders hierboven, opdat wij het aldaar blijvend goed hebben"? Dat ziet er toch waarlijk zo uit, alsof men zich met zijn geld een plaats in de hemel kon kopen? (Luk. 16.)

Antwoord. Wij hebben dat te verstaan naar het bovenvermelde voorbeeld. Overigens zijn de vrienden, welke de Heere bedoelt, des Heeren vrienden; deze worden echter van de farizeese wereld mis-

kend en verworpen, en worden als aller voetveeg behandeld. Zulke vrienden worden beschreven Hebr. 11: 37, 38: "Zij zijn gestenigd geworden, in stukken gezaagd, verzocht, door het zwaard ter dood gebracht; zij hebben gewandeld in schaapsvellen en in geitenvellen; verlaten, verdrukt, kwalijk gehandeld zijnde, (welker de wereld niet waardig was); hebben in woestijnen gedood, en op bergen, en in spelonken, en in de holen der aarde", en zulke vrienden maakt men zich niet licht. Een zodanige vriend was ook de arme Lazarus. De apostel Jakobus getuigt, Hfd. 2: 13: "De barmhartigheid roemt tegen het oordeel."

Vraag 64.

Vraag. Maar maakt deze leer geen zorgeloze en goddeloze mensen?

Antwoord. Neen zij: want het is onmogelijk, dat zo wie Christus door een waarachtig geloof ingeplant is, niet zou voortbrengen vruchten der dankbaarheid.

Ophelderende Vragen en Antwoorden

Vraag. Waarom vraagt de Catechismus: "Maakt deze leer geen zorgeloze en goddeloze mensen"?

Antwoord. Om dengenen de mond te stoppen, die de gereformeerde leer lasteren als ene, die zou leren: "Laat ons het kwade doen, opdat het goede daaruit kome." (Rom. 3: 8.)

Vraag. Maar de oprechte zou deze vrucht der dankbaarheid zo graag bij zich zien, hij ziet ze intussen niet, en wordt daarover hard bestreden.

Antwoord.

- De eerste vrucht der dankbaarheid is de belijdenis: Ik ben wel arm en ellendig, maar U zijt mijn Heere, mijn Verlosser, mijn gerechtigheid;
- ook het gebed, Ps. 119: 176: "Ik heb gedwaald als een verloren schaap; zoek Uw knecht, want Uw geboden heb ik niet vergeeten";
- alsmede het voornemen des harten, Ps. 116: 13: "Ik zal de beker der verlossingen opnemen en de Naam des Heeren aanroepen";
- en de roem in de Heere: "Ik, Heere Christus, ben gerechtigheid Gods in U, en U zijt mijn zonde" (2Kor. 5: 21).

Vraag. Wat is het eerste en laatste goede werk, dat alle goede werken omvat?

Antwoord. Het geloof. — En zo zegt de Heere van de beruchte zondares: "Haar is veel vergeven, want zij heeft veel liefgehad." — Zij had deze liefde getoond.

Vraag. Wien komt het toe, te beoordelen, of mijn werken goed zijn?

Antwoord. Niet mijzelf, maar mijn Heere Christus. Mij zij het daarom te doen, dat ik mij bevlijtige, een goed geweten voor God en mensen te hebben, en dat ik de mensen doe, zoals ik wil, dat zij mij doen.

Vraag. Wat hebt u te doen, om dit goede geweten te hebben?

Antwoord. Te doen? Niets! Maar te laten: mijn eigen lust, en de lust der wereld, welke geheel in het boze ligt.

Vraag. Hoe hebt u een goed geweten?

Antwoord. Als ik op Christus zie als op mijn zonde en als op mijn gerechtigheid. Een goed geweten is er alleen door de opstanding van Jezus Christus uit de doden.

Vraag. Wie heeft het bijgevolg?

Antwoord. Wij hebben het, in wie Gods Geest getuigt met onze geest, dat wij kinderen Gods zijn, aangenomen in Christus uit eeuwige vrije ontferming.

ZONDAG 25

Van de sacramenten

Vraag 65.

Vraag. Aangezien dan alleen het geloof ons Christus en al Zijn weldaden deelachtig maakt, van waar komt zulk een geloof?

Antwoord. Van de Heilige Geest, Die het geloof in onze harten werkt door de verkondiging van het heilig Evangelie en het sterkt door het gebruik der Sacramenten.

Vraag 66.

Vraag. Wat zijn Sacramenten?

Antwoord. De Sacramenten zijn heilige, zichtbare waartekenen en zegelen, van God ingezet, opdat Hij ons door het gebruik derzelve de beloften van het Evangelie des te beter te verstaan geve en verzegele: namelijk, dat Hij ons, vanwege het enig slachtoffer van Christus, aan het kruis volbracht, vergeving der zonden en het eeuwige leven uit genade schenkt.

Vraag 67.

Vraag. Zijn dan beide, het Woord en de Sacramenten, daarheen gericht of daartoe verordend, dat zij ons geloof op de offerande van Jezus Christus aan het kruis, als op de enige grond onzer zaligheid, wijzen?

Antwoord. Ja zij toch, want de Heilige Geest leert ons in het Evangelie en verzekert ons door de Sacramenten, dat onze volkomen zaligheid in de enige offerande van Christus staat, die voor ons aan het kruis geschied is.

Vraag 68.

Vraag. Hoeveel Sacramenten heeft Christus in het Nieuw Verbond of Testament ingezet?

Antwoord. Twee, namelijk de heiligen Doop en het heilig Avondmaal.

Ophelderende Vragen en Antwoorden

Vraag. Heeft de Roomse Kerk zich daarmee kunnen vergenoegen?

Antwoord. Neen, zij heeft er nog vijf meer, en sommigen in de Protestantse Kerk zijn ook genegen om, tegen de instelling van Chris-

tus, de bevestiging van lidmaten, de inzegening des huwelijks en de ordening der leraren bij de Sacramenten te voegen.

ZONDAG 26

Van de Heilige Doop

Vraag 69.

Vraag. Hoe wordt u in de heilige Doop vermaand en verzekerd, dat de enige offerande van Christus, aan het kruis geschied, u ten goede komt?
Antwoord. Alzo, dat Christus dit uitwendig waterbad ingezet en daarbij toegezegd heeft, dat ik zo zeker met Zijn bloed en Geest van de onreinheid mijner ziel, dat is, van al mijn zonden, gewassen ben, als ik uitwendig met het water, hetwelk de onzuiverheid des vleses pleegt weg te nemen, gewassen ben.

Vraag 70.

Vraag. Wat is het, met het bloed en de Geest van Christus gewassen te zijn?

Antwoord. Het is de vergeving der zonden van God uit genade te hebben, om het bloed van Christus, hetwelk Hij in Zijn offerande aan het kruis voor ons uitgestort heeft; daarna ook door de Heilige Geest vernieuwd en tot lidmaten van Christus geheiligd te zijn, opdat wij hoe langer hoe meer der zonde afsterven, en in een godzalig, onstraffelijk leven wandelen.

Vraag 71.

Vraag. Waar heeft Christus ons toegezegd, dat Hij ons zo zeker met Zijn bloed en Geest wassen wil, als wij met het doopwater gewassen worden?

Antwoord. In de insetting des Doops, welke aldus luidt: "Gaat dan henen, onderwijst al de volken, dezelve dopende in de Naam des Vaders, en des Zoons, en des Heiligen Geestes." En: "Die geloofd zal hebben en gedoopt zal zijn, zal zalig worden; maar die niet zal geloofd hebben, zal verdoemd worden."

Deze belofte wordt ook herhaald, waar de Schrift de Doop "het bad der wedergeboorte" en "de afwassing der zonden" noemt.

ZONDAG 27

Vraag 72.

Vraag. Is dan het uiterlijk waterbad de afwassing der zonden zelve?

Antwoord. Neen het; want alleen het bloed van Jezus Christus en de Heilige Geest reinigt ons van alle zonden.

Vraag 73.

Vraag. Waarom noemt dan de Heilige Geest de Doop "het bad der wedergeboorte" en "de afwassing der zonden"?

Antwoord. God spreekt zo niet zonder grote oorzaak, namelijk: niet al-

leen om ons daarmee te leren, dat, gelijk de onzuiverheid des lichaams door het water, zo ook onze zonden door het bloed en de Geest van Jezus Christus weggenomen worden, maar veel meer, dat Hij ons door dit Goddelijk pand en waarteken wil verzekeren, dat wij zo waarachtig van onze zonden geestelijk gewassen zijn, als wij uitwendig met water gewassen worden.

Vraag 74.

Vraag. Zal men ook de jonge kinderen dopen?

Antwoord. Ja; want mitsdien zij, zowel als de volwassenen, in het Verbond Gods en Zijn Gemeente begrepen zijn, en dat hun door Christus' bloed de verlossing van de zonden en de Heilige Geest, Die het geloof werkt, niet minder dan de volwassenen toegezegd wordt, zo moeten zij ook door de Doop, als door het teken des Verbonds, in de Christelijke Kerk ingelijfd, en van de kinderen der ongelovigen onderscheiden worden, gelijk in het Oude Verbond of Testament door de Besnijdenis geschied is, voor welke in het Nieuw Verbond de Doop ingezet is.

Ophelderende Vragen en Antwoorden op 69 t/m 74.

Vraag. Wordt u lid van de gemeente van Christus, als ge uw belijdenis aflegt?

Antwoord. Neen, de kinderen der gemeente van Christus zijn in Christus geheiligd, zijn leden der gemeente, leden van Hem, Die het Hoofd is, en dus gerechtigd om gedoopt te worden.

Vraag. Zij, die tegen de kinderdoop zijn, bewezen, dat, daar Christus gezegd heeft: "Die geloofd zal hebben en gedoopt zal zijn", en dewijl de jonge kinderen toch nog geen verstand hebben om te geloven, zij eerst dan gedoopt mogen worden, wanneer zij een belijdenis van hun geloof kunnen afleggen: — wat antwoordt u daarop?

Antwoord. Onze Heere heeft bij de woorden: "Die geloofd zal hebben en gedoopt zal zijn", de nadruk gelegd op het woord, "die gedoopt zal zijn", en heeft daarmee bedoeld, dat de volwassenen, die toenmaals zich bekeerden, hun geloof zouden betuigen door zich te laten dopen en zo het kruis en de smaad van Christus op zich te nemen. Ware overigens Gods waarheid afhankelijk van ons geloven, dan zou zij even dikwijls te niet gaan, als dit geloof bij ons, door onze schuld, werkeloos is. Is de ziel van een kind voor de zaligheid Gods in de hemel vatbaar, wanneer het sterft, dan is zij ook vatbaar voor die genade, dat de Heere Zijn Naam op het kind laat leggen in de doop.

Vraag. Sprak het echter ook vanzelf, dat, toen de Heere de Doop instelde, de doop der kinderen daarin opgesloten was?

Antwoord. Ja; want de Joden hadden een doop voor de heidenen, en daarbij was het gebruikelijk, dat de kinderen met de ouders gedoopt werden. Wanneer Petrus dus tot de volwassenen, ook tot de moeders, die voorzeker met haar kinderen onder de toehoorders waren, zei: "Laat u dopen, want u komt de belofte toe, en uw kinderen" (zie Hand. 2: 38, 39), dan spreekt het vanzelf, dat hij bedoeld heeft, dat zij ook hun kinderen zouden laten dopen.

Vraag. Wat geschiedt er dan in de Doop?

Antwoord. God laat zijn driemaal heilige Naam op een kind leggen, dat in ongerechtigheid geboren en in zonden ontvangen is, en verklaart, dat het Zijn kind is.

Vraag. Maar kan het doopwater zulke grote dingen doen?

Antwoord. Neen! Evenmin als Mozes' staf de Schelfzee vaneen kon slaan. Maar Christus heeft het water bevolen, en zo is het Woord met het water, en is het water een teken van de levendmakende Geest Gods en van Christus, van de Geest, Die genade, leven en schuldvergeving mededeelt.

Vraag. Maar als een kind zich dan later niet bekeert, of nimmer tot het geloof komt?

Antwoord. Zulks heeft dat kind te verantwoorden; God heeft het Zijne gedaan. Wilde men daarom aan een kind de doop onthouden, dan zou men in Gods regering ingrijpen, Die toch ook over de bozen Zijn zon laat schijnen. Verder zullen wij het wel aan de enige Rechter hebben over te laten, wat er wellicht nog zelfs in het sterfuur kan gebeuren.

Vraag. Wat troost u derhalve de heilige Doop?

Antwoord. Dat ik in dezelve op Gods Koninklijke, Vaderlijke en zaligmakende Naam, ook in Zijn Boek des levens ben opgetekend met al mijn schulden, zonden en noden; en dat ik dus een rijke God en genadige Vader in de hemel heb.

Vraag. Wie staat in dit Boek des levens bovenaan?

Antwoord. De Mens Christus Jezus, mijn lieve Heiland, Borg en Voorspraak, die Zich om mijnentwil met de water- en bloeddoopt heeft laten dopen.

ZONDAG 28

Van het Heilig Avondmaal onzes Heeren Jezus Christus

Vraag 75.

Vraag. Hoe wordt u in het heilig Avondmaal vermaand en verzekerd, dat u aan de enige offerande van Christus, aan het kruis volbracht, en aan al Zijn goed gemeenschap hebt?

Antwoord. Alzo, dat Christus mij en alle gelovigen tot Zijn gedachtenis van dit gebroken brood te eten en van deze drinkbeker te drinken bevolen heeft en daarbij ook beloofd: eerstelijk, dat Zijn lichaam zo zeker voor mij aan het kruis geofferd en gebroken, en Zijn bloed voor mij vergoten is, als ik met mijn ogen zie, dat het brood des Heeren voor mij gebroken, en de drinkbeker mij medegedeeld wordt; en ten andere, dat Hij Zelf mijn ziel met Zijn gekruisigd lichaam en vergoten bloed zo zeker tot het eeuwige leven spijst en laaft, als ik het brood en de drinkbeker des Heeren (als zekere waartekenen des lichaams en bloeds van Christus) uit des dienaars hand ontvang en met de mond geniet.

Vraag 76.

Vraag. Wat is dat te zeggen: "het gekruisigd lichaam van Christus te

eten en Zijn vergoten bloed te drinken"?

Antwoord. Het is niet alleen, met een gelovig hart, het ganse lijden en sterven van Christus aannemen, en daardoor vergeving der zonden en het eeuwige leven verkrijgen; maar ook daarbenevens door de Heilige Geest, Die tezamen in Christus en in ons woont, also met Zijn heilig lichaam hoe langer hoe meer verenigd te worden, dat wij, al is het, dat Christus in de hemel is, en wij op aarde zijn, nochtans vlees van Zijn vlees, en been van Zijn benen zijn, en dat wij door één Geest (als leden van één lichaam door één ziel) eeuwiglijk leven en geregeerd worden.

Vraag 77.

Vraag. Waar heeft Christus beloofd, dat Hij de gelovigen zo zeker zo met Zijn lichaam en bloed wil spijzen en laven, als zij van dit gebroken brood eten en van deze drinkbeker drinken?

Antwoord. In de inzetting des Avondmaals, die aldus luidt (1Kor. 12: 23-26): "De Heere Jezus nam in de nacht, in welken Hij verraden werd, het brood, en als Hij gedankt had, brak Hij het, en zei: Neemt, eet, dat is Mijn lichaam, dat voor u gebroken wordt; doet dat tot mijn gedachtenis! Desgelijks nam Hij ook de drinkbeker na het eten des Avondmaals en zei: Deze drinkbeker is het Nieuwe Testament in Mijn bloed; doet dat, zo dikwijls als u dien zult drinken tot Mijn gedachtenis! Want zo dikwijls als u dit brood zult eten en dezen drinkbeker zult drinken, zo verkondigt de dood des Heeren, totdat Hij komt."

Deze toezegging wordt ook herhaald door de heilige apostel Paulus, waar hij spreekt (1Kor. 10: 16, 17): "De drinkbeker der dankzegging, dien wij dankzeggende zegenen, is die niet een gemeenschap des bloeds van Christus? Het brood, dat wij breken, is dat niet een gemeenschap des lichaams van Christus? Want één brood is het, zo zijn wij velen één lichaam, dewijl wij allen ééns broods deelachtig zijn."

ZONDAG 29

Vraag 78.

Vraag. Wordt dan uit brood en wijn het wezenlijke lichaam en bloed van Christus?

Antwoord. Neen; maar gelijkerwijs het water in de Doop niet in het bloed van Christus veranderd wordt, noch de afwassing der zonde zelve is (waarvan het alleen een Goddelijk waarteken en verzekering is), zo wordt ook het brood in het Avondmaal niet het lichaam van Christus zelf, hoewel het, naar de aard en de eigenschap der Sacramenten, het lichaam van Jezus Christus genoemd wordt.

Vraag 79.

Vraag. Waarom noemt dan Christus het brood "Zijn lichaam", en de drinkbeker "Zijn bloed" of het "Nieuwe Verbond door Zijn bloed", en Paulus "de gemeenschap des lichaams en bloeds van Christus?"

Antwoord. Christus spreekt also niet zonder grote oorzaak, namelijk: niet alleen om ons daarmede te leren, dat, gelijk brood en wijn dit tijde-

lijk leven onderhouden, zo ook Zijn gekruisigd lichaam en Zijn vergoten bloed de waarachtige spijs en drank zijn, waardoor onze zielen ten eeuwigsten leven gevoed worden; maar veel meer, om ons door deze zichtbare tekenen en panden te verzekeren, dat wij zo waarachtig Zijn waar lichaam en bloed, door de werking des Heiligen Geestes, deelachtig worden, als wij deze heilige waartekenen met de lichamelijke mond tot Zijn gedachtenis ontvangen; en dat al Zijn lijden en gehoorzaamheid zo zeker ons eigen zijn, als hadden wij zelf in onze eigen persoon alles geleden, en Gode voor onze zonden genoeggedaan.

Ophelderende Vragen en Antwoorden op vraag 75 t/m 79

Vraag. Waarom schrijft de apostel Paulus: "in de nacht, in welken Hij verraden werd"?

Antwoord. Opdat wij niet zouden doen zoals Judas.

Vraag. Wanneer doen wij dan zoals Judas?

Antwoord. Wanneer wij niet geloven, dat de minste plaats de onze is.

Vraag. Welke Kerk leert, dat het brood en de wijn in het lichaam en in het bloed van Christus veranderd wordt?

Antwoord. De Roomse kerk.

Vraag. Is het lichaam en het bloed van Christus in, met en onder het brood en de wijn, zoals de Luthersen leren?

Antwoord. Neen, zulke hoge dingen deelt ons de Heere mede door de Geest des geloofs uit de hemel, weshalve wij onze harten en zinnen hemelwaarts hebben te verheffen.

Vraag. Wanneer komt u waardig tot des Heeren Avondmaal?

Antwoord. Als ik Hem mijn zonden geef en Zijn gerechtigheid aanneem.

Vraag. Wat is "zichzelf beproeven"?

Antwoord. Het is zijn eigen hart onderzoeken, of men in waarheid niets meer van zichzelf verwacht, maar alles van de Heere, om Hem te leven; waarbij de ziel tot Hem uitgaat met deze bede: "Doe mij smaken de zekerheid mijner zaligheid, Heere, door Uw genade."

Vraag. Is het noodzakelijk, dat men bij het genot van brood en wijn bijzondere gewaarwordingen hebbe?

Antwoord. Het gezonde geloof houdt zich aan het Woord, de werking openbaart zich daarna in tijd van nood.

Vraag. Waaraan kan ik weten, dat ik geen huichelaar ben?

Antwoord. Een huichelaar houdt zich voor de oprechtste mens in het Koninkrijk der hemelen. Een huichelaar houdt met zijn hart vast aan twee wegen, en is er op uit, die twee wegen voor God en zijn hem beschuldigend geweten te rechtvaardigen; beide wegen wil hij goed genoemd hebben, ofschoon hij zeer goed weet, dat een van beide niet deugt. De oprechte belijdt voor God Zijn huichelarij.

Vraag. Waaraan kan ik weten, of ik uitverkoren ben?

Antwoord. De tollenaar stond van verre.

Vraag. Wanneer moet ik vooral niet van de tafel des Heeren wegblijven?

Antwoord. Wanneer vanwege mijn zonden het licht mijner ogen niet meer bij mij is, en ik toch zo graag de gekruisigde Heiland zou we-

derzien en omhelzen.

Vraag. Zeg mij in weinige woorden, hoe u dat begrijpt, dat Christus in het heilig Avondmaal ons Zijn lichaam te eten geeft.

Antwoord. Elk lichaam wordt door voedsel tezamen gehouden. De Gemeente Gods maakt één lichaam uit, dit lichaam wordt door geestelijk voedsel tezamen gehouden; dit geestelijk voedsel is het gekruisigde lichaam van Christus. Onder het teken van brood geeft ons de Heere in het Avondmaal de verzekering, dat Hij ons naar geest, ziel en lichaam met Zijn lichaam in Zich tezamen houdt, voedt en sterkt ten eeuwigten leven. Zo wij geloven, proeven en smaken wij in het geloof, dat dit waarachtig waar is.

Vraag. En hoe begrijpt u dit, dat Christus ons in het Avondmaal met Zijn bloed drenkt?

Antwoord. De Gemeente zou als lichaam toch om haar zonden niet voor God kunnen bestaan, indien het verzoenend bloed van Christus het bloed en leven van dat lichaam niet gaande hield, reinigde en voedde. In het Avondmaal geeft de Heere ons de verzekering, dat wij als geestelijke mensen Zijn verzoenend bloed te drinken krijgen, opdat wij niet omkomen van eeuwige dorst onder de hitte van Gods gramschap over onze zonden, Zo wij geloven, smaken en proeven wij in het geloof, dat dit waarachtig waar is. Overigens staat de betekenis in nauw verband met het vlees en bloed van het afschaduwend Paaslam.

ZONDAG 30

Vraag 80.

Vraag. Welk onderscheid is er tussen het Avondmaal des Heeren en de paapse mis?

Antwoord. Het Avondmaal des Heeren betuigt ons, dat wij volkomen vergeving aller zonden hebben door de enige offerande van Jezus Christus, die Hij Zelf eenmaal aan het kruis volbracht heeft, en dat wij door de Heilige Geest Christus worden ingelijfd, Die nu naar Zijn menselijke natuur niet meer op de aarde, maar in de hemel is, ter Rechterhand Gods, Zijns Vaders, en daar van ons wil aanbeden zijn. Maar de mis leert, dat de levenden en de doden niet door het lijden van Christus vergeving der zonden hebben, tenzij Christus nog dagelijks voor dezelve van de mispriester geofferd worde, en dat Christus lichamenlijk onder de gestalte van het brood en de wijn is en daarom ook daarin moet aanbeden worden. En zo is de mis in de grond anders niet, dan een verloo- chening der enige offerande en des lijdens van Jezus Christus, en een vervloekte afgoderij.

Vraag 81.

Vraag. Voor wie is het Avondmaal des Heeren ingesteld?

Antwoord. Voor degenen, die zichzelf vanwege hun zonden mishagen en nochtans vertrouwen, dat dezelve hun om Christus wil vergeven zijn, en dat ook de overblijvende zwakheid met Zijn lijden en sterven bedekt is; begerende ook hoe langer hoe meer hun geloof te sterken en hun leven

te beteren. Maar de geveinsden, en die zich niet met een waar hart tot God bekeren, die eten en drinken zichzelf een oordeel.

Vraag 82.

Vraag. Zal men ook tot dit Avondmaal laten komen, die zich met hun bekentenis en leven als ongelovige en goddeloze mensen aanstellen?

Antwoord. Neen; want alzó wordt het Verbond Gods ontheiligd en Zijn toorn over de ganse gemeente verwekt; daarom is de Christelijke kerk schuldig, naar de ordening van Christus en Zijn apostelen, dezulken (totdat zij betering huns levens bewijzen) door de sleutelen des Hemelrijks uit te sluiten.

ZONDAG 31

Vraag 83.

Vraag. Wat zijn de sleutelen des Hemelrijks?

Antwoord. De verkondiging van het heilig Evangelie en de Christelijke ban of uitsluiting uit de Christelijke gemeente, door welke twee stukken het Hemelrijk de gelovigen opengedaan en de ongelovigen toegesloten wordt.

Teksten der Heilige Schrift; op vraag en antwoord 83.

Matth. 16: 19: "En Ik zal u geven de sleutelen van het Koninkrijk der hemelen; en zo wat gij zult binden op de aarde, zal in de hemelen gebonden zijn; en zo wat u ontbinden zult op de aarde, zal in de hemelen ontbonden zijn."

Matth. 18: 18: "Voorwaar zeg Ik u: al wat u op de aarde binden zult, zal in de hemel gebonden wezen; en al wat u op de aarde ontbinden zult, zal in de hemel ontbonden wezen."

Joh. 20: 23: "Zo gij iemands zonden vergeeft, dien worden zij vergeven; zo gij iemands zonden houdt, dien zijn zij gehouden."

Ophelderende Vragen en Antwoorden

Vraag. Hoe komt de Catechismus op het woord 'sleutelen'?

Antwoord. De vorsten gaven oudtijds aan hun huisverzorgers sleutels, om de rijksschatten open te doen of af te sluiten.

Vraag. Mochten de huisverzorgers daarmede naar welgevallen handelen?

Antwoord. Neen, maar naar de wil van hun vorst.

Vraag. Wat zijn dan de "sleutelen des Hemelrijks"?

Antwoord. De bevoegdheid om naar het Woord des Heeren zonden te vergeven of te behouden; dat is, naar luid van het Woord Gods de boetvaardigen te verkondigen, dat hun de zonden vergeven zijn; en de onboetvaardigen, dat hun de zonden gehouden zijn, totdat zij zich beteren. En deze verkondiging geldt in de hemel, omdat de Heere het gezegd heeft.

Vraag. Wat zijn de gevolgen van het nalaten der kerkelijke tucht?

Antwoord. Dat de troost en de werking des Heiligen Geestes in de Gemeente ophoudt, en dat het gebed der Gemeente niet verhoord wordt.

Vraag. Heeft de Roomse Kerk ook de bevoegdheid om de sleutelen te gebruiken?

Antwoord. Neen; maar als wij, die geloven, der Roomse Kerk aanzeggen. dat haar de zonden niet vergeven zijn. dan geldt dit in de hemel. In het algemeen heeft geen kerk, welke naam zij ook drage, de bevoegdheid om de sleutelen des Hemelrijks te gebruiken, als zij nevens de weg van "geloof in Christus en bekering tot God", andere wegen aanlegt, hetzij wegen van boetedoeningen, hetzij van zogenaamde zedelijke verbetering, of van een vrije wil of eigenwillige heiligmaking.

Vraag 84.

Vraag. Hoe wordt het Hemelrijk door de prediking van het Heilig Evangelie ontsloten en toegesloten?

Antwoord. Alzo, als achtervolgens het bevel van Christus, allen en een iegelijk gelovige verkondigd en openlijk betuigd wordt, dat hun (zo dikwijls zij de beloften des Evangelies met waar geloof aannemen) waarachtig al hun zonden van God om de verdiensten van Christus, vergeven zijn; daarentegen alle ongelovigen, en die zich niet van harte bekeren, verkondigd en betuigd wordt, dat de toorn Gods en de eeuwige verdorpenis op hen ligt, zolang zij zich niet bekeren; volgens welk getuigenis des Evangelies God beide in dit en in het toekomstige leven oordelen zal.

Vraag 85.

Vraag. Hoe wordt het Hemelrijk toegesloten en ontsloten door de Christelijke ban?

Antwoord. Als achtervolgens het bevel van Christus degenen, die onder de Christelijke naam onchristelijke leer of leven voeren, nadat zij, menigmaal broederlijk vermaand zijnde, van hun dwalingen en schandelijk leven niet willen afstaan, der Gemeente, of dengenen, die van de Gemeente daartoe verordend zijn, aangebracht worden; en, zo zij naar de vermaning niet vragen, van henlieden, door het verbieden der Sacramenten, uit de Christelijke Gemeente, en van God Zelf uit het Rijk van Christus gesloten worden, en wederom als lidmaten van Christus en Zijn Gemeente aangenomen, wanneer zij waarachtige betering beloven en bewijzen.

HET DERDE DEEL: VAN DE DANKBAARHEID

ZONDAG 32

Vraag 86.

Vraag. Aangezien wij uit onze ellende, zonder enige onzer verdiensten, alleen uit genade, door Christus verlost zijn, waarom moeten wij dan nog goede werken doen?

Antwoord. Dáárom, dat Christus, nadat Hij ons met Zijn bloed gekocht en vrijgemaakt heeft, ons ook door Zijn Heilige Geest tot Zijn evenbeeld vernieuwt, opdat wij met ons ganse leven Gode dankbaarheid voor Zijn weldaden bewijzen, en Hij door ons geprezen worde; daarna ook, dat elk bij zichzelf van zijn geloof uit de vruchten verzekerd zij, en dat door onze Godzalige wandel onze naaste ook voor Christus gewonnen worde.

Vraag 87.

Vraag. Kunnen dan zij niet zalig worden, die in hun goddeloos, ondankbaar leven voortvarende, zich tot God niet bekeren?

Antwoord. In generlei wijze, want de Heilige Schrift zegt, dat geen onkuise, afgodendienaar, echtbreker, dief, gierigaard, dronkaard, lasteraar, noch rover, noch dergelijke, het Rijk Gods beërven zal.

Ophelderende Vragen en Antwoorden op het 3^e deel

Vraag. Wat is het dankbaarste schepsel Gods?

Antwoord. De hond.

Vraag. Waarin zal dan uw dankbaarheid bestaan?

Antwoord. Dáárin, dat ik bij de genade blijf, gelijk de hond bij zijn meester, en mij altijd weer opnieuw tot deze genade begeef om genade, en dus bij de verlossing, met welke ik om niet verlost ben, blijf en volhard. De hond kruipt juist dan het meest naar zijn meester toe, wanneer hij slagen van hem krijgt.

Vraag. Wat is eigenlijk dankbaarheid?

Antwoord. Dat ik aanneem, wat mij aangeboden wordt, en dat met blijdschap geniet.

Vraag. Wie is Gode dankbaar?

Antwoord. Een zondares waste des Heeren voeten met haar tranen en droogde ze af met haar haren. Die is Gode dankbaar, die belijdt, dat het hem onmogelijk is, Gode ooit dankbaar te zijn. Hij neemt de beker der verlossingen op en drinkt dien uit; hij looft de Heere, dat Zijn goedertierenheid geweldig over ons is, als een stroom. Hij is dankbaar, zonder dat hij het weet; hij beschuldigt zich, dat hij ondankbaar is; maar hij geeft het voor duivel, zonde, dood en wereld niet op, dat de Heere zijn God en Heiland is, Die hem van bloedschulden verlost en van de dood redt.

Vraag. Waarom is toch dit derde deel aan de Catechismus toegevoegd?

Antwoord. Om verscheiden zeer goede redenen:

1. De pausgezinden zeggen: De gereformeerde leer maakt zorgeloze en goddeloze mensen, zij leert alleen het geloof en is tegen alle goede werken; de gereformeerde leer zegt: Indien men maar gelooft, kan men doen wat men wil. Tegen zulke lastering stelde men het derde deel. Ook gaven in die tijd de Luthersen in de Palts, die van Luther niets verstonden, allerlei verdraaide en haterlijke uitleggingen aan de Gereformeerde waarheid.
2. Er waren ook toen ter tijd allerlei lichtzinnige mensen, zogenaamde vrijgeesten of lichtvrienden, wien zelfs de tucht in de Roomse Kerk te streng was; die sloten zich bij de Gereformeerde Kerk aan, in de waan, dat derzelve leer hun vrijheid gaf, om allerlei onge-rechtigheid te bedrijven, terwijl zij dan toch ten laatste door gena-de zalig zouden worden.
3. In de Gereformeerde kerk zelf waren velen, die onbekeerd bleven, die de genade tot een oorkussen maakten, om er op in te sluime-ren, en inmiddels hun wereldse gang gingen en in de dienst Beli-als bleven. Aan zulk woest gedierte moest toom en gebit in de mond gelegd worden.
4. De gelovigen dragen vlees en bloed met zich om; als zodanig staan zij voor elke verzoeking bloot en moeten gedurig op de rechte weg gehouden worden. Zulks geschiedt wel is waar inwendig door de Geest, maar de Geest bedient zich daarbij van geen andere regel of richtsnoer dan van de Tien Geboden. Binnen deze perken leidt Hij Zelf de gelovigen aan Zijn hand naar des Heeren belofte, tegen alle verzoeking en uitspattingen van het vlees. En Hij maakt de gelovigen daarin vrijwillig, in de vrijheid van Christus, zodat zij al-leen weten van genade, en juist zó naar Gods Wet wandelen; zij verootmoedigen zich vanwege hun ongelijkvormigheid aan de Wet, en toch is juist zó hun wandel en werk recht.
5. Er kwamen in de Gemeente spoedig mensen op, die in de leer des Evangelies slechts pleisters voor hun ondeugden en hartepijn zochten, zonder te vragen: Hoe komt God tot Zijn recht, waar blijft de Wet, waar de zonde? Het ging dezulken niet om heiligheid. Weer anderen meenden, dat uiterlijke gehoorzaamheid, naar de letter der Wet, ook volbrenging van de Wet Gods was; zij hielden het er voor, dat zij die uiterlijk gehoorzaamheid bezaten, en dat van harte; daarom beweerden zij, dat als men geloofde, men ook de Tien Geboden volkomen houden kon. De eerste soort heetten Antinomianen of wetbestrijders, als die leerden, dat al wat men niet houden kan, ook niet behoeft voorgehouden te worden; de tweede: volmaaktheidsdrijvers. Tegen beiden dient dit derde deel. Intussen moet elk, die het Woord recht snijdt, zich met lijdzaam-heid wapenen tegen de lastering der eigengerechte en valse broeders, dat hij zowel een wetsbetrijder als een volmaakt-heidsdrijver is.

Vraag. Welke zijn de twee hoofdafdelingen van het derde deel?

Antwoord. Gebod en Gebed.

ZONDAG 33

Vraag 88.

Vraag. In hoeveel stukken bestaat de waarachtige bekering des mensen?

Antwoord. In twee stukken: in de afsterving van de oude, en in de opstanding van de nieuwe mens.

Vraag 89.

Vraag. Wat is de afsterving van de oude mens?

Antwoord. Het is een hartelijk leedwezen, dat wij God door onze zonden vertoornd hebben, en dezelve hoe langer hoe meer haten en vlieden.

Vraag 90.

Vraag. Wat is de opstanding van de nieuwe mens?

Antwoord. Het is een hartelijke vreugde in God door Christus, en lust en liefde om naar de wil Gods in alle goede werken te leven.

Ophelderende Vragen en Antwoorden op vraag 88 t/m 90

Vraag. Wat betekent dat toch "oude mens" en "nieuwe mens"? Zijn dat twee werkelijke mensen, die een mens in zich heeft?

Antwoord. Neen, het is een figuurlijke manier van spreken. De apostel Paulus spreekt in Rom. 6: 6, Ef. 4: 22-24 en Kol. 3: 9, 10 van een oude mens en een nieuwe mens, en verstaat daar onder "oude mens" Adam, of de mens, zoals hij in Adam van God afgevalen is en dus God, zijn leven, prijsgegeven heeft; dus bedoelt hij ermee, wat wij met Adam geworden zijn, en wat wij als zódanig denken, handelen en doen; in diezelfde plaatsen sprekende van een "nieuwe mens", verstaat hij daaronder Christus en wat wij in en met Christus geworden zijn, en de vrucht van die Geest, die wij in het geloof van Christus deelachtig worden.

De apostel vergelijkt deze beide mensen met klederen, en wil daarmee zeggen, dat wij het eerste kleed hebben uitgetrokken, en het andere aangetrokken. (NB. Ef. 4: 22 luidt naar het Grieks: "dat u afgelegd hebt - de oude mens — en vernieuwd wordt — en de nieuwen mens aangedaan hebt".) Dat de apostel onder de "oude mens" ondeugden verstaat, zien wij uit het 25^e en de volgende verzen: "Daarom hebbende afgelegd de leugen" enz.; - en dat hij onder "nieuwe mens" Christus verstaat en de vrucht des Geestes, zien wij uit Rom. 13: 14: "Hebt de Heere Jezus aangedaan", en uit Kol. 3: 12: "Hebt dan aangedaan, als uitverkorenen Gods — de innerlijke bewegingen der barmhartigheid, goedertierenheid, — verdragende elkander."

Vraag 91.

Vraag. Wat zijn goede werken?

Antwoord. Alleen die uit waar geloof, naar de Wet Gods, Hem ter ere geschieden; en niet, die op ons goeddenken of menseninzettingen gegrond zijn.

Ophelderende Vragen en Antwoorden op vraag 91

Vraag. Zeg mij nog eens wat het allergrootste en allerbeste goede werk is.

Antwoord. Het geloof.

Vraag. Maar waarom spreekt de Catechismus hier van de goede werken zó?

Antwoord. Omdat de pausgezinden van de goede werken altijd huichelachtig spreken.

Vraag. Staan de apostelen ook op goede werken?

Antwoord. Ja, overal; onder andere Tit. 2: 14: "Die Zichzelf voor ons gegeven heeft, opdat Hij ons zou verlossen van alle ongerechtigheid en Zichzelf een eigen volk zou reinigen, ijverig in goede werken." - 2Tim. 3: 16, 17: "Al de Schrift is van God ingegeven en is nuttig tot lering, tot wederlegging, tot verbetering, tot onderwijzing, die in de rechtvaardigheid is; opdat de mens Gods volmaakt zij, tot alle goed werk volmaakt toegerust." Tit. 3: 14: "En dat ook de onzen leren goede werken voor te staan tot nodig gebruik, opdat zij niet onvruchtbaar zijn." — En de Heere heeft ons geleerd, dat eerst de boom goed moet zijn: dan is de vrucht vanzelf goed.

De pausgezinden leren, dat hun heiligen meer goede werken bij God in rekening hebben te brengen, dan zij behoeven gedaan te hebben; de gelovigen daarentegen weten voor Christus niet, en zullen het voor Hem ook nimmer weten, dat zij een enkel goed werk gedaan hebben. Matth. 25: 37-39: "Dan zullen de rechtvaardigen Hem antwoorden, zeggende: Heere! wanneer hebben wij U hongerig gezien, en gespijzigd? of dorstig, en te drinken gegeven? en wanneer hebben wij U een vreemdeling gezien, en geherbergd? of naakt, en gekleed? en wanneer hebben wij U krank gezien, of in de gevangenis, en zijn tot U gekomen?"

Vraag. Wat zegt u dan van iemand, die denkt: ik moet en zal dit of dat goede werk doen, want zó staat er geschreven?

Antwoord. Die wil God wat wijsmaken. Hij, die een goed werk doet, doet het niet opdat God en mensen er kennis van dragen zouden, maar hij doet het vanzelf, want de liefde dringt hem.

Vraag. Wat hebben wij over het algemeen omtrent het houden van de geboden Gods te bedenken?

Antwoord. Dat wij daartoe geheel onbekwaam zijn; dat zulks echter niet aan de geboden, maar aan ons ligt. De Wet is heilig, zij moet niet alleen naar de letter, maar naar de geest gehouden worden; wij daarentegen zijn vleeselijk, verkocht onder de zonde. Dit moet bij ons vaststaan, dat wij volstrekt in overeenstemming met de Wet moeten zijn, en juist daarom hebben wij ons aan Christus, hebben wij ons aan Zijn genade vast te houden, en zó zullen wij door Zijn Geest, naar Zijn belofte, wandelen aan Zijn hand en naar Zijn raad, in een door Hem vervulde Wet, zodat wij daarbij zondaars blijven en alleen Zijn heiligmaking roemen.

Vergelijk Rom. 9: 3 en 4: "Want hetgeen der Wet onmogelijk was, dewijl zij door het vlees krachteloos was, heeft God, zijn Zoon zen-

dende in gelijkheid des zondigen vleses, en dat voor de zonde, de zonde veroordeeld in het vlees; opdat het recht der Wet vervuld zou worden in ons, die niet naar het vlees wandelen, maar naar de Geest."

Jer. 31: 33, 34: "Maar dit is het Verbond, dat Ik in die dagen met het huis van Israël maken zal, spreekt de Heere: Ik zal Mijn Wet in hun binnenste geven, en Ik zal die in hun hart schrijven; en Ik zal hun tot een God zijn, en zij zullen Mij tot een volk zijn. En zij zullen niet meer, een iegelijk zijn naaste, en een iegelijk zijn broeder, leren, zeggende: Kent de Heere! want zij zullen Mij allen kennen, van hun kleinste af tot hun grootste toe, spreekt de Heere: want Ik zal hun ongerechtigheid vergeven, en hunner zonden niet meer gedenken."

Ezech. 36: 25-27: "Dan zal Ik rein water op u sprengen, en gij zult rein worden; van al uw onreinheden en van al uw drekgoden zal Ik u reinigen. En Ik zal u een nieuw hart geven, en zal een nieuwe geest geven in het binnenste van u; en Ik zal het stenen hart uit uw vlees wegnemen, en zal u een vleses hart geven. En Ik zal Mijn Geest geven in het binnenste van u; en Ik zal maken, dat u in mijn inzettingen zult wandelen en mijn rechten zult bewaren en doen."

Hos. 14: 9: "Efraïm! wat heb Ik meer met de afgoden te doen? Ik heb hem verhoord en zal op hem zien, Ik zal hem zijn als een groeiende dennenboom, Uw vrucht is uit Mij gevonden."

Ps. 32: 8: "Ik zal u onderwijzen en u leren van de weg, dien u gaan zult; Ik zal raad geven; Mijn oog zal op u zijn."

1 Petr. 1: 2: "Naar de voorkennis van God de Vader, in de heiligmaking des Geestes, tot gehoorzaamheid en besprenging des bloeds van Jezus Christus."

2 Petr. 1: 4: "Door welke ons de grootste en dierbare beloften geschonken zijn, opdat u door dezelve der Goddelijke natuur deelachtig zoudt worden, nadat u ontvloden zijt het verderf, dat in de wereld is door de begeerlijkheid."

ZONDAG 34

Van de Wet

Vraag 92.

Vraag. Hoe luidt de Wet des Heeren?

Antwoord. "God sprak al deze woorden (Ex. 20: 2-17, Deut. 5: 6-21):

Ik ben de Heere, uw God, Die u uit Egypteland, uit het diensthuis, uitgeleid heb.

Het eerste gebod: Gij zult geen andere goden voor Mijn Aangezicht hebben.

Het tweede gebod: Gij zult u geen gesneden beeld, noch enige gelijkenis maken van hetgeen boven in de hemel is, noch van hetgeen onder op de aarde is, noch van hetgeen in de wateren onder de aarde is. gij zult u voor die niet buigen, noch hen dienen: want Ik, de Heere, uw God, ben

een ijverig God, die de misdaad der vaderen bezoek aan de kinderen, aan het derde en aan het vierde lid dergenen, die Mij haten; en doe barmhartigheid aan duizenden dergenen, die Mij liefhebben en mijn geboden onderhouden.

Het derde gebod: Gij zult de Naam des Heeren, uws Gods, niet ijdelijk gebruiken: want de Heere zal niet onschuldig houden, die Zijn Naam ijdelijk gebruikt.

Het vierde gebod: Gedenkt de Sabbatdag, dat gij dien heiligt. Zes dagen zult gij arbeiden en al uw werk doen; maar de zevende dag is de Sabbat des Heeren, uws Gods; dan zult u geen werk doen; u, noch uw zoon, noch uw dochter, noch uw dienstknecht, noch uw dienstmaagd, noch uw vee, noch uw vreemdeling, die in uw poorten is; want in zes dagen heeft de Heere de hemel en de aarde gemaakt, de zee en al wat daarin is, en Hij rustte ten zevenden dage; daarom zegende de Heere de Sabbatdag en heiligde denzelve.

Het vijfde gebod: Eert uw vader en uw moeder, opdat uw dagen verlengd worden in het land, dat u de Heere, uw God, geeft.

Het zesde gebod: Gij zult niet doodslaan.

Het zevende gebod: Gij zult niet echtbreken.

Het achtste gebod: Gij zult niet stelen.

Het negende gebod: Gij zult geen valse getuigenis spreken tegen uw naaste.

Het tiende gebod: Gij zult niet begeren uws naasten huis; gij zult niet begeren uws naasten vrouw, noch zijn dienstknecht, noch zijn dienstmaagd, noch zijn os, noch zijn ezel, noch iets, dat uws naasten is."

Vraag 93.

Vraag. Hoe worden deze tien geboden verdeeld?

Antwoord. In twee tafelen, waarvan de eerste leert, hoe wij ons jegens God zullen houden; de andere, wat wij onzen naaste schuldig zijn.

Vraag 94.

Vraag. Wat gebiedt God in het eerste gebod?

Antwoord. Dat ik, zo lief als mij mijner ziele zaligheid is, alle afgoderij, toverij, waarzegging, superstitie of bijgeloof, aanroeping van heiligen of van andere schepselen mijde en vliede, en de enige ware God recht lere kennen, Hem alleen vertrouw, in alle ootmoedigheid en lijdzaamheid mij aan Hem alleen onderwerpe, van Hem alleen alles goeds verwachte, Hem van ganser harte liefhebbe, vreze en ere; zo dat ik eer van alle schepselen afa en die varen late dan dat ik in het allerminste tegen zijn wil doe.

Vraag 95.

Vraag. Wat is afgoderij?

Antwoord. Afgoderij is, in de plaats van de enigen waren God, Die Zich in Zijn Woord geopenbaard heeft, of benevens Denzelve, iets anders versieren of hebben, waarop de mens zijn vertrouwen zet.

Teksten der Heilige Schrift; op vraag en antwoord 94 en 95.

Ex. 34: 12-16: "Wacht u, dat gij toch geen verbond maakt met den inwoner des lands waarin gij komen zult; dat hij misschien niet tot een strik worde in het midden van u. Maar hun altaren zult gijlieden omwerpen en hun opgerichte beelden zult gij verbreken, en hun bossen zult gij afhouwen (Want gij zult u niet buigen voor een anderen god; want des HEEREN Naam is IJveraar, een ijverig God is Hij); opdat gij misschien geen verbond maakt met den inwoner van hetzelfde land; en zij hun goden niet nahoereren, noch hun goden offeranden doen, en hij u nodigende, gij van hun offerande eet, en gij voor uw zonen vrouwen neemt van hun dochters; en hun dochters, haarlieder goden nahoererende, maken dat ook uw zonen haar goden nahoereren."

Lev. 19: 31: "Gij zult u niet keren tot de waarzeggers en tot de duivelskunstenaars; zoekt hen niet, u met hen verontreinigende; Ik ben de HEERE uw God."

1 Kon. 11: "Want het geschiedde in de tijd van Salomo's ouderdom" dat zijn vrouwen zijn hart achter andere goden neigden; dat zijn hart niet volkomen was met de Heere, zijn God, gelijk het hart van zijn vader David. Want Salomo wandelde Astoreth, de god der Zidoniërs, na, en Milchom, het verfoeisel der Ammonieten. Zo deed Salomo dat kwaad was in de ooggin des Heeren; en volhardde niet de Heere te volgen, gelijk zijn vader David."

Dan. 3: 16-28: "Sadrach, Mesach en Abed-nego antwoordden en zeiden tot den koning Nebukadnézar: Wij hebben niet van node u op deze zaak te antwoorden.

17 Zal het zo zijn, onze God Dien wij eren, is machtig ons te verlossen uit den oven des brandenden vuurs, en Hij zal ons uit uw hand, o koning, verlossen.

18 Maar zo niet, u zij bekend, o koning, dat wij uw goden niet zullen eren, noch het gouden beeld dat gij hebt opgericht, zullen aanbidden.

19 Toen werd Nebukadnézar vol grimmigheid, en de gedaante zijns aangezichts veranderde tegen Sadrach, Mesach en Abed-nego; hij antwoordde en zeide dat men den oven zevenmaal meer heet maken zou dan men dien pleegt heet te maken.

20 En tot de sterkste mannen van kracht die in zijn heir waren, zeide hij dat zij Sadrach, Mesach en Abed-nego binden zouden, om te werpen in den oven des brandenden vuurs.

21 Toen werden die mannen gebonden in hun mantels, hun broeken en hun hoeden en hun andere klederen, en zij wierpen hen in het midden van den oven des brandenden vuurs.

22 Daarom dan, dewijl het woord des konings aandreef en de oven zeer heet was, zo hebben de vonken des vuurs die mannen die Sadrach, Mesach en Abed-nego opgeheven hadden, gedood.

23 Maar als die drie mannen, Sadrach, Mesach en Abed-nego, in het midden van den oven des brandenden vuurs, gebonden zijnde, gevallen waren,

24 Toen ontzette zich de koning Nebukadnézar, en hij stond op inderhaast, antwoordde en zeide tot zijn raadsheren: Hebben wij niet drie mannen in het midden des vuurs, gebonden zijnde, geworpen? Zij antwoordden en zeiden tot den koning: Het is gewis, o koning.

25 Hij antwoordde en zeide: Zie, ik zie vier mannen los wandelende in het midden des vuurs, en er is geen verderf aan hen; en de gedaante des vierden is gelijk eens zoons der goden.

26 Toen naderde Nebukadnézar tot de deur van den oven des brandenden vuurs, antwoordde en sprak: Gij Sadrach, Mesach en Abed-nego, gij knechten des allerhoogsten Gods, gaat uit en komt hier. Toen gingen Sadrach, Mesach en Abed-nego uit het midden des vuurs.

27 Toen vergaderden de stadhouders, de overheden en landvoogden en de raadsheren des konings, deze mannen beziende, omdat het vuur over hun lichamen niet geheerst had, en dat het haar huns hoofds niet verbrand was, en hun mantels niet veranderd waren, ja, dat de reuk des vuurs daardoor niet ge-

gaan was.

28 Nebukadnézar antwoordde en zeide: Geloofd zij de God van Sadrach, Mesach en Abed-nego, Die Zijn engel gezonden en Zijn knechten verlost heeft, die op Hem vertrouwd hebben, en des konings woord veranderd en hun lichamen overgegeven hebben, opdat zij geen god eerden noch aanbaden, dan hun God."

Daniël 6: 12, 13: "Toen kwamen die mannen met hopen, en zij vonden Daniël biddende en smekende voor zijn God. Toen kwamen zij nader en spraken voor den koning van het gebod des konings: Hebt gij niet een gebod getekend, dat alle man die in dertig dagen van enigen god of mens iets verzoeken zou, behalve van u, o koning, in den kuil der leeuwen zou geworpen worden? De koning antwoordde en zeide: Het is een vaste rede, naar de wet der Meden en Perzen, die niet mag wederroepen worden."

1Kor. 10: 7: "En wordt geen afgodendienaars,elijkerwijs als sommigen van hen, gelijk geschreven staat: Het volk zat neder, om te eten en om te drinken, en zij stonden op om te spelen."

Openb. 22: 8b, 9: "En ik viel neder, om aan te bidden voor de voeten des engels, die mij deze dingen toonde. En hij zei tot mij: Zie, dat u het niet doet, want ik ben uw mededienstknecht, — aanbid God."

Joh. 17: 3: "En dit is het eeuwige leven, dat zij U kennen, de enigen waarachtigen God, en Jezus Christus, Dien Gij gezonden hebt."

Matth. 4: 8-10: "Wederom nam Hem de duivel mede op een zeer hogen berg en toonde Hem al de koninkrijken der wereld, en hun heerlijkheid en zei tot Hem: Al deze dingen zal ik U geven, indien Gij, nedervallende, mij zult aanbidden. Toen zei Jezus tot hem: Ga weg, satan! want er staat geschreven: de Heere, Uw God zult u aanbidden, en Hem alleen dienen."

Spr. 21: 27: "Het offer der goddelozen is een gruwel; hoeveel te meer, als zij het met een schandelijk voornemen brengen!"

1Kor. 10: 14: "Vliedt van de afgodendienst."

Ophelderende Vragen en Antwoorden op vraag 94 en 95

Vraag. Welke andere god heeft de roomse kerk voor Gods Aangezicht?

Antwoord. Een vrouw, die zij koningin (in het Hebreuws Meléchet) des hemels noemt. Dezelve aanbaden de Joodse afgodendienaars ook, zoals wij lezen Jer. 44: 17: "Maar wij zullen ganselijk doen al hetgeen uit onze mond is uitgegaan, rokende aan Meléchet des hemels, en haar drankofferen offerende, gelijk als wij gedaan hebben, wij en onze vaders, onze koningen en onze vorsten, in de steden van Juda en in de straten van Jeruzalem; toen werden wij met brood verzadigd en waren vrolijk en zagen geen kwaad."

Zij heette vroeger Astharoth, 1 Sam. 7: 3: "Toen sprak Samuël: indien ulieden u met uw ganse hart tot de Heere bekeert, zo doet de vreemde goden uit het midden van u weg, ook de Astharoths; en richt uw hart tot de Heere, en dient Hem alleen, zo zal Hij u uit de hand der Filistijnen rukken." De oude Babyloniërs beeldden haar af met een zoontje op de schoot of met een slang in de hand.

Vraag. Waarvan maakt de mens zich gewoonlijk een afgod, waarop hij zijn vertrouwen stelt?

Antwoord. Van geld, goed, eer, schoonheid, man, vrouw, kinderen, familie, mensen van macht en aanzien; voorts van huis, huisraad, lichaam, klederen, eten drinken enz. Jer. 17: 5: "Zo zegt de Heere: Vervloekt is de man, die op een mens vertrouwt en vlees tot zijn

arm stelt; en wiens hart van de Heere afwijkt!"

Luk. 14: 16-26: "Maar Hij zeide tot hem: Een zeker mens bereidde een groot avondmaal, en hij noodde er velen.

17 En hij zond zijn dienstknecht uit ter ure des avondmaals, om den genoden te zeggen: Komt, want alle dingen zijn nu gereed.

18 En zij begonnen allen zich eendrachtelijk te ontschuldigen. De eerste zeide tot hem: Ik heb een akker gekocht, en het is nodig dat ik uitga en hem bezie; ik bid u, houd mij voor verontschuldigd.

19 En een ander zeide: Ik heb vijf juk ossen gekocht, en ik ga heen om die te beproeven; ik bid u, houd mij voor verontschuldigd.

20 En een ander zeide: Ik heb een vrouw getrouwd en daarom kan ik niet komen.

21 En dezelve dienstknecht weder gekomen zijnde, boodschapte deze dingen zijn heer. Toen werd de heer des huizes toornig, en zeide tot zijn dienstknecht: Ga haastelijk uit in de straten en wijken der stad, en breng de armen en verminkten en kreupelen en blinden hier in.

22 En de dienstknecht zeide: Heere, het is geschied gelijk gij bevelen hebt, en nog is er plaats.

23 En de heer zeide tot den dienstknecht: Ga uit in de wegen en heggen; en dwing hen in te komen, opdat mijn huis vol worde;

24 Want ik zeg ulieden, dat niemand van die mannen die genood waren, mijn avondmaal smaken zal.

25 En vele scharen gingen met Hem; en Hij Zich omkerende zeide tot hen:

26 Indien iemand tot Mij komt, en niet haat zijn vader en moeder, en vrouw en kinderen, en broeders en zusters, ja, ook zelfs zijn eigen leven, die kan Mijn discipel niet zijn."

Vraag. Wat is afgoderij naar de geestelijke zin der Wet?

Antwoord. Zijn genade verlaten en een andere heiligmaking najagen dan die, welke is in het bloed en in de Geest van Christus.

Jona 2: 8: "Die de valse ijdelheden onderhouden, verlaten hunlieder weldadigheid."

Hebr. 12: 14: "Jaagt de vrede na met allen, en de heiligmaking, zonder welke niemand de Heere zien zal."

1Joh. 5: 20, 21: "Doch wij weten, dat de Zoon van God gekomen is en heeft ons het verstand gegeven, dat wij de Waarachtige kennen; en wij zijn in de Waarachtige, namelijk in Zijn Zoon Jezus Christus. Deze is de waarachtige God en het eeuwige leven. Kinderkens! bewaart uzelf van de afgoden."

Ps. 16: 4: "De smarten dergenen, die een anderen God begiftigen, zullen vermenigvuldigd worden; Ik zal hun drankofferen van bloed niet offeren, en hun namen op mijn lippen niet nemen."

ZONDAG 35

Vraag 96.

Vraag. Wat eist God in het tweede gebod?

Antwoord. Dat wij God op generlei wijze afbeelden, noch op een andere

wijze vereren, dan Hij in Zijn Woord bevolen heeft.

Vraag 97.

Vraag. Mag men dan ganselijk geen beelden maken?

Antwoord. God kan noch mag op enigerlei wijze afgebeeld worden; maar al is het, dat de schepselen kunnen afgebeeld worden, zo verbiedt God toch hun beeltenis te maken en te hebben, om die te vereren, of God daardoor te dienen.

Vraag 98.

Vraag. Maar zou men de beelden in de kerken als boeken der leken niet mogen lijden?

Antwoord. Neen, want wij moeten niet wijzer zijn dan God, Die Zijn Christenen niet door stomme beelden, maar door de levende verkondiging Zijns Woords wil onderwezen hebben.

Teksten der Heilige Schrift; op vraag en antwoord 96 t/m 98.

Jer. 10: 8-13: "In één ding zijn zij toch onvernünftig en zot: een hout is een onderwijs der ijdelheden. Uitgerekt zilver wordt van Tarsis gebracht, en goud van Ufaz, tot een werk des werkmeesters en van de handen des goudsmids; hemelsblauw en purper is hun kleding, een werk der wijzen zijn zij al tezamen. Maar de Heere God is de Waarheid, Hij is de levende God en een eeuwig Koning; van Zijn verbolgenheid heeft de aarde, en de Heidenen kunnen Zijn gramschap niet verdragen. (Aldus zult ulieden tot hen zeggen: De goden, die de hemel en de aarde niet gemaakt hebben, zullen vergaan van de aarde en van onder dezen hemel.) Die de aarde gemaakt heeft door Zijn kracht, Die de wereld bereid heeft door Zijn wijsheid en de hemel uitgebreid door Zijn verstand. Als Hij Zijn stem geeft, zo is er een gedruis van wateren in de hemel, en Hij doet de dampen opklimmen van het einde der aarde: Hij maakt de bliksemen met de regen, en doet de wind voortkomen uit zijn schatkameren."

Deut. 27: 15: "Vervloekt zij de man, die een gesneden of gegoten beeld, een gruwel des Heeren, een werk van 's werkmeesters handen, zal maken en zetten in het verborgene! en al het volk zal antwoorden en zeggen: Amen."

Ex. 32: 8: "En zij zijn haast afgeweken van de weg, dien Ik hun geboden had! Zij hebben zich een gegoten kalf gemaakt; en zij hebben zich voor hetzelfde gebogen, en hebben het offerande gedaan en gezegd: Dit zijn uw goden, Israëel! die u uit Egypteland opgevoerd hebben."

Ps. 115: 3-8: "Onze God is toch in de hemel, Hij doet al wat Hem behaagt. Hunlieder afgoden zijn zilver en goud, het werk van des mensen handen: zij hebben een mond, maar spreken niet; zij hebben ogen, maar zien niet; oren hebben zij, maar horen niet; zij hebben een neus, maar zij rieken niet; hun handen hebben zij, maar tasten niet; hun voeten, maar gaan niet: zij geven geen geluid door hun keel. Dat die hen maken, hun gelijk worden, en al wie op hen vertrouwt."

Jes. 44: 12-20: "De ijzersmid maakt een bijl en werkt in den gloed, en formeert het met hamers, en werkt het met zijn sterken arm; hij lijdt ook honger, totdat hij krachteloos wordt, hij drinkt geen water, totdat hij amechtig wordt.

13 De timmerman trekt het richtsnoer uit, hij tekent het af met den draad, hij maakt het effen met de schaven en tekent het met den passer, en maakt het naar de beeltenis eens mans, naar de schoonheid van een mens, dat het in het huis blijve.

14 Als hij zich ceders afhouwt, zo neemt hij een cipressenboom of een eik, en hij versterkt zich onder de bomen des wouds; hij plant een olmboom, en de regen

maakt dien groot.

15 Dan is het voor den mens om te verbranden, dan neemt hij daarvan en warmt er zich bij; ook ontsteekt hij het en bakt er brood bij; daarenboven maakt hij er een god van en buigt zich daarvoor, hij maakt er een gesneden beeld van en knielt ervoor neder.

16 Zijn helft brandt hij in het vuur, bij de andere helft daarvan eet hij vlees; hij braadt een gebrad en hij wordt verzadigd; ook warmt hij zichzelf en hij zegt: Hei, ik ben warm geworden, ik heb het vuur gezien.

17 Het overige nu daarvan maakt hij tot een god, tot zijn gesneden beeld; hij knielt ervoor neder en buigt zich, en bidt het aan en zegt: Red mij, want gij zijt mijn god.

18 Zij weten niet en verstaan niet, want het heeft hun ogen bestreken, dat zij niet zien, en hun harten, dat zij niet verstaan.

19 En niemand van hen brengt het in zijn hart, en er is noch kennis noch verstand, dat hij zeggen zou: De helft daarvan heb ik verbrand in het vuur, ja, ook op de kolen daarvan heb ik brood gebakken, ik heb vlees daarbij gebraden en heb het gegeten; en zou ik het overblijfsel daarvan tot een gruwel maken? Zou ik nederknielen voor hetgeen dat van een boom gekomen is?

20 Hij voedt zich met as, het bedrogen hart heeft hem terzijde afgeleid; zodat hij zijn ziel niet redden kan, noch zeggen: Is er niet een leugen in mijn rechterhand??"

Jes. 46: 5-8: "Wien zoudt ulieden Mij nabeelden en evengelijk maken, en Mij vergelijken, dat wij elkander gelijken zouden? Zij verkwisten het goud uit de beurs en wegen het zilver met de waag, zij huren een goudsmid, en die maakt het tot een god; zij knielen neder, ook buigen zij zich daarvoor. Zij nemen hem op de schouder, zij dragen hem en zetten hem aan zijn plaats; daar staat hij, hij wijkt van zijn stede niet; ja roept iemand tot hem, zo antwoordt hij niet, hij verlost hem niet uit zijn benauwdheid. Gedenkt hieraan en houdt u kloekelijk, brengt het weder in het hart, o u overtreders!"

Hand. 17: 29: "Wij dan, zijnde Gods geslacht, moeten niet menen, dat de Godheid goud, of zilver, of steen gelijk zij, welke door mensenkunst en bedenking gesneden zijn."

Rom. 1:23, 24: "En hebben de heerlijkheid des onverderfelijken Gods veranderd in de gelijkenis eens beelds van een verderfelijk mens, en van gevogelte en van viervoetige en kruipende gedierten. Daarom heeft hen God ook overgegeven in de begeerlijkheden hunner harten tot onreinheid, om hun lichamen onder elkan- der te onteren."

Hand. 7: 42, 43: "En God keerde Zich, en gaf hen over, dat zij het heir des hemels dienden, gelijk geschreven is in het boek der Profeten: Hebt u ook slachtofferen en offeranden Mij opgeofferd, veertig jaren in de woestijn, u huis Israëls? Ja gij hebt opgenomen de tabernakel van Moloch, en het gesternte van Uwen god Remfan, de afbeeldingen, die u gemaakt hebt om die te aanbidden; en Ik zal u overvoeren op gene zijde van Babylon."

Ophelderende Vragen en Antwoorden op vraag 96 t/m 98

Vraag. Hoe wordt dit gebod niet alleen letterlijk, maar ook geestelijk overtreden?

Antwoord. Dáárdoor, dat men antichristelijke leer bedenkt of in zijn eigen hart omhelst of naloopt, en een andere Jezus, een ander evangelie en een andere geest aanneemt, gelooft, of huldigt, dan ons de Profeten en apostelen verkondigen. (Vergel. 2Cor. 11: 3, 4.)

1Joh. 4: 2, 3: "Hieraan kent u de geest van God: alle geest, die belijdt, dat Jezus Christus in het vlees gekomen is, die is uit God; en

alle geest, die niet belijdt, dat Jezus Christus in het vlees gekomen is, die is uit God niet; maar dit is de geest van de antichrist, welken geest u gehoord hebt, dat komen zal, en is nu alreeds in de wereld."

Matth. 13: 9: "Doch tevergeefs eren zij Mij, lerende leringen, die geboden van mensen zijn."

Vraag. Wat wil dat zeggen: "Zou men de beelden in de kerken als boeken der leken niet mogen lijden"?

Antwoord. Of onontwikkelde leden der gemeente niet op de geschilderde beelden van zogenaamde heiligen kunnen zien als op voorbeelden ter navolging. Maar daarop mag men niet zien; men moet het Woord Gods horen en zien op wat dat Woord ons voorhoudt en leert.

Vraag. Is de onderscheiding van leken en geestelijken op Gods Woord gegrond?

Antwoord. Neen, want de belofte luidt: "Zij zullen allen van God geleerd zijn"; en Christus heeft al de leden Zijner gemeente tot koningen en priesters gemaakt, daarom zijn er in de gemeente Gods ook geen bevoorrechte leden. "Eén is uw Meester, en gij zijt allen broeders", zegt de Heere.

Vraag. Maar mag men zich in zijn gebed God of de Heere Jezus niet onder een beeld voorstellen?

Antwoord. Volstrekt niet; dat is louter werk der verbeelding en niet des geloofs.

Joh. 4: 24: "God is een geest, en die Hem aanbidden, moeten Hem aanbidden in geest en waarheid."

Deut. 4: 15, 16: "Wacht u dan wel voor uw zielen: want u hebt geen gelijkenis gezien, ten dage als de Heere op Horeb uit het midden des vuurs tot u sprak; opdat u u niet verderft en maakt u iets gesnedens, de gelijkenis van enig beeld, de gedaante van man of vrouw."

Vraag. Heeft evenwel een beeld van onze Heere aan een crucifix, of op een schilderij aan de muur, toch niet zijn nut?

Antwoord. Met zulk een beeld wordt men wel zeer bedrogen, daar er nimmer een echte afbeelding van onze Heere bestaan heeft. De schilders verzinnen zulk een beeld naar hun opvatting, en zo verhaalt men van een Spaanse of Neurenberger Jood, die zich voor geld door een schilder aan een kruis liet binden, om tot model te dienen, en die de schilder toen, om zijn werk volkomen te hebben, met een dolk doorstak.

Maar wat zullen de beelden ons baten? God, onze hemelse Vader, is alomtegenwoordig. Zou een vader het goedkeuren, dat zijn kind in zijn tegenwoordigheid van Zijn beeltenis iets afsmeekte, in plaats van tot hemzelf te gaan?

ZONDAG 36

Vraag 99.

Vraag. Wat wil het derde gebod?

Antwoord. Dat wij niet alleen met vloeken, of met een valse eed, maar ook met onnodig zweren, de Naam van God niet lasteren of misbruiken, noch ons met ons stilzwijgen en toezien aan zulke schrikkelijke zonden deelachtig maken; en in één woord, dat wij de heilige Naam van God anders niet dan met vreze en eerbied gebruiken, opdat Hij van ons recht bekend, aangeropen, en in al onze woorden en werken geprezen woude.

Vraag 100.

Vraag. Is het dan zó grote zonde, Gods Naam met zweren en vloeken te lasteren, dat God Zich ook over hen vertoort, die, zoveel als hun mogelijk is, het vloeken en zweren niet helpen weren en verbieden?

Antwoord. Ja gewis; want er is geen groter zonde, noch die God meer vertoort, dan de lastering Zijns Naams, waarom Hij ook dezelve met de dood te straffen bevolen heeft.

Teksten der Heilige Schrift; op vraag en antwoord 99 t/m 100.

Lev. 5: 1: "Als nu een mens zal gezondigd hebben, dat hij gehoord heeft een stem des vloeks, waarvan hij getuige is, hetzij dat hij het gezien of geweten heeft; indien hij het niet te kennen geeft, zo zal hij zijn ongerechtigheid dragen."

Lev. 19: 12: "En gij zult niet valselyk bij Mijn Naam zweren: want u zoudt de Naam uws Gods ontheiligen: Ik ben de Heere!"

Lev. 24: 10-16: "En er ging de zoon ener Israëlitische vrouw uit, die, in het midden der kinderen Israëls, de zoon van een Egyptisch man was; en de zoon van deze Israëlitische en een Israëlitisch man twistten in het leger. Toen lasterde de zoon der Israëlitische vrouw uitdrukkelijk de Naam en vloekte; daarom brachten zij hem tot Mozes: de naam nu zijner moeder was Selomith, de dochter van Dibri, van de stam Dan. En zij leidden hem in de gevangenis, opdat hem, naar de mond des Heeren, verklaring geschieden zou. En de Heere sprak tot Mozes, zeggende: Breng den vloeker uit tot buiten het leger, en allen, die het gehoord hebben, zullen hun handen op zijn hoofd leggen; daarna zal hem de gehele vergadering stenigen. En tot de kinderen Israëls zult u spreken, zeggende: Een ieder, als hij zijn God gevloekt zal hebben, zo zal hij zijn zonde dragen. En wie de Naam des Heeren zal gelasterd hebben, zal zekerlijk gedood worden; de ganse vergadering zal hem zekerlijk stenigen; zo zal de vreemdeling zijn, gelijk de inboorling, als hij de Naam zal gelasterd hebben, hij zal gedood worden."

Rom. 2: 24: "Want de Naam van God wordt om uwentwil gelasterd onder de heidenen; gelijk geschreven is."

1Tim. 6: 1: "De dienstknechten, zovelen als er onder het juk zijn, zullen hun Heeren alle ere waardig achten, opdat de Naam van God en de leer niet gelasterd worde."

2Sam. 12: 14: "Nochtans, dewijl u door deze zaak de vijanden des Heeren grotelijks hebt doen lasteren, zal ook de zoon, die u geboren is, de dood sterven."

Joh. 17: 6: "Ik heb Uw Naam geopenbaard de mensen, die Gij Mij uit de wereld gegeven hebt. Zij waren Uwe, en Gij hebt mij dezelve gegeven; en zij hebben Uw Woord bewaard."

Vs. 26: "En Ik heb hun Uw Naam bekendgemaakt en zal hem bekendmaken, opdat de liefde, waarmede Gij Mij liefgehad hebt, in hen zij, en Ik in hen."

Ophelderende Vragen en Antwoorden op vraag 100

Vraag. Wat is eigenlijk de "Naam Gods"?

Antwoord. De Naam Gods is de samenvatting van al Zijn deugden en volmaaktheden, die Hij in Christus ons tot onze zaligheid heeft geopenbaard.

Ex. 34: 5-7: "De Heere nu kwam nederwaarts in een wolk en stelde Zich aldaar bij hem; en Hij riep uit de naam des Heeren. Als nu de Heere voor zijn aangezicht voorbijging, zo riep Hij: Heere, Heere, God, barmhartig en genadig, lankmoedig en groot van weldadigheid en waarheid! Die de weldadigheid bewaart aan vele duizenden, Die de ongerechtigheid, en overtreding, en zonde vergeeft; Die de schuldige geenszins onschuldig houdt, bezoekende de ongerechtigheid der vaderen aan de kinderen, en aan de kindskinderen, in het derde en in het vierde lid."

Ex. 23: 20, 21: "Ziet, Ik zend een Engel voor uw aangezicht, om u te behoeden op dezen weg, en om u te brengen tot de plaats, die Ik bereid heb. Hoedt u voor Zijn Aangezicht, en weest Zijner stem gehoorzaam, en verbittert Hem niet: want Hij zal ulieder overtredingen niet vergeven, want Mijn Naam is in het binnenste van Hem."

Antwoord. Wat wil dus zeggen: "deze Naam misbruiken"?

Antwoord. Zich van deze Naam bedienen in leer en wandel met een ander doel, dan om die Naam alleen te heiligen. — Om die Naam liet zich Daniël in de leeuwenkuil werpen, en stelde Mórdechai zijn eigen leven en dat van zijn gehele volk aan het uiterste gevaar bloot; en zij werden niet beschaamd, *want de Naam des Heeren is een sterke toren, waarheen de rechtvaardige vliedt, en hij wordt behouden.*

ZONDAG 37

Vraag 101.

Vraag. Mag men ook Godzalig bij de Naam van God een eed zweren?

Antwoord. Ja, als het de overheid van hare onderdanen of anderszins ook de nood vordert, om trouw en waarheid daardoor te bevestigen, en dat tot Gods eer en des naasten zaligheid; want zulk eedzweren is in Gods Woord gegrond en daarom ook van de heiligen in het Oude en Nieuw Testament recht gebruikt geweest.

Ophelderende Vragen en Antwoorden op vraag 101

Vraag. Wat verbieden dus onze Heere en de apostel Jakobus, als zij zeggen: "Zweert ganselijk niet", en: "Uw ja zij ja, en het neen neen"?

Antwoord. Onze Heere en Zijn apostel verbieden al dat ongeoorloofde en overbodige als met ede bevestigen van onze uitspraken en beweringen.

Vraag. Waarmede wordt dit gebod het meest door ons overtreden?

Antwoord. Als men zegt: "Heere Je", — of: "als het niet waar is, dan mag", — of: "verdoemd, als het niet waar is", en dergelijke lichtzinnige uitdrukkingen meer. Saul en Herodes zijn waarschuwend

voorbeelden van de schrikkelijke gevolgen, die het lichtzinnig zweren heeft.

1Sam. 14: 39: "Want zo waarachtig als de Heere leeft, Die Israël verlost, al ware het in mijn zoon Jonathan, zo zal hij de dood sterven. En niemand uit het ganse volk antwoordde hem."

Matth. 14: 9: "En de koning werd bedroefd; doch om de eden en degenen, die met hem aanzaten, gebod hij, dat het haar zou gegeven worden."

Vraag. Geef mij er bewijzen van, dat de heiligen bij plechtige gelegenheden van het zweren bij de Naam Gods gebruik hebben gemaakt.

Antwoord. Abraham nam Eliëzer, de bezorger van zijn huis, een eed af: "Leg toch Uw hand onder mijn heup, opdat ik u doe zweren bij de Heere, de God des hemels, en de God der aarde, dat u voor mijn zoon geen vrouw nemen zult van de dochteren der Kanaäniten, in het midden van welke ik woon." (Gen. 24: 2, 3.)

1 Kon. 1: 29, 30: "Toen zwoer de koning en zei: "Zo waarachtig als de Heere leeft, Die mijn ziel uit allen nood verlost heeft: voorzeker, gelijk als ik u gezworen heb bij de Heere, de God Israëls, zeggende: Voorzeker zal uw zoon Salomo na mij koning zijn en zal op mijn troon in mijn plaats zitten; voorzeker, alzo zal ik te dezen zelf dage doen."

De apostel Paulus schrijft 2 Cor. 11: 31: "De God en Vader van onzen Heere Jezus Christus weet, dat ik niet lieg"; en 2Kor. 1: 23: "Ik aanroep God tot een getuige over mijn ziel". Vergelijk hiermee, wat hij schrijft Rom. 9: 1: "Ik zeg de waarheid in Christus, ik lieg niet, mijn geweten mij mede getuigenis gevende door de Heiligen Geest." En 1Thess 5: 27: "Ik bezweer ulieden bij de Heere, dat deze zendbrief al de heilige broederen gelezen worde."

Eindelijk geeft ook de Heere Christus de hogepriester antwoord, als deze Hem bezweert bij de levende God.

Vraag. Mag men wel stilzwijgen, als er gevloekt wordt?

Antwoord. Neen. Ef. 5: 11: "Hebt geen gemeenschap met de onvruchtbare werken der duisternis, maar bestraft ze ook veeleer."

Lev. 19: 17: "U zult uw broeder in uw hart niet haten; gij zult Uw naaste naarstig berispen en zult de zonde in hem niet verdragen."

Vraag 102.

Vraag. Mag men ook bij de heiligen of bij enige andere schepselen een eed zweren?

Antwoord. Neen, want een rechte eed zweren is God aanroepen, dat Hij, als Die alleen het hart kent, der waarheid getuigenis wil geven, en mij straffen, indien ik valselijk zweer; welke eer aan geen schepselen toebehoort.

ZONDAG 38

Vraag 103.

Vraag. Wat gebiedt God in het vierde gebod?

Antwoord. Eerstelijk, dat de kerkdienst of het predikambt en de scholen onderhouden worden, en dat ik, inzonderheid op de Sabbat, dat is op de rustdag, tot de gemeente Gods naarstig kome, om Gods Woord te horen, de Sacramenten te gebruiken, God de Heere openlijk aan te roepen en de armen christelijke handreiking te doen; ten andere, dat ik al de dagen mijns levens van mijn boze werken viere, de Heere door Zijn Geest in mij late werken, en zo de eeuwige Sabbat in dit leven aanvan-ge.

Teksten der Heilige Schrift; op vraag en antwoord 103.

Num. 15: 32-36: "Als nu de kinderen Israëls in de woestijn waren, zo vonden zij een man, hout lezende op de Sabbatdag. En die hem vonden, hout lezende, brachten hem tot Mozes en tot Aäron en tot de ganse vergadering. En zij stelden hem in bewaring; want het was niet verklaard, wat hem gedaan zou worden. Zo zei de Heere tot Mozes: Die man zal zekerlijk gedood worden; de ganse vergadering zal hem met stenen stenigen, buiten het leger. Toen bracht hem de ganse vergadering uit tot buiten het leger en zij stenigde hem met stenen, gelijk als de Heere Mozes geboden had."

Ex. 31: 13-17: "Gij nu, spreek tot de kinderen Israëls, zeggende: gij zult evenwel Mijn Sabbatten onderhouden: want dit is een teken tussen Mij en tussen ulieden, bij Uw geslachten; opdat men wete, dat Ik de Heere ben, Die u heilige. Onderhoudt dan de Sabbat, dewijl hij ulieden heilig is! Wie hem ontheiligt, zal zekerlijk gedood worden: want een ieder, die op denzelve enig werk doet, die ziel zal uitgeroeid worden uit het midden harer volken. Zes dagen zal men werk doen; doch op de zevenden dag is de Sabbat der rust, een heiligheid des Heeren! wie op de Sabbatdag arbeid doet, zal zekerlijk gedood worden. Dat dan de kinderen Israëls de Sabbat houden, de Sabbat onderhoudende in hun geslachten, tot een eeuwig Verbond. Hij zal tussen Mij en tussen de kinderen Israëls een teken in eeuwigheid zijn; dewijl de Heere, in zes dagen, de hemel en de aarde gemaakt, en op de zevende dag gerust en Zich verkwikt heeft."

Jer. 17: 20-27: "En zeg tot hen: Hoort des Heeren Woord, u koningen van Juda, en gans Juda, en alle inwoners van Jeruzalem, die door deze poorten ingaat! Zo zegt de Heere: Wacht u op uw zielen, en draagt geen last op de Sabbatdag, noch brengt in door de poorten van Jeruzalem. Ook zult ulieden geen last uitvoeren uit uw huizen op de Sabbatdag, noch enig werk doen; maar gij zult de Sabbatdag heiligen, gelijk als Ik uw vaderen geboden heb. Maar zij hebben niet gehoord, noch hun oor geneigd; maar zij hebben hun nek verhard, om niet te horen, en om de tucht niet aan te nemen. Het zal dan geschieden, indien u vlijtig naar Mij zult horen, spreekt de Heere, dat u geen last door de poorten dezer stad op de Sabbatdag inbrengt, en u de Sabbatdag heiligt, dat u geen werk daarop doet; zo zullen door de poorten dezer stad ingaan koningen en vorsten, zittende op de troon van David, rijdende op wagenen en op paarden, zij en hun vorsten, de mannen van Juda en de inwoners van Jeruzalem; en deze stad zal bewoond worden in eeuwigheid. En zij zullen komen uit de steden van Juda en uit de plaatsen rondom Jeruzalem, en uit het land van Benjamin, en uit de laagte, en van het gebergte, en van het zuiden, aanbren- gende brandoffer en slachtoffer en spijsoffer en wierook, en aanbren- gende loffer, ten huize des Heeren. Maar indien u naar Mij niet zult horen, om de Sabbatdag te heiligen, en om geen last te dragen, als u op de Sabbatdag door de poorten van Jeruzalem ingaat, zo zal Ik een vuur in hare poorten aansteken, dat de paleizen van Jeruzalem zal verteren, en niet worden uitgeblust."

Ezech. 20: 12-15: "Daartoe ook gaf Ik hun mijn Sabbatten, om een teken te zijn tussen mij en tussen hen, opdat zij zouden weten, dat Ik de Heere ben, Die hen heilige. Maar het huis Israëls werd wederspanning tegen Mij in de woestijn; zij wandelden in mijn inzettingen niet en verwierpen mijn rechten, dewelke, zo ze een mens doet, zal hij door dezelve leven, en zij ontheiligden mijn Sabbatten zeer, dat Ik zei, mijn grimmigheid te zullen uitgieten over hen in de woestijn, om hen te verdoen. Maar Ik deed het om Mijns Naams wil, opdat die niet ontheiligd werd voor de ogen van die heidenen, voor welker ogen Ik hen uitvoerde. Evenwel hief Ik ook mijn hand op tot hen in de woestijn, dat Ik hen niet zou brengen in het land, dat Ik hun gegeven had, vloeiende van melk en honig, hetwelk het sieraad is van alle landen."

Spr. 29: 18: "Als er geen profetie is, wordt het volk ontbloot; maar welgelukzalig is hij, die de Wet bewaart."

Luk. 23: 56: "En wedergekeerd zijnde, bereidden zij specerijen en zalven; en op de Sabbat rustten zij naar het gebod."

Ophelderende Vragen en Antwoorden op vraag 103

Vraag. Welke is de geestelijke zin van het vierde gebod?

Antwoord. Zoals de Catechismus zegt: dat wij Gods Geest in ons laten werken, en zo de eeuwige Sabbat in dit leven reeds aanvangen: dat wij in de leer van Christus blijven en in de rust, die Hij voor ons bereid heeft.

Vergel. Hebr. 4: 1-11: "Laat ons dan vrezen, dat niet te eniger tijd, de belofte van in Zijn rust in te gaan, nagelaten zijnde, iemand van u schijne achtergebleven te zijn. Want ook ons is het Evangelie verkondigd, gelijk als hun; maar het Woord der prediking deed hun geen nut, dewijl het met het geloof niet gemengd was in degenen, die het gehoord hebben. Want wij, die geloofd hebben, gaan in de rust, gelijk Hij gezegd heeft: Zo heb ik dan gezworen in Mijn toorn: indien zij in Mijn rust zullen ingaan! hoewel Zijn werken van de grondlegging der wereld af al volbracht waren. Want Hij heeft ergens van de zevenden dag aldus gesproken: En God heeft op de zevenden dag van al Zijn werken gerust. En in deze plaats wederom: Indien zij in mijn ruste zullen ingaan! Dewijl dan blijft, dat sommigen in dezelve rust ingaan, en degenen, wien het Evangelie eerst verkondigd was, niet ingegaan zijn vanwege de ongehoorzaamheid, zo bepaalt Hij wederom een zekeren dag, namelijk heden, door David zeggende, zo langen tijd daarna (gelijkerwijs gezegd is): Heden, indien u Zijn stem hoort, zo verhardt uw harten niet, Want indien Jezus (bedoeld is hier Jozua) hen in de rest gebracht heeft, zo had Hij daarna niet gesproken van een anderen. dag. Er blijft dan een rust over voor het volk Gods. Want die ingegaan is in zijn rust, heeft zelf ook van Zijn werken gerust, gelijk God van de Zijne. Laat ons dan ons benaarstigen, om in die rust in te gaan; opdat niet iemand in hetzelfde voorbeeld der ongelovigheid valle."

Ex. 35: 1, 2: "Toen deed Mozes de ganse vergadering der kinderen Israëls verzamelen en zei tot hen: Dit zijn de woorden, die de Heere geboden heeft, dat men ze doe. Zes dagen zal men het werk doen, maar op de zevenden dag zal ulieden heiligheid zijn, een Sabbat der rust de Heere; al wie daarop werk doet, zal gedood worden."

Vraag. Wat hebt u degenen te antwoorden, die beweren, dat wij niet verplicht zijn de Zondag te vieren?

Antwoord.

1. God heeft reeds van het begin der schepping aan (vergel. Gen. 2: 2, 3) en onder Mozes de eerste dag der week, of de Zondag, profetisch laten heiligen. Lev. 14: 10: "En op de achtsten dag zal hij twee volkomen lammeren en een jarig volkomen schaap nemen, mitsgaders drie tienden meelbloem ten spijsoffer, met olie gemengd, en een log olie." Lev. 9: 1: "En het geschiedde op de achtsten dag" dat Mozes riep Aäron en zijn zonen, en de oudsten van Israël." Lev. 23: 24: "Spreek tot de kinderen Israëls, zeggende: In de zevende maand, op de eersten der maand, zult u een rust hebben, een gedachtenis des geklanks, een heilige samenroeping."
2. De Sabbat is overgegaan op de eerste dag der week of de Zondag: daarom hebben de apostelen en de Heere Zelf, dadelijk na de opstanding, deze dag tot de bijeenkomsten geheiligd en afgezonderd. Joh. 20: 26: "En na acht dagen waren Zijn discipelen wederom binnen, en Thomas met hen; en Jezus kwam, als de deuren gesloten waren, en stond in het midden en zei: "Vrede zij ulieden!" — Zo ook tot de giften voor de behoeftigen. 1Cor. 16: 2: "Op elke eersten dag der week legge een iegelijk van u iets bij zichzelf weg, vergaderende een schat, naar dat hij welvaren verkregen heeft." De Zondag heet bij de apostelen daarom de dag des Heeren, Openb. 1: 10: "Ik was in de geest op de dag des Heeren"; en wij zien deze dag 27 jaren na de opstanding nog tot hun onderlinge bijeenkomsten geheiligd, Hand. 20: 7: "En op de eersten dag der week, als de discipelen bijeengekomen waren, om brood te breken, handelde Paulus met hen, zullende des ander en daags verreizen; en hij strekte zijn rede uit tot de middernacht." — Overigens leert ons de Kerkgeschiedenis, dat de eerste Christenen de Zondag plechtig vierden, hoezeer zij daarom ook bedreigd en vervolgd werden.
3. God is een God van orde, en de mens is geen geest.
4. Men zou het eens ondervinden, welk een weldaad Gods men missen zou, indien allen, die van handenarbeid leven, geen rustdag hadden. De rustdag bestaat van het begin der wereld. Het was God niet om de zevende dag op zichzelf te doen, maar dáárom, dat de mens van de arbeid zou rusten en genieten, wat God voor hem geschapen had. Hoe kan men zulks echter genieten, als men God niet looft, en hoe kan men God op Zijn dag loven, als men het niet gemeenschappelijk doet, of als men zijn dienstboden en de naaste voor zich laat werken, en hem dus de verkwikking niet gunt, die God geboden heeft voor allen? God wil immers niets anders, dan dat wij, Zijn schepselen, op een bepaalde dag der week ons gemeenschappelijk voor Zijn Aangezicht over de weldaad van Christus, de weldaad der eerste en der tweede schepping, verheugen en de zorgen ter zijde stellen.
5. Als er geen profetie is, wordt het volk ontbloot, zegt de Schrift;

en hoe zal de Gemeente de profetie horen, zo zij niet naar Gods verordening en bevel samenkomt, en hoe zal zij zich wijden aan het lezen en horen, aan het onderzoeken en betrachten van het Woord des levens en der eeuwige vertroosting, als daarvoor geen bepaalde tijd is? Zij zijn dus wel zeer vleselijk, die zich voor te geestelijk houden, om de Zondag te heiligen en te vieren.

6. De Tien Geboden zijn niet ceremonieel, maar zij zijn gegeven, opdat onze zeden en ons leven daarnaar ingericht zouden zijn. Zo zal dan noch de overheid, noch het volk de zegen Gods kunnen verwachten, maar een iegelijk de vloek inoogsten, als het vierde gebod veronachtzaamd wordt, en er van Gods eeuwiggedende Tien Geboden slechts negen worden aangenomen.

ZONDAG 39

Vraag 104.

Vraag. Wat wil God in het vijfde gebod?

Antwoord. Dat ik mijn vader en mijn moeder, en allen, die over mij gesteld zijn, alle eer, liefde en trouw bewijze, en mij aan hun goede leer en straf met behoorlijke gehoorzaamheid onderwerpe, en ook met hun zwakheid en gebreken geduld hebbe, aangezien het God belieft, ons door hun hand te regeren.

Teksten der Heilige Schrift; op vraag en antwoord 104.

Ex. 21: 15 en 17: "Zo wie zijn vader of zijn moeder slaat, die zal zekerlijk gedood worden. Wie ook zijn vader of moeder vloekt, die zal zekerlijk gedood worden."

Lev. 19: 32: "Voor het grauwe haar zult u opstaan, en zult het aangezicht des ouden vereren; en gij zult vrezen voor Uw God: Ik ben de Heere!"

Deut. 27: 16: "Vervloekt zij, die zijn vader of zijn moeder veracht! en al het volk zal zeggen: Amen."

1Kon. 2: 19: "Zo kwam Bathseba tot de koning Salomo, om hem voor Adonia aan te spreken. En de koning stond op, haar tegemoet, en boog zich voor haar; daarna zat hij op zijn troon, en deed enen stoel voor de moeder des konings zetten, en zij zat aan zijn rechterhand".

Spr. 23: 22: "Hoor naar uw vader, die u gewonnen heeft; en veracht uw moeder niet, als zij oud geworden is".

Spr. 24: 21: "Mijn zoon, vrees de Heere en den koning; vermeng u niet met hen, die naar verandering staan".

Spr. 30: 17: "Het oog, dat den vader bespot, of de gehoorzaamheid der moeder veracht, dat zullen de raven der beek uitpikken, en des arends jongen zullen het eten".

Esther 2: 20: "Esther nu had haar maagschap en haar volk niet te kennen gegeven, gelijk als Mórdechai haar geboden had; want Esther deed het bevel van Mórdechai, gelijk als toen zij bij hem opgevoed werd".

Gen. 24: 12: "En hij zeide: Heere, God van mijn heer Abraham, doe haar toch mij heden ontmoeten, en doe weldadigheid bij Abraham, mijn heer".

Gen. 39: 2 - 5: "En de Heere was met Jozef, zodat hij een voorspoedig man was; en hij was in het huis van zijn heer, den Egyptenaar. Als nu zijn heer zag, dat de Heere met hem was, en dat de Heere, al wat hij deed, door zijn hand voorspoedig maakte: zo vond Jozef genade in zijn ogen, en diende hem; en hij stelde

hem over zijn huis, en al wat hij had gaf hij in zijn hand. En het geschiedde van toen af, dat hij hem over zijn huis, en over al wat het zijne was, gesteld had, dat de Heere des Egyptenaars huis zegende, om Jozefs wil; ja de zegen des Heeren was in alles, wat hij had, in het huis, en in het veld".

Hebr. 13: 17: "Zijt uw voorgangeren gehoorzaam, en zijt hun onderdanig, want zij waken voor uw zielen, als die rekenschap geven zullen; opdat zij dat doen mogen met vreugde en niet al zuchtende, want dat is u niet nuttig". (Vergel. ook 1Thess. 5, vs. 12, 13)

Ruth 2: 18: "En zij nam het op, en kwam in de stad, en haar schoonmoeder zag wat zij opgelezen had; ook bracht zij voort, en gaf haar wat zij van haar verzaaging overgehouden had".

Luk. 2: 51: "En Hij ging met hen af, en kwam te Nazareth, en was hun onderdanig".

Joh. 19: 26, 27: "Jezus nu, ziende Zijne moeder, en den discipel, dien Hij liefhad, daarbij staande, zeide tot Zijne moeder: Vrouw, zie uw zoon. Daarna zeide Hij tot den discipel: Zie uwe moeder. En van die ure aan nam haar de discipel in zijn huis".

Ophelderende Vragen en Antwoorden op vraag 103

Vraag. Wat beveelt de apostel Paulus aan de kinderen en aan de ouders?

Antwoord. Ef. 6: 1 - 4: "Gij kinderen, zijt uw ouderen gehoorzaam in den Heere; want dat is recht. Eert uw vader, en moeder, (hetwelk het eerste gebod is met een belofte) opdat het u welga, en dat gij lang leeft op de aarde. En gij vaders, verwekt uw kinderen niet tot toorn; maar voedt hen op in de lering en vermaning des Heeren".

Vraag. Waartoe moeten dus de kinderen, zonder toegevendheid, worden aangezet?

Antwoord. Tot het lezen van Gods Woord, tot het morgen- en avondgebed, tot vlijtig leren en werken, tot horen, zien en zwijgen, tot alle welvoegelijkheid, tot broeder- en zusterliefde, tot onvoorwaardelijke gehoorzaamheid, tot eerlijkheid en tot spreken der waarheid".

Vraag. Hoe zal men het aanleggen om de kinderen goed, dat is in de Heere op te voeden?

Antwoord. Als de ouders het aan God klagen, dat zij daartoe geen verstand hebben, en hun kinderen de Heere opdragen, dan gaat het als vanzelf. Men geve de moed niet op, maar houde bij God aan in het gebed, ook voor ontaarde kinderen. Een kind van veel gebeden komt meestal terecht.

Vraag. Vertel mij een merkwaardigheid van de Rechabieten, die hun vader zo gehoorzaam waren, volgens Jer. 35: 18, 19: "Tot het huis nu der Rechabieten zeide Jeremia: Zo zegt de Heere der heirscharen, de God Israëls : Omdat gijlieden het gebod van uw vader Jonadab zijt gehoorzaam geweest, en hebt al zijn geboden bewaard, en gedaan naar alles, wat hij ulieden geboden heeft; daarom alzo zegt de Heere der heirscharen, de God Israëls: Er zal Jonadab, den zoon van Rechab, niet worden afgesneden een man, die voor Mijn aangezicht sta, al de dagen"?

Antwoord. Dat hun nazaten, tot op de huidige dag, nog in rust en welvaart in de woestijn leven.

Vraag. Bedoelt de Heere met dit gebod alleen gehoorzaamheid aan de

ouders?

Antwoord. Neen, maar ook de gehoorzaamheid aan allen, die over ons gesteld zijn, als: onderwijzers, heren en vrouwen, en de overheid.

Vraag. Wat beveelt de apostel de dienstknechten en heren?

Antwoord. Ef. 6: 5-9: "Gij dienstknechten! Zijt gehoorzaam Uw heren naar het vlees, met vreze en beven, in eenvoudigheid uws harten, gelijk als aan Christus; niet naar ogendienst, als mensenbehaggers, maar als dienstknechten van Christus, doende de wil van God van harte; dienende met goedwilligheid de Heere en niet de mensen; wetende, dat zo wat goed een iegelijk zal gedaan hebben, hij datzelve van de Heere zal ontvangen, hetzij dienstknecht, hetzij vrije, En gij heren! doet hetzelfde bij hen, nalatende de dreiging; als die weet, dat ook uw eigen Heere in de hemelen is, en dat geen aanneming des persoons bij Hem is."

Vraag. En wat beveelt hij ons ten opzichte van de overheid?

Antwoord. Rom. 13: 1-7: "Alle ziel zij de machten, over haar gesteld, onderworpen: want er is geen macht dan van God, en de machten, die er zijn, die zijn van God verordend. Zo dat die zich tegen de macht stelt, de verordening van God wederstaat; en die ze weerstaan, zullen over zichzelf een oordeel halen. Want de oversten zijn niet tot een vreze de goede werken, maar de kwaden. Wilt u nu de macht niet vrezen, doe het goede, en gij zult lof van haar hebben. Want zij is Gods dienaress, u ten goede. Maar indien u kwaad doet, zo vrees; want zij draagt het zwaard niet tevergeefs: want zij is Gods dienaress, een wreekster tot straf degene, die kwaad doet. Daarom is het nodig onderworpen te zijn, niet alleen om der straffe, maar ook om des gewetens wil. Want daarom betaalt u ook schattingen: want zij zijn dienaars van God, in ditzelve gedurig bezig zijnde. Zo geeft dan een iegelijk wat u schuldig zijt: schatting, wien u de schatting, tol, wien u de tol, vreze, wien u de vreze, eer, wien u de eer schuldig zijt."

1Tim. 2: 1-3: "Ik vermaan dan vóór alle dingen, dat gedaan worden smekingen, gebeden, voorbiddingen, dankzeggingen voor alle mensen: voor koningen en allen, die in hoogheid zijn; opdat wij een gerust en stil leven leiden mogen in alle godzaligheid en eerbaarheid. Want dat is goed en aangenaam voor God, onze Zaligmaker."

Vraag. Wat leert ons de ondervinding?

Antwoord. Dat God die kinderen bijzonder zegent, die naar dit gebod God vrezen; dat, gelijk wij onze ouders behandelen, onze kinderen ook ons behandelen; dat weerspannige kinderen zwaar door God gestraft worden, zoals wij zien aan Absalom; dat de Heere degene rijkelijk beloont, die hun heren en vrouwen trouw en eerlijk dienen; en dat al degenen, die zich zonder noodzaak goddeloos tegen de overheid verzetten, zich altijd in het verderf hebben gestort.

Vraag. Maar moet men dan ook gehoorzamen met overtreding der andere geboden Gods?

Antwoord. Neen; wij hebben God meer te gehoorzamen dan de mensen. En onze Heiland zegt: "Die vader of moeder liefheeft boven

Mij, is Mijns niet waardig."

Zondag 40

Vraag 105.

Vraag. Wat eist God in het zesde gebod?

Antwoord. Dat ik mijn naaste, noch met gedachten, noch met woorden, of enig gelaat, veel minder met de daad, door mijzelf, of door anderen, ontere, hate, kwetse. of dode, maar dat ik alle wraakgierigheid aflegge, ook mijzelf niet kwetse, of moedwillig in enig gevaar begeve; waarom ook de overheid het zwaard draagt, ons de doodslag te weren.

Vraag 106.

Vraag. Maar dit gebod schijnt alleen van het doodslaan te spreken?

Antwoord. God, verbiedende de doodslag, leert ons, dat Hij de wortel des doodslags, als nijd, haat, toorn en wraakgierigheid, haat, en zulks alles voor een doodslag houdt,

Vraag 107.

Vraag. Maar is het genoeg, dat wij onzen naaste, gelijk gezegd is, niet doden?

Antwoord. Neen, Want God, verbiedende de nijd, haat en toorn, gebiedt, dat wij onze naaste liefhebben als onszelf, en jegens hem geduld, vrede, zachtmoedigheid, barmhartigheid en alle vriendelijkheid bewijzen, zijn schade, zoveel ons mogelijk is, afkeren, en ook onze vijanden goed doen.

Teksten der Heilige Schrift; op vraag en antwoord 105 t/m 107.

Gen. 4: 11, 12: "En nu zijt gij vervloekt van de aardbodem, die zijn mond heeft opengedaan, om uws broeders bloed van uw hand te ontvangen. Als u de aardbodem bouwen zult, hij zal u zijn vermogen niet meer geven; gij zult zwervende en dolende zijn op aarde."

Gen. 9: 6: "Wie des mensen bloed vergiet, zijn bloed zal door de mens vergoten worden; want God heelt de mens naar Zijn beeld gemaakt."

Num. 35: 33: "Zo zult u niet ontheiligen het land; en voor het land zal geen verzoening gedaan worden over het bloed, dat daarin vergoten is, dan door het bloed desgenen, die dat vergoten heeft." — (Zie de geschiedenis van Naboth: 1Kon. 21. — Davids handelwijze met Uria: 2Sam. 11. — Het lot van Joab: 1Kon. 2: 31— 33.)

Matth. 5: 21-26: "Gij hebt gehoord, dat tot de ouden gezegd is: gij zult niet doden; maar zo wie doodt, die zal strafbaar zijn door het gericht. Doch Ik zeg u: zo wie ten onrechte op zijn broeder toornig is, die zal strafbaar zijn door het gericht; en wie tot zijn broeder zegt: Ráka! die zal strafbaar zijn door de groten raad; maar wie zegt: Gij dwaas! die zal strafbaar zijn door het helse vuur. Zo gij dan uw gave zult op het altaar offeren, en aldaar gedachtig wordt, dat uw broeder iets tegen u heeft; laat daar uw gave voor het altaar, en gaat heen, verzoent u eerst met uw broeder, en komt dan en offert uw gave. Wees haastelijk welgezind jegens Uw wederpartij, terwijl u nog niet hem op de weg zijt; opdat de wederpartij niet misschien u de rechter overlevere, en de rechter u de dienaar overlevere, en u in de gevangenis geworpen wordt. Voorwaar ik zeg u: gij zult daar geenszins uitkomen, totdat u de laatsten penning zult betaald hebben."

Jak. 2: 8-10: "Indien u dan de Koninklijke Wet volbrengt, naar de Schrift: gij zult uw naaste liefhebben als uzelf, zo doet u wel; maar indien u de persoon aanneemt, zo doet u zonde, en wordt van de Wet bestraft als overtreders. Want wie de gehele Wet zal houden, en in één zal struikelen, die is schuldig geworden aan alle."

Gal. 5: 18-24: "Maar indien u door de Geest geleid wordt, zo zijt u niet onder de wet. De werken des vleses nu zijn openbaar: welke zijn overspel, hoererij, onreinheid, ontuchtigheid, afgoderij, venijngeving, vijandschappen, twisten, afgunstigheden, toorn, gekijf, tweedracht, ketterijen, nijd, moord, dronkenschappen, brasserijen, en dergelijke; van dewelke ik u te voren zeg, gelijk ik ook te voren gezegd heb, dat die zulke dingen doen, het Koninkrijk Gods niet zullen beërven. Maar de vrucht des Geestes is liefde, blijdschap, vrede, lankmoedigheid, goedertierenheid, goedheid, geloof, zachtmoedigheid, matigheid. Tegen zodanigen is de Wet niet. Maar die van Christus zijn, hebben het vlees gekruist met de bewegingen en de begeerlijkheden."

Ef. 4: 26: "Wordt toornig, en zondigt niet, de zon ga niet onder over uw toornigheid."

Rom. 12: 17-21: "Vergeldt niemand kwaad voor kwaad. Bezorgt hetgeen eerlijk is voor alle mensen. Indien het mogelijk is, zoveel in u is, houdt vrede met alle mensen. Wreekt uzelfen niet, beminden! maar geeft de toorn plaats: want er is geschreven. Mij komt de wraak toe, Ik zal het vergelden, zegt de Heere. Indien dan uw vijand hongert, zo spijzigt hem; indien hem dorst, zo geeft hem te drinken: want dat doende, zult u kolen vuur op zijn hoofd hopen. Wordt van het kwade niet overwonnen, maar overwint het kwade door het goede."

Matth. 5: 44,-48: "Maar Ik zeg u: hebt uw vijanden lief; zegent ze, die u vervloeken; doet wel dengenen, die u haten; en bidt voor degenen, die u geweld doen, en die u vervolgen; opdat u moogt kinderen zijn uws Vaders, Die in de hemelen is; want Hij doet Zijn zon opgaan over bozen en goeden en regent over rechtvaardigen en onrechtvaardigen. Want indien u liefhebt, die u liefhebben, wat loon hebt u? Doen ook de tollenaars niet hetzelfde? En indien u uw broeders alleen groet, wat doet u boven anderen? Doen ook niet de tollenaars zo? Wees dan gijlieden volmaakt, gelijk uw Vader, Die in de hemelen is, volmaakt is."

Spr. 24: 17: "Verblijd u niet, als uw vijand valt; en als hij nederstruikelt, laat uw hart zich niet verheugen."

Spr. 25: 21, 22: "Indien dengene, die u haat, hongert, geef hem brood te eten; en zo hij dorstig is, geef hem water te drinken: want gij zult vurige kolen op zijn hoofd hopen, en de Heere zal het u vergelden."

Spr. 29: 27: "Een ongerecht man is de rechtvaardige een gruwel; maar die recht is van weg, is de goddeloze een gruwel."

Ex. 23: 4, 5: "Wanneer u uws vijands os, of zijn dwalende ezel ontmoet, gij zult hem denzelve ganselijk wederbrengen. Wanneer u uws haters ezel onder zijn last ziet liggen, zult u dan nalatig zijn, om het Uw te verlaten voor hem? gij zult het in alle manier met hem verlaten."

Luk. 22: 27: "Want wie is meerder, die aanzit, of die dient? Is het niet die aanzit? Maar Ik ben in het midden van u als een, die dient."

Luk. 23: 34: "En Jezus zei: Vader! vergeef het hun, want zij weten niet, wat zij doen."

Luk. 23: 39-43: "En een van de kwaaddoeners, die gehangen waren, lasterde Hem, zeggende: Indien U de Christus zijt, verlos Uzelf en ons. Maar de andere, antwoordende, bestrafte hem, zeggende: Vreest u ook God niet, daar u in hetzelfde oordeel zijt? en wij toch rechtvaardig; want wij ontvangen straf, waardig hetgeen wij gedaan hebben; maar Deze heeft niets onbehoorlijks gedaan. En hij zei tot Jezus: Heere! gedenk mijner, als gij in Uw Koninkrijk zult gekomen zijn. En Jezus zei tot hem: Voorwaar zeg Ik u: heden zult gij met Mij in het paradijs

zijn."

Ophelderende Vragen en Antwoorden op vraag 105 t/m 107

Vraag. Naardien ons geleerd wordt onze vijanden lief te hebben, hoe moet u het dan verstaan, dat er in de Psalmen zo vurig tegen de vijanden gebeden wordt, ja dat zij gevloekt worden, o.a. Ps. 69: 25-29: "Stort over hen Uw gramschap uit; en de hittigheid Uws toorns grijpe hen aan. Hun paleis zij verwoest; in hun tenten zij geen inwoner. Want zij vervolgen, dien U geslagen hebt, en maken een praat van de smart Uwer verwonden. Doe misdaad tot hun misdaad, en laat hen niet komen tot Uw gerechtigheid. Laat hen uitgedelgd worden uit het boek des levens en met de rechtvaardigen niet aangeschreven worden"; en Ps. 139: 21, 22: "Zou ik niet haten, Heere, die U haten? en verdriet hebben in degenen, die tegen U opstaan? Ik haat hen met volkomen haat, tot vijanden zijn zij mij."

Antwoord. Dat geschiedt tegen die vijanden als vijanden van God en Zijn Gemeente. David zegt niet: "Zou ik niet haten, die mij haten", hij zegt: "die U haten", evenals Paulus aan Timotheüs schreef, 2Tim. 4: 14, 15: "Alexander, de kopersmid, heeft mij veel kwaads betoond: de Heere vergelde hem naar zijn werken. Van welken wacht gij u ook, want hij heeft onze woorden zeer tegengestaan." Dat David aan zijn vijanden enkel goed gedaan heeft, weten wij uit zijn geschiedenis met Saul. Van de vijanden van Gods Kerk zegt ook de apostel Paulus, Gal. 5: 12: "Och of zij ook afgesneden werden, die u onrustig maken! en: 1Cor. 16: 22: "Indien iemand de Heere Jezus Christus niet liefheeft, die zij een vervloeking!"

Vraag. Maar waarom scherpt de Heere het ons zo in, dat wij onze vijanden zullen liefhebben?

Antwoord. Opdat wij hen door liefde overwinnen, gelijk God ons te sterk geworden is en ons overwonnen heeft door die liefde, dat Christus voor ons overtreders gebeden heeft, en wij met God verzoend zijn door de dood Zijns Zoons, toen wij nog vijanden waren.

Vraag. Wat is met betrekking tot dit gebod een der troostrijkste beelden, waarin ons de genade van Christus wordt voorgehouden?

Antwoord. De verordening der vrijsteden. (Num. 35.)

Vraag. Hoe wordt dit gebod geestelijk overtreden?

Antwoord. Wanneer wij ons voor vroom houden en de rechtvaardige haten of dood wensen, die ons in liefde ontdekt, dat wij slecht zijn en een leugen in de rechterhand hebben. Daarom doodde Kaïn zijn broeder Abel.

1Joh. 3: 9-15: "Een iegelijk, die uit God geboren is, die doet de zonde niet, want zijn zaad blijft in hem: en hij kan niet zondigen, want hij is uit God geboren. Hierin zijn de kinderen Gods en de kinderen des duivels openbaar. Een iegelijk, die de rechtvaardigheid niet doet, die is niet uit God, en die zijn broeder niet liefheeft, Want dit is de verkondiging, die u van de beginne gehoord hebt, dat wij elkander zouden liefhebben. Niet gelijk Kaïn, die uit de boze was en zijn broeder doodsliep; en om wat oorzaak sloeg hij hem dood? omdat zijn werken boos waren en van zijn broeder recht-

vaardig. Verwondert u niet, mijn broeders! zo u de wereld haat. Wij weten, dat wij overgegaan zijn uit de dood in het leven, dewijl wij de broeders liefhebben: die zijn broeder niet liefheeft, blijft in de dood. Een iegelijk, die zijn broeder haat, is een doodslager; en u weet, dat geen doodslager het eeuwige leven heeft in zich blijvende."

ZONDAG 41

Vraag 108.

Vraag. Wat leert ons het zevende gebod?

Antwoord. Dat alle onkuisheid van God vervloekt is, en dat wij daarom, dezelve van harte vijand zijnde, kuis en ingetogen leven moeten, hetzij in de heilige huwelijke staat, of buiten dezelve.

Vraag 109.

Vraag. Verbiedt God in dit gebod niet meer dan echtbreken en dergelijke schande?

Antwoord. Dewijl ons lichaam en ziel tempelen des Heiligen Geestes zijn, zo wil Hij, dat wij die beide zuiver en heilig bewaren; daarom verbiedt Hij alle onkuise daden, gebaren, woorden, gedachten, lusten en wat de mens daartoe trekken kan.

Teksten der Heilige Schrift; op vraag en antwoord 108 en 109.

Gen. 38: 9. Gen. 39: 8, 9, Rom. 1: 24-28. Deut. 27: 20-23. Lev. 20: 10-23. Deut. 22: 23, 24; vs. 28, 29.

Spr. 5:13-13: "Want de lippen der vreemde vrouw druppen honigzeem, en haar gehemelte is gladder dan olie; maar het laatste van haar is bitter als alsem, scherp als een tweesnijdend zwaard. Haar voeten dalen naar de dood, haar treden houden de hel vast. Opdat u het pad des levens niet zoudt wegen, zijn haar gangen ongestadig, dat u het niet merkt. Nu dan, gij kinderen! hoort naar Mij, en wijk niet van de redenen Mijns monds. Maak Uw weg verre van haar en nader niet tot de deur van haar huis; opdat u anderen uw eer niet geeft, en uw jaren de wrede; opdat de vreemden zich niet verzadigen van uw vermogen, en al uw smartelijke arbeid niet kome in het huis des onbekenden; en u in uw laatste brult, als uw vlees en uw lijf verteerd is, en zegt: Hoe heb ik de tucht gehaat, en mijn hart de bestraffing versmaad! En heb niet gehoord naar de stem mijner onderwijzers. noch mijn oren geneigd tot mijn leraars!"

Spr. 7: 21-23: "Zij bewoog hem door de veelheid van haar onderricht, zij dreef hem aan door het gevele van haar lippen. Hij ging haar straks achterna, gelijk een os ter slachting gaat, en gelijk een dwaas tot de tuchtiging der boeien. Totdat hem de pijl zijn lever doorsneed; gelijk een vogel zich haast naar de strik, en niet weet, dat dezelve tegen zijn leven is."

Spr. 22: 14: "De mond der vreemde vrouwen is een diepe gracht; op welken de Heere vergramd is, zal daarin vallen."

2 Sam. 12: 9-11: "Waarom hebt u dan het Woord des Heeren veracht, doende wat kwaad is in Zijn ogen? U hebt Uria, de Hethiet, met het zwaard verslagen, en zijn huisvrouw hebt gij u ter vrouw genomen; en hem hebt u met het zwaard van de kinderen Ammons doodgeslagen. Nu dan, het zwaard zal van uw huis niet afwijken tot in eeuwigheid; daarom dat u Mij veracht hebt, en de huisvrouw van Uria, de Hethiet, genomen hebt, dat zij u ter vrouw zij. Zó zegt de Heere: Zie,

Ik zal kwaad over u verwekken uit uw huis, en zal uw vrouwen nemen voor uw ogen, en zal haar aan uw naaste geven; die zal bij uw vrouwen liggen, voor de ogen dezer zon." — Vs. 14: "Nochtans, dewijl u door deze zaak de vijanden des Heeren grotelijks hebt doen lasteren, zal ook de zoon, die u geboren is, de dood sterven."

1 Cor. 6: 9, 10: "Weet u niet, dat de onrechtvaardigen het Koninkrijk Gods niet zullen beërven. Dwaalt niet; noch hoereerders, noch afgodendienaars, noch overspelers, noch ontuchtigen, noch die bij mannen liggen, noch dieven, noch gierigaards, noch dronkaards, geen lasteraars, geen rovers zullen het Koninkrijk Gods beërven." En vers 15 t/m 20: "Weet u niet, dat Uw lichamen leden van Christus zijn? Zal ik dan de leden van Christus nemen en maken ze leden ener hoer? Dat zij verre. Of weet u niet, dat die de hoer aanhangt, één lichaam met haar is? Want die twee, zegt Hij, zullen tot één vlees wezen. Maar die de Heere aanhangt, is één geest met Hem. Vliedt de hoererij. Alle zonde, die de mens doet, is buiten het lichaam; maar die hoererij bedrijft, zondigt tegen zijn eigen lichaam. Of weet u niet, dat ulieder lichaam een tempel is van de Heiligen Geest, Die in u is, Dien u van God hebt, en dat u uwszelfs niet zijt? Want gij zijt duur gekocht; zo verheerlijkt dan God in uw lichaam en in Uwen geest, welke Godes zijn."

Ef. 5: 3-9: "Maar hoererij en alle onreinheid of gierigheid laat ook onder u niet genoemd worden, gelijkerwijs het de heiligen betaamt, noch oneerbaarheid, noch zot geklap, of gekkernij, welke niet betamen; maar veelmeer dankzegging. Want dit weet u, dat geen hoereerder, of onreine, of gierigaard, die een afgodendienaar is, erfenis heeft in het Koninkrijk van Christus en van God. Dat u niemand verleide met ijdele woorden; want om deze dingen komt de toom Gods over de kinderen der ongehoorzaamheid. Zo zijt dan hun medegenoten niet. Want u waart eertijds duisternis, maar nu zijt u licht in de Heere; wandelt als kinderen des lichts; want de vrucht des Geestes is in alle goedigheid en rechtvaardigheid en waarheid."

1 Thess. 4: 3-5: "Want dit is de wil van God, Uw heiligmaking: dat gij u onthoudt van de hoererij; dat een iegelijk van u wete zijn vat te bezitten in heiligmaking en ere; niet in kwade beweging der begeerlijkheid, gelijk als de Heidenen, die God niet kennen."

Hebr. 13: 4: "Het huwelijk is eerlijk onder allen, en het bed onbevlekt; maar hoereerders en overspelers zal God oordelen."

Matth. 5: 28: "Maar Ik zeg u, dat zo wie een vrouw aanziet, om dezelve te begeren, die heeft alreeds overspel in zijn hart met haar gedaan." En vers 32: "Maar Ik zeg u, dat zo wie zijn vrouw verlaten zal, anders dan uit oorzaak van hoererij, die maakt, dat zij overspel doet; en zo wie de verlatene zal trouwe, die doet overspel."

Joh. 8: 1-11. Joh 4: 18 en 39. Ps. 51.

Luk. 15: 18-24: "Ik zal opstaan en tot mijn vader gaan, en ik zal tot hem zeggen: Vader! ik heb gezondigd tegen de hemel en voor u, en ik ben niet meer waardig uw zoon genaamd te worden; maak mij als een van uw huurlingen. En opstaande, ging hij naar zijn vader. En als hij nog ver van hem was, zag hem zijn vader en werd met innerlijke ontferming bewogen; en toelopende, viel hem om zijn hals en kuste hem. En de zoon zei tot hem: Vader! ik heb gezondigd tegen de hemel en voor u, en ben niet meer waardig uw zoon genaamd te worden.

Maar de vader zei tot zijn dienstknechten: Brengt hier voor het beste kleed, en doet het hem aan, en geeft een ring aan zijn hand en schoenen aan de voeten; en brengt het gemeste kalf, en slacht het; en laat ons eten en vrolijk zijn. Want deze mijn zoon was dood, en is weder levend geworden; en hij was verloren, en is gevonden! En zij begonnen vrolijk te zijn."

Ophelderende Vragen en Antwoorden op vraag 108 en 109

Vraag. Hoe wordt dit gebod geestelijk overtreden?

Antwoord. Wanneer wij uit de werken zoeken zalig te worden, en evenwel beweren, dat wij God geloven en dienen. (Hos. 2; Ezech. 16; Jer. 3.)

Vraag. Wat raad, wanneer mij alles veroordeelt, wat ik hier verneem?

Antwoord. Laat u veroordelen en veroordeel u zelf; geef God gelijk, en houd u aan Christus, zo als u bent. Voor u gaf de Heere de gelijkenis van de verloren zoon. U mag tot Hem gaan, Hij zal jegens u niet anders handelen, dan de vader in de gelijkenis. Geloof Hem, en niet de duivel, zo zal Hij wel in u werken wat geschreven staat Rom. 12: 1.

Vraag. Waarop berust het huwelijk?

Antwoord. Op wederzijdse trouw.

Vraag. Welke bevelen geeft het Woord Gods aan de getrouwden?

Antwoord. Gen. 3: 16: "En de Heere zei tot de vrouw: Ik zal zeer vermenigvuldigen uw smart, namelijk uwer dracht; met smart zult gij kinderen baren; en tot uw man zal uw begeerte zijn, en hij zal over u heerschappij hebben."

Ef. 5: 22-25: "U vrouwen! wees aan uw eigene mannen onderdanig, gelijk de Heere; want de man is het hoofd der vrouw, gelijk ook Christus het Hoofd der Gemeente is; en Hij is de behouder des lichaams, Daarom gelijk de Gemeente aan Christus onderdanig is. zo ook de vrouwen aan hare eigen mannen in alles. Gij mannen! hebt uw eigen vrouwen lief, gelijk ook Christus de Gemeente liefgehad heeft, en Zichzelf voor haar heeft overgegeven."

Vraag. Wie is de grootste vijand van het huwelijk en het huiselijk leven?

Antwoord. De duivel; daarom leert hij de mens, Gods schepsel voor onheilig te houden en kloosters te bouwen; — of hij werpt zich tussen man en vrouw. Hij wordt echter uit het huis geworpen en het huis wordt gebouwd door het Woord Gods en door het gebed, en door de zegen Gods, welke is vlijt, orde, spaarzaamheid, matigheid en ootmoed met geloof in Christus Jezus.

ZONDAG 42

Vraag 110.

Vraag. Wat verbiedt God in het achtste gebod?

Antwoord. God verbiedt niet alleen dat stelen en roven, dat de overheid straft, maar Hij noemt ook dieverij alle boze stukken en aanslagen, waarmede wij onzes naasten goed aan ons denken te brengen, hetzij met geweld, of schijn des rechts, als met onrecht gewicht, el, maat, waar, munt, woeker, of door enig middel, van God verboden; daarbij ook alle gierigheid, alle misbruik en verkwisting Zijner gaven.

Vraag 111.

Vraag. Maar wat gebiedt God in dit gebod?

Antwoord. Dat ik mijns naasten nut, waar ik kan en mag, bevordere;

met hem also handele, als ik wilde, dat men met mij handelde; daarbij ook, dat ik getrouw arbeide, opdat ik de nooddrufte helpen moge.

Teksten der Heilige Schrift; op vraag en antwoord 110 en 111.

Ex. 22: 1: "Wanneer iemand een os, of klein vee steelt, en slacht het, of verkoopt het, die zal vijf runderen voor een os wedergeven, en vier schapen voor een stuk klein vee."

Ex. 22: 21-27: "U zult ook de vreemdeling geen overlast doen, noch hem onderdrukken: want u zijt vreemdelingen geweest in Egypteland. gij zult geen weduwe noch wees beledigen. Indien gij hen enigszins beledigt, en indien zij enigszins tot Mij roepen, Ik zal hun geroep zekerlijk verhoren; en Mijn toom zal ontsteken, en Ik zal ulieden met het zwaard doden; en Uw vrouwen zullen weduwen, en Uw kinderen wezen worden. Indien u Mijn volk, dat bij u arm is, geld leent, zo zult u tegen hetzelfde niet zijn als een woekeraar; gij zult op hetzelfde geen woeker leggen. Indien u enigszins uws naasten kleed te pand neemt, zo zult u het hem wedergeven, eer de zon ondergaat: want dat alleen is zijn deksel, het is zijn kleed over zijn huid; waarin zou hij liggen? Het zal dan geschieden, wanneer hij tot Mij roept, dat Ik het zal horen: want Ik ben genadig!"

Deut. 24: 15 en 17: "Op zijn dag zult gij zijn loon geven, en de zon zal daarover niet ondergaan: want hij is arm, en zijn ziel verlangt daarnaar; dat hij tegen u niet roepe tot de Heere, en zonde in u zij. — gij zult het recht van de vreemdeling en van de wees niet buigen, en gij zult het kleed der weduwe niet te pand nemen."

De geschiedenis van Achan: Jozua 7.

Spr. 22:8: "Die onrecht zaait, zal moeite maaien; en de roede zijner verbolgenheid zal een einde nemen."

Spr. 22: 22, 23: "Beroof de arme niet, omdat hij arm is; en verbrijzel de ellendige niet in de poort. Want de Heere zal hun twistzaak twisten, en Hij zal dengenen, die hen beroven, de ziel roven."

Ef. 4: 28: "Die gestolen heeft, stele niet meer, maar arbeide liever, werkende dat goed is met de handen, opdat hij hebbe mede te delen dengene, die nood heeft."

1 Thess. 4: 11, 12: "En dat gij u benaarstigt stil te zijn, en uw eigen dingen te doen, en te werken met uw eigen handen, gelijk wij u bevolen hebben; opdat u eerlijk wandelt bij degenen, die buiten zijn, en geen ding van node hebt."

2 Thess. 3: 10,-12: "Zo iemand niet wil werken, dat hij ook niet ete. Want wij horen, dat sommigen onder u ongeregeld wandelen, niet werkende, maar ijdele dingen doende. Doch de zodanigen bevelen en vermanen wij door onzen Heere Jezus Christus, dat zij met stilheid werkende hun eigen brood eten."

Hebr. 13: 5: "Uw wandel zij zonder geldgierigheid; en zijt vergenoegd met het tegenwoordige: want Hij heeft gezegd: Ik zal u niet begeben, en Ik zal u niet verlaten."

1 Tim. 6: 10: "De geldgierigheid is een wortel van alle kwaad, tot welke sommigen lust hebbende zijn afgedwaald van het geloof, en hebben zichzelf met veel smarten doorstoken."

Luk. 16: 10: "Die getrouw is in het minste, die is ook in het grote getrouw; en die in het minste onrechtvaardig is, die is ook in het grote onrechtvaardig."

Matth. 25: 21: "En zijn heer zei tot hem: Wel, gij goede en getrouwe dienstknecht! over weinig zijt gij getrouw geweest, over veel zal ik u zetten; ga in, in de vreugde uws Heeren."

Ophelderende Vragen en Antwoorden op vraag 110 en 111

Vraag. Wat is eigenlijk de zonde, die door dit gebod bestraft wordt?

Antwoord. Dat men niet tevreden is met hetgeen God geeft, en niet

gelooft, dat men een rijke Vader in de hemel heeft, Die het dagelijks brood ook heden nog wil geven aan een iegelijk, die er Hem om bidt in de Naam des Heeren Jezus, met belijdenis van schuld en onwaardigheid.

Vraag. Wat is de bron van deze zonde?

Antwoord. Ontevredenheid en wanorde en dat men zich niet wil onderwerpen aan het gebod: "In het zweet uws aanschijns zult u brood eten."

Vraag. Wanneer stelen kinderen?

Antwoord. Als zij heimelijk wegnemen, wat niet voor hen bestemd of hun niet gegeven is.

ZONDAG 43

Vraag 112.

Vraag. Wat wil het negende gebod?

Antwoord. Dat ik tegen niemand valse getuigenis geve, niemands woorden verkere, geen achterklapper of lasteraar zij, niemand lichtelijk en onverhoord oordele, of helpe verdoemen, maar allerlei liegen en bedriegen, als eigene werken des duivels, vermijde, tenzij ik de zware toorn Gods op mij laden wil; insgelijks, dat ik in het gericht en alle andere handelingen de waarheid liefhebbe, oprecht spreke en bekenne; ook mijns naasten eer en goed gerucht, naar mijn vermogen, voorsta en bevordere.

Teksten der Heilige Schrift; op vraag en antwoord 112.

Joh. 3: 21: "Maar die de waarheid doet, komt tot het licht, opdat zijn werken openbaar worden, dat zij in God gedaan zijn."

Ef. 4: 25: "Spreekt de waarheid, een iegelijk met zijn naaste; want wij zijn elkanders leden."

Hand. 5: 1-10: "Een zeker man, met name Ananias, met Saffira, zijn vrouw, verkocht een have; en onttrok van de prijs, ook met medeweten zijner vrouw; en bracht een zeker deel, en legde dat aan de voeten der apostelen. En Petrus zei: "Ananias: waarom heeft de Satan uw hart vervuld, dat u de Heilige Geest liegen zou, en onttrekken van de prijs des lands? Zo het gebleven ware, bleef het niet uwe? en verkocht zijnde, was het niet in uw macht? Wat is het, dat u deze daad in uw hart hebt voorgenomen? U hebt de mensen niet gelogen, maar Gode."

En Ananias, deze woorden horende, viel neder en gaf de geest. En er kwam grote vrees over allen, die dit hoorden. En de jongelingen, opstaande, schikten hem toe, en droegen hem uit, en begroeven hem.

En het was omtrent drie uren daarna, dat ook zijn vrouw daar inkwam, niet wetende, wat er geschied was; en Petrus antwoordde haar: Zeg mij, hebt ulieden het land voor zo veel verkocht? En zij zei: Ja, voor zo veel. En Petrus zei tot haar: Wat is het, dat u onder u hebt overeengestemd te verzoeken de Geest des Heeren? Zie, de voeten dergenen, die Uwen man begraven hebben, zijn voor de deur, en zullen u uitdragen. En zij viel. terstond neder voor zijn voeten, en gaf de geest.

En de jongelingen, ingekomen zijnde, vonden haar dood, en droegen ze uit, en begroeven haar bij haar man."

Spr. 13: 5: "De rechtvaardige haat leugentaal; maar de goddeloze maakt zich stinkende, en doet zich schaamte aan."

Spr. 21: 28: "Een leugenachtige getuige zal vergaan; en een man, die hoort, zal spreken tot overwinning."

De geschiedenis van Naboth: 1 Kon. 21.

Joh. 18: 37: "Pilatus dan zeide tot Hem: Zijt Gij dan een Koning? Jezus antwoordde: U zegt, dat Ik een Koning ben. Hiertoe ben Ik geboren, en hiertoe ben Ik in de wereld gekomen, opdat Ik der waarheid getuigenis geven zou. Een iegelijk, die uit de waarheid is, hoort mijn stem."

Ophelderende Vragen en Antwoorden op vraag 112

Vraag. Hoe wordt dit gebod geestelijk overtreden?

Antwoord. Naar Ps. 50: 16-22: "Maar tot de goddeloze zegt God: Wat hebt u Mijn inzettingen te vertellen, en neemt Mijn Verbond in Uwen mond? dewijl u de kastijding haat, en Mijn woorden achter u heenwerpt? Indien u een dief ziet, zo loopt u met hem; en uw deel is met de overspelers. Uw mond slaat u in het kwade, en uw tong koppelt bedrog. U zit, u spreekt tegen uw broeder, tegen de zoon uwer moeder geeft u lastering uit. Deze dingen doet u, en Ik zwijg; u meent, dat Ik ten enenmale ben, gelijk u; Ik zal u straffen, en zal het ordentelijk voor Uw ogen stellen. Verstaat dit toch, gij Godvergetenden! opdat Ik niet verscheure en niemand redde."

Ps. 56: 6, 7: "Den ganse dag verdraaien zij mijn woorden; al hun gedachten zijn tegen mij ten kwade. Zij rotten samen, zij versteken zich, zij passen op mijn hielen, als die op mijn ziel wachten."

Hos. 7: 13: "Wee hen, want zij zijn van Mij afgezworven; verstoring over hen, want zij hebben tegen Mij overtreden! Ik zou hen wel verlossen, maar zij spreken leugenen tegen Mij."

Vraag. Hoe overtreden kinderen dit gebod?

Antwoord. Als zij de waarheid ontduiken, hun schuld en verkeerdheid niet bekennen, en het kwaad, dat zij bedreven hebben, vergoelijken.

Vraag. Wat hebt u nog meer van dit gebod te zeggen?

Antwoord. Dat er geen gebod is, hetwelk meer door ons overtreden wordt, vooral in gezelschap, zonder dat wij er acht op geven, hoe wij zelf door dit gebod veroordeeld worden.

ZONDAG 44

Vraag 113.

Vraag. Wat eist van ons het tiende gebod?

Antwoord. Dat ook de minste lust of gedachte tegen enig gebod Gods in ons hart nimmermeer kome, maar dat wij te allen tijde, van ganser harte, aller zonde vijand zijn, en lust tot alle gerechtigheid hebben.

Teksten der Heilige Schrift; op vraag en antwoord 113.

Rom. 7: 7: "Wat zullen wij dan zeggen? is de Wet zonde? Dat zij verre. Ja ik kende de zonde niet dan door de Wet; want ook had ik de begeerlijkheid niet geweten zonde te zijn, indien de Wet niet zei: gij zult niet begeren."

Jak. 1: 13-15: "Niemand, als hij verzocht wordt, zegge: Ik word van God verzocht; want God kan niet verzocht worden met het kwade, en Hij Zelf verzoekt niemand. Maar een iegelijk wordt verzocht, als hij van zijn eigene begeerlijkheid

afgetrokken en verlokt wordt. Daarna de begeerlijkheid ontvangen hebbende, baart zonde; en de zonde voleindigd zijnde, baart de dood."

Ophelderende Vragen en Antwoorden op vraag 113

Vraag. Waarop hebben wij bij dit gebod te letten?

Antwoord. Dat wij niet kunnen nalaten om steeds datgene te begeren of te willen hebben, wat God aan onze naaste gegeven heeft. De man begeert de welvaart van zijn buurman, de vrouw de kleren van haars gelijken; en wij doen zoals de kinderen, die op de markt hun moeder dwingen om lekkernij of speelgoed, terwijl zij de kleren of schoenen, die zij even te voren van de ouders gekregen hebben, voor niets rekenen.

Vraag. Zeg mij nog iets van de geboden in het algemeen.

Antwoord. Elk verbod gebiedt het tegenovergestelde, elk gebod verbiedt het tegenovergestelde.

Vraag. En nog iets?

Antwoord. Daar God de tien woorden der Wet tot zesmaal honderd duizend mensen van allerlei rang, stand en ouderdom gesproken heeft, zegt God, dat wij allen, van wat rang, stand of ouderdom wij ook mogen zijn, overtreders zijn van elk dezer geboden, met gedachten, woorden en werken. Matth. 15: 19: "Want uit het hart komen voort bonze bedenkingen, doodslagen, overspelen, hoererijen, dieverijen, valse getuigenissen, lasteringen." — Dus al wat in deze tien woorden der Wet verboden is, woont in het hart van een ieder van ons.

Vraag. Zeg mij eens iets van de heilzaamheid van Gods geboden.

Antwoord. Ten eerste: indien God ons onze wil liet doen tegen Zijn heilige wil in, of ons gaf, wat wij tegen Zijn wil begeren, dan zouden wij diep ongelukkig zijn.

Ten tweede: als God Zijn Wet niet gegeven had, dan bestond er volstrekt geen eigendom, ieder zou beschikken over zijns naasten huisvrouw, huis en goed; de mens zou zich door dierlijke lusten verdoen; er zou nergens eerbied wezen voor stand, wet, orde en zeden; de een zou de ander doodslaan, en wij mensen zouden tot gruwelen vervallen, die zelfs de duivelen zouden doen sidderen.

Ten derde: verlangen naar terugkeer tot God, naar verlossing door Christus, naar hereniging met God, naar de eeuwige zaligheid dus, zou bij niemand kunnen gewekt worden; en God zou ons reeds lang door het eeuwige vuur hebben moeten verteren, zoals Hij vroeger de gehele wereld door water heeft moeten verderven.

Vraag. Maar heeft God nog recht, volkomen gehoorzaamheid aan Zijn geboden van ons te eisen?

Antwoord. Ja, want Hij is onze Schepper en Soeverein

Vraag. Maar is de Wet van Mozes, zoals die in tien woorden bestaat, niet afgeschaft?

Antwoord. Neen, want onze Heere en de apostelen houden de gelovigen uit de heidenen, zowel als de gelovigen uit de Joden, steeds de Tien Geboden voor; o.a. schrijft de apostel Paulus, Ef. 6, aan de kinderen: Gij kinderen eert uw vader en moeder, (hetwelk het eer-

ste gebod is met een belofte), opdat het u welga, en dat u lang leeft op de aarde."

Wordt het vijfde gebod de gelovigen uit de heidenen voorgehouden, dan hebben ook de overige negen geboden van de Wet van Mozes Goddelijk gezag voor ons, die gelovigen uit de heidenen zijn.

Vraag 114.

Vraag. Maar kunnen degenen, die tot God bekeerd zijn, deze geboden volkomen houden?

Antwoord. Neen zij, maar ook de allerheiligsten, zolang zij in dit leven zijn, hebben maar een klein beginsel dezer gehoorzaamheid, doch alzó, dat zij met een ernstig voornemen, niet alleen naar sommige, maar naar alle geboden Gods beginnen te leven.

Ophelderende Vragen en Antwoorden op vraag 114

Vraag. Waartegen is deze Vraag en Antwoord gericht?

Antwoord. Tegen de zogenaamde volkomenheidsleer of dwaalleer: dat een gelovige langs zekere geestelijke trappen tot de volkomenheid der gehoorzaamheid aan de Goddelijke Wet geraken kan.

Vraag. Waarom schrijft de Catechismus: "de allerheiligsten"? Zijn er heiligen, en dan mensen, die nog heiliger zijn?

Antwoord. Neen; dat is een manier van spreken. Abraham, Izak en Jakob, Mozes en David, Salomo en Hizkia zijn er de levendigste bewijzen van, hoe klein het beginsel onzer gehoorzaamheid is. Maar de Catechismus leert ons zulks tot neerwerping van de hoogmoed des vleses, en ook tot bemoediging. Wat er echter dadelijk op volgt: "doch alzó, dat zij met een ernstig voornemen, niet alleen naar sommige, maar naar al de geboden Gods beginnen te leven", leert ons ten duidelijkste, hoe het bij de oprechte ligt, t.w. dat zulk een het in waarheid voor de Heere betuigt, niettegenstaande zijn ellendigheid: "Ik heb gedwaald als een verloren schaap; zoek Uw knecht, want Uw geboden heb ik niet vergeten" (Ps. 119: 176), en dat hij zegt met de Apostel Paulus: "Ik heb een vermaak in de Wet Gods, naar de inwendige mens" (Rom. 7: 22). Maar ook evenzeer slaken alle des Heeren heiligen dezelfde klacht: "Ik ellendig mens! wie zal mij verlossen uit het lichaam dezes doods!" (Rom. 7: 24), en: "Ook wij zelf, die de eerstelingen des Geestes hebben, wij ook zelf zuchten in onszelf, verwachtende de verlossing onzes lichaams" (Rom. 8: 23).

Vraag. Mag men dus, als men vrede bij God heeft door Jezus Christus, niet zeggen, *dat men voor en volgens de Wet volmaakt is?*

Antwoord. Ja zeker, namelijk, volgens de genadige toerekening van de genoegdoening, gerechtigheid en heiligheid van Christus, en volgens de getuigenis van een goede consciëntie in de Heilige Geest, ziende op het reinigmakende bloed van Christus. Wanneer dus iemand, tegen Christus in, met de Wet iets van ons, als uit ons, als uit onze kracht, zou willen eisen, om ons van de genade van Christus af te trekken, dan houden wij ons aan des apostels woord: "In Hem, in Christus, zijt u volmaakt", dat is, volkomen naar de maat

der Wet. Want daarin bestaat onze rechtvaardigmaking, dat wij verklaard worden in overeenstemming te zijn met de Wet Gods.

Vraag. De apostelen schrijven echter zo dikwijls, dat wij op de dag van Christus voor Hem mogen bevonden worden onberispelijk, zonder vlek of rimpel, geheel volkomen?

Antwoord. Zó zal de gelovige dan ook bevonden worden; want hij buigt zich in ootmoedigheid onder alle geboden des Heeren en onder elk van deze in 't bijzonder; en hij houdt ze ook naar geest, als vanzelf, geheel vrijwillig en ongedwongen, maar dat weet hij zelf niet; hij blijft onder dat alles een arm zondaar.

Matth. 25: 27: "Dan zullen de rechtvaardigen Hem antwoorden, zeggende: Heere! wanneer hebben wij U hongerig gezien, en gespijzigd? of dorstig, en te drinken gegeven?" (Vergel. Rom. 8: 3, 4). Het gaat hier om de vraag, of een mens, omdat hij bekeerd is, een zekere volmaaktheid trapsgewijze bereiken kan, hetgeen een duivelse leer is. (Rom. 7: 15 en 26).

Vraag 115.

Vraag. Waarom laat God ons dan zo scherpelijk de Tien Geboden prediken, indien toch niemand ze in dit leven houden kan?

Antwoord. Eerstelijk, opdat wij ons leven lang onze zondige aard hoe langer hoe meer leren kennen, en des te begeriger zijn, om de vergeving der zonden en de gerechtigheid in Christus te zoeken; daarna, dat wij zonder onderlaten ons benaastigen, en God bidden om de genade des Heiligen Geestes; opdat wij hoe langer zo meer naar het evenbeeld Gods vernieuwd worden, totdat wij tot deze, voorgestelde volkomenheid na dit leven geraken.

Ophelderende Vragen en Antwoorden

Vraag. Wat hebben wij dus ter harte te nemen?

Antwoord. Bovenal dit: dat wij toch nimmer menen uitgeleerd te zijn in de kennis van onze ellende, of in de kennis van Christus en Zijn heilsverdiensten. Want onze eigengerechtigheid zit zeer diep, en wanneer de zonde zich met kracht wil verheffen, dan maakt zij zich, onophoudelijk op de loer liggende, zó klein, dat wij menen, dat zij reeds lang met wortel en tak bij ons uitgeroeid is.

Vraag. En wat werkt de genade des Heiligen Geestes?

Antwoord. Zij maakt ons elke dag zaliger; wanneer zij ons openbaart onze algehele onbekwaamheid en volslagen nietigheid, en des Heeren Jezus' liefde, algenoegzaamheid, bedekkende macht en trouw.

Vraag. Maar ligt in de woorden: "Opdat wij hoe langer zo meer naar het evenbeeld Gods vernieuwd worden", niet een zekere volkomenheidsleer?

Antwoord. De bedoeling is deze, dat het bij ons in dit leven waarheid zij, wat Johannes de Doper zei: "Hij moet wassen, maar ik minder worden." En alle arme zondaars beminnen zózeer de heiligheid des Heeren, dat zij aan allen voorhouden, en in het verborgen zich daarna gedragen wat de apostel Paulus betuigde (Filipp. 3: 12-14): "Niet dat ik het alreeds gekregen heb, of alreeds volmaakt

ben; maar ik jaag er naar, of ik het ook grijpen mocht, waartoe ik van Christus Jezus ook gegrepen ben. Broeders! ik acht niet, dat ik zelf het gegrepen heb. Maar één ding doe ik: vergetende hetgeen achter is, en strekkende mij tot hetgeen vóór is, jaag ik naar het wit, tot de prijs der roeping Gods, die van boven is in Christus Jezus."

Daarom zijn zij ook zo blij, wanneer de Heere hen komt thuishalen, want het is hun hier vanwege hun zwakheid en ellende dikwijls zo bang en zij gevoelen zo, dat zij hier vreemdelingen zijn, gelijk de apostel schrijft (Hebr. 11: 14 en 16): "Want die zulke dingen zeggen, betonen klaar, dat zij een vaderland zoeken. Zij zijn begerig naar een beter, dat is, naar het hemelse."

2Cor. 5: 1-4: "Want wij weten, dat, zo ons aardse huis dezès tabernakels gebroken wordt, wij een gebouw van God hebben een huis niet met handen gemaakt, maar eeuwig, in de hemelen. Want ook in dezen zuchten wij, verlangende met onze woonstede, die uit de hemel is, overkleed te worden. Zo wij ook bekleed en niet naakt zullen gevonden worden. Want ook wij, die in deze tabernakel zijn, zuchten, bezwaard zijnde; nademaal wij niet willen ontkleed, maar overkleed worden, opdat het sterfelijke van het leven verslonden worde."

Vraag. Wat heeft men te doen, als men bij herhaling tegen een der goede woorden des Heeren gezondigd heeft?

Antwoord. Niet wachten tot morgen of overmorgen, maar zich dadelijk met God laten verzoenen, anders geeft men ruimte aan de duivel en de zonde.

Van het gebed

ZONDAG 45

Vraag 116.

Vraag. Waarom is het gebed de Christenen van node?

Antwoord. Dáárom, dat dit het voornaamste stuk der dankbaarheid is, hetwelk God van ons vordert, en dat God Zijn genade en de Heiligen Geest alleen dien geven wil, die Hem met hartelijke zuchten, zonder ophouden, daarom bidden en daarvoor danken.

Vraag 117.

Vraag. Wat behoort tot zulk een gebed, dat Gade aangenaam is, en van Hem verhoord wordt?

Antwoord. Eerstelijk, dat wij alleen de enige ware God, Die Zich in Zijn Woord geopenbaard heeft, om al hetgeen Hij ons bevolen heeft te bidden, van harte aanroepen; ten andere, dat wij onze nood en ellendigheid recht en grondig kennen, opdat wij ons voor het Aangezicht Zijner Majesteit verootmoedigen; ten derde, dat wij deze vaste grond hebben, dat Hij ons gebed, niettegenstaande wij zulks onwaardig zijn, om des Hee-

ren Christus' wil, zeker wil verhoren, gelijk Hij ons in Zijn Woord beloofd heeft.

Vraag 118.

Vraag. Wat heeft ons God bevolen, van Hem te bidden?

Antwoord. Alle geestelijke en lichamelijke nooddrift, welke de Heere Christus begrepen heeft in het gebed, dat Hij Zelf ons geleerd heeft.

Vraag 119.

Vraag. Hoe luidt dat gebed?

Antwoord.

"Onze Vader, Die in de hemelen zijt!

Uw Naam worde geheiligd.

Uw Koninkrijk kome.

Uw wil geschiede, gelijk in de hemel, also ook op de aarde.

Geef ons heden ons dagelijks brood.

En vergeef ons onze schulden, gelijk ook wij vergeven onze schuldenaren.

En leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van de boze.

Want Uwe is het Koninkrijk, en de kracht, en de heerlijkheid, in der eeuwigheid. Amen."

ZONDAG 46

Vraag 120.

Vraag. Waarom heeft Christus ons geboden. God alzo aan te spreken: "Onze Vader"?

Antwoord. Opdat Hij van stonden aan, in het begin onzes gebeds, in ons de kinderlijke vreze en toevorzicht tot God verwekken zou, hetwelk de grond onzes gebeds is; namelijk, dat God onze Vader door Christus geworden is, en dat Hij ons veel minder afslaan zal hetgeen wij Hem met een recht geloof bidden, dan onze vaders ons aardse dingen ontzeggen.

Vraag 121.

Vraag. Waarom wordt hier toegedaan: "Die in de hemelen zijt"?

Antwoord. Opdat wij van de hemelse Majesteit Gods niet aards gedenken, en van Zijn almacht alle nooddrift des lichaams en der ziel verwachten.

ZONDAG 47

Vraag 122.

Vraag. Welke is de eerste bede?

Antwoord. "Uw Naam worde geheiligd"; dat is: geef ons, eerstelijk, dat wij U recht kennen, en U in al Uw werken, in welke Uw almacht, wijsheid, goedheid, gerechtigheid, barmhartigheid en waarheid klaarlijk schijnt, heiligen, roemen en prijzen; daarna ook, dat wij al ons leven, gedachten, woorden en werken alzo schikken en richten, dat Uw Naam

om onzentwil niet gelasterd, maar geëerd en geprezen worde.

ZONDAG 48

Vraag 123.

Vraag. Welke is de tweede bede?

Antwoord. "Uw Koninkrijk kome"; dat is: regeer ons alzo door Uw Woord en Uw Geest, dat wij ons hoe langer zo meer aan U onderwerpen; bewaar en vermeerder Uw Kerk, verstoor de werken des duivels en alle geweld, hetwelk zich tegen verheft, mitsgaders alle boze raadslagen, die tegen Uw heilig Woord bedacht worden, totdat de volkomenheid Uws Rijks kome, waarin U alles zult zijn in allen.

ZONDAG 49

Vraag 124.

Vraag. Welke is de derde bede?

Antwoord. "Uw wil geschiede, gelijk in de hemel, alzo ook op de aarde; dat is: geef, dat wij en alle mensen, onzen eigen wil verzaken, en Uw wil, die alleen goed is, zonder enig tegenspreken, gehoorzaam zijn, opdat zo een iegelijk zijn ambt en beroeping zó gewillig en getrouw moge bedienen en uitvoeren, als de engelen in de hemel doen.

ZONDAG 50

Vraag 125.

Vraag. Welke is de vierde bede?

Antwoord. "Geef ons heden ons dagelijks brood"; dat is: wil ons met alle nooddrift des lichaams verzorgen, opdat wij daardoor bekennen, dat U de enige oorsprong alles goeds zijt, en dat noch onze zorg, noch arbeid, noch Uw gaven, zonder Uw zegen, ons gedijen, en dat wij derhalve ons vertrouwen van alle schepselen aftrekken, en op U alleen stellen.

ZONDAG 51

Vraag 126.

Vraag. Welke is de vijfde bede?

Antwoord. "En vergeef ons onze schulden, gelijk ook wij vergeven onzen schuldenaren"; dat is: wil ons, arme zondaren, al onze misdaden, en ook de boosheid, die ons altijd aanhangt, om het bloed van Christus, niet toerekenen, zo wij ook het getuigenis Uwer genade in ons bevinden, dat ons ganse voornemen is, onzen naaste van harte te vergeven.

ZONDAG 52

Vraag 127.

Vraag. Welke is de zesde bede?

Antwoord. "En leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van den boze"; dat is: dewijl wij van onszelf zó zwak zijn, dat wij niet een ogenblik kunnen bestaan, en daartoe onze doodvijanden, de duivel, de wereld en ons eigen vlees, niet ophouden ons aan te vechten, wil ons, toch behoeven en sterken door de kracht Uws Heiligen Geestes, opdat wij in dezen geestelijken strijd niet onderliggen, maar altijd sterken wederstand doen, totdat wij eindelijk ten enenmale de overhand behouden.

Vraag 128.

Vraag. Hoe besluit u uw gebed?

Antwoord. "Want Uw is het Koninkrijk, en de kracht, en de heerlijkheid, in der eeuwigheid"; dat is: zulks alles bidden wij van U, dáárom, dat U, als onze Koning, en aller dingen machtig, de wil en het vermogen hebt, om ons alles goeds te geven, en dat alles, opdat daardoor niet wij, maar Uw heilige Naam eeuwig geprezen worde.

Vraag 129.

Vraag. Wat beduidt het woord "Amen"?

Antwoord. "Amen" is te zeggen: het zal waar en zeker zijn, want mijn gebed veel zekerder van God verhoord is, dan ik in mijn hart gevoel, dat ik zulks van Hem begeer.

Ophelderende Vragen en Antwoorden op het hoofdstuk: van het gebed.

Vraag. Waartoe dient de vraag: "Waarom is het gebed de Christenen van node"?

Antwoord. Zij, die uit werken hun gerechtigheid zoeken, plegen tot degenen, die in Christus wenschen gerechtvaardigd te worden, lasterlijk te zeggen: "als u dus volmaakt zijt in Christus, en alles in Hem hebt, dan behoeft u niet te bidden."

Daarop antwoordt de gelovige: "juist dáárom bid ik; ik betuig en roem, dat in Hem alle volheid voor mij is, daarom ga ik tot Hem, om uit die volheid te ontvangen, ook genade voor genade."

Verder waren en zijn er altijd lichtzinnige mensen, die veel van geloof, onmacht en genade opgeven, maar niet verstaan, hoe ledig een gelovige in zichzelf is, en hoe hij alles met het gebed verkrijgt, als met de ademtucht zijner ziel, opdat de vijand hem niet verslindt, dood en zonde hem niet verstikken.

Vraag. Hebt u van die vraag ook een toepassing te maken op uzelf?

Antwoord. Voorzeker, en wel deze, dat ik wakker blijve, om gedurig in het gebed tot de Heere te gaan om goede en volmaakte gaven, en tot Hem de toevlucht te nemen tegen alle kwaad.

Vraag. Hoe gaat het met het bidden bij de oprechte?

Antwoord. Hij bidt zonder ophouden, maar hij weet niet, dat hij het doet, hij beschuldigt zich veeleer, dat hij zo weinig, ja in het geheel

niet bidt, ook niet bidden kan. Waar leven is, daar is een gedurig zuchten om licht en lucht; daar is een roepen en kermen in het verborgen; daar zijn onuitsprekelijke zuchtingen; daar is een gedurig vragen naar de Heere en Zijn sterkte; een aanbidden, een juchten, een wandelen voor Gods Aangezicht met onhoorbare gesprekken, maar duidelijk verneembaar in het hart, dag en nacht.

Vraag. Welk verschil is er tussen de huichelaar en de oprechte in het bidden?

Antwoord. De huichelaar denkt, dat hij alles om zijn gebed krijgt. Als dus de nood komt, dan moet er gebeden worden. Is de nood half voorbij, dan zegt hij. "het is niet meer nodig", of hij meent, dat hij het zelf doen moet, en ook doen kan. (1Sam. 14:18, 19.)

Hij daarentegen, die zich aan God houdt, handelt, en heeft de Heere tot zijn rechterhand en hulpe, want hij is voor zichzelf steeds zonder kracht en altijd onbekwaam; daarom zijn zijn ogen op de Heere. Als het er op aankomt, verlaat hij zich op zijn God; Die is zijn steun en zijn sterkte. Bidden en doen is voor hem één (1Sam. 14: 6; 2Kron. 16: 9; 20: 12.) De huichelaar en de duivel sporen altijd aan tot *doen*, — de Geest tot *bidden*.

Vraag. Kan men wel bidden zonder andere, zonder zondige gedachten?

Antwoord. Neen, wij moeten echter daarom het gebed niet nalaten.

Vraag. Mogen wij God alles zeggen, alles klagen en om alles vragen, wat wij van node hebben?

Antwoord. Als wij dat niet doen, zijn wij wel zeer ondankbaar; Hij wil immers voor alles zorgen, en: "Toen ik zweeg, werden mijn beenderen verouderd", zegt David.

Vraag. Wat bedoelt de apostel Jakobus, als hij schrijft: "hij begere (wijsheid) in geloof, niet twijfelende" (Jak. 1:6)?

Antwoord. Hij bidde zó, dat het hem ernst is; hij bidde niet als Biléam, die het goud en zilver en de eer der mensen toch liever had.

Vraag. Wordt het gebed des gelovigen altijd verhoord?

Antwoord. Het moge niet zó verhoord worden, als hij het zich voorstelde, het wordt toch altijd nog beter verhoord, dan hij dacht, maar al wie wat goeds van de Heere ontvangt, moet veelal eerst lang wachten.

Vraag. Is de oprechte in zijn bidden geheel vrij van verkeerde gedachten omtrent God?

Antwoord. Volstrekt niet; juist dat behoort tot zijn ellendigheid, maar hij verootmoedigt er zich over voor Gods heilig Aangezicht, en looft des te meer Zijn grote Naam.

Vraag. Wat zegt onze Heere van het bidden?

Antwoord. Matth. 6: 6-9: "Maar gij, wanneer u bidt, gaat in uw binnenkamer, en uw deur gesloten hebbende, bidt uw Vader, Die in het verborgen is; en uw Vader, Die in het verborgen ziet, zal het u in het openbaar vergelden. 'En als u bidt, zo gebruikt geen ijdel verhaal van woorden, gelijk de heidenen: want uw Vader weet, wat u van node hebt, eer u Hem bidt. Gij dan bidt aldus: Onze Vader, Die in de hemelen zijt! Uw Naam worde geheiligd."

Matth. 7: 7-11: "Bidt, en u zal gegeven worden; zoekt en gij zult vinden; klopt, en u zal opengedaan worden. Of wat mens is er onder u, zo zijn zoon hem zou bidden om brood, die hem een steen zal geven? En zo hij hem om een vis zou bidden, die hem een slang zal geven? Indien dan u, die boos zijt, weet uw kinderen goede gaven te geven, hoeveel te meer zal uw Vader, Die in de hemelen is, goede gaven geven dengenen, die ze van Hem bidden."

Luk. 18: 1-8: "En Hij zei ook een gelijkenis tot hen, daartoe strekkende, dat men altijd bidden moet en niet vertragen; zeggende: Er was een zeker rechter in een stad, die God niet vreesde en geen mens ontzag. En er was een zekere weduwe in dezelve stad, en zij kwam tot hem, zeggende: Doe mij recht tegen mijn wederpartij. En hij wilde voor een langen tijd niet, maar daarna zei hij bij zichzelf: Hoewel ik God niet vrees en geen mens ontzie, nochtans, omdat deze weduwe mij moeilijk valt, zo zal ik haar recht doen, opdat zij niet eindelijk kome en mij het hoofd breke. En de Heere zei: Hoort, wat de onrechtvaardige rechter zegt. Zal God dan geen recht doen zijn uitverkorenen, die dag en nacht tot Hem roepen, hoewel hij lankmoedig is over hen? Ik zeg u, dat Hij hun haastelijk recht zal doen. Doch de Zoon des mensen, als Hij komt, zal Hij ook geloof vinden op de aarde?"

Joh. 16: 23-27: "En in dien dag zult gij Mij niets vragen. Voorwaar, voorwaar Ik zeg u: al wat u de Vader zult bidden in Mijn Naam, dat zal Hij u geven. Tot nog toe hebt gij niet gebeden in Mijn Naam; bidt, en gij zult ontvangen, opdat uw blijdschap vervuld zij. Deze dingen heb Ik door gelijkenissen tot u gesproken; maar de ure komt, dat Ik niet meer door gelijkenissen tot u spreken zal, maar u vrijuit van de Vader zal verkondigen. In dien dag zult gij in Mijn Naam bidden; en Ik zeg u niet, dat Ik de Vader voor u bidden zal: want de Vader Zelf heeft u lief, dewijl gij Mij liefgehad hebt, en hebt geloofd, dat Ik van God ben uitgegaan."

Luk. 21: 36: "Waakt dan te aller tijd, biddende, dat u moogt waardig geacht worden te ontvlieden al deze dingen, die geschieden zullen, en te staan voor de Zoon des mensen."

Joh. 15: 7: "Indien u in Mij blijft, en mijn woorden in u blijven, zo wat u wilt, zult u begeren, en het zal u geschieden."

Vraag. Wat zegt de apostel Paulus van het bidden?

Antwoord. Filipp. 4: 6: "Wees in geen ding bezorgd; maar laat uw begeerten in alles, door bidden en smeken, met dankzegging bekend worden bij God."

Ef. 6: 18: "Met alle bidding en smeking, biddende te allen tijd in de geest, en tot hetzelfde wakende met alle gedurigheid en smeking voor al de heiligen."

1Thess. 5: 17: "Bidt zonder ophouden."

Rom. 8: 26, 27: "En desgelijks komt ook de Geest onze zwakheden mede te hulp: want wij weten niet, wat wij bidden zullen, gelijk het behoort, maar de Geest Zelf bidt voor ons met onuitsprekelijke zuchtingen. En Die de harten doorzoekt, weet, welke de mening des Geestes zij, dewijl Hij naar God voor de heiligen bidt."

Vraag. Waarom lezen wij in de Handelingen der apostelen zo dikwijls van het gebed?

Antwoord. Omdat het de voornaamste vrucht des Geestes is: wie liefheeft kan niet nalaten gedurig zijn hart uit te storten voor Dien, Die hem liefheeft, en vertrouwelijk met Hem te spreken.

Vraag. Welk hoofdstuk van de Heilige Schrift is aller Christenen heils-apotheek?

Antwoord. Psalm 119.

Vraag. Noem mij nog eens een voortreffelijk Antwoord van onze Catechismus.

Antwoord. Het Antwoord op vraag 129 luidt: *"Mijn gebed is veel zekerder van God verhoord, dan ik in mijn hart gevoel, dat ik zulks van Hem begeer."*

Vraag. Gevoelt de gelovige niet wel eens vooraf, dat God zijn gebed verhoort of verhoord heeft?

Antwoord. Ja, menigmaal zegt hij met profetisch vertrouwen: "mijn gebed is verhoord, gij zult het zien!" Maar daarbij kan hij toch weder handelen, als ware hij het zelf vergeten. Dikwijls ook heeft hij er geen besef van; zo bidt de gehele gemeente om de verlossing van Petrus uit de gevangenis, en als hij daarop aan de deur klopt, zeggen zij: "het is zijn geest."

Vraag. Wat hebt u nog van het gebed te zeggen?

Antwoord. Dat het een buitengewone versterking geeft van de hoop, dat wij het eeuwige leven zullen beërven en onze grote God en Zaligmaker van aangezicht tot aangezicht aanschouwen zullen; te ondervinden, hoe de hoge God stof, aarde en as zo wonderbaar verhoort, hoe Hij goedertierenheid bewijst, trouw houdt, alles doet wat Zijn heiligen van Hem begeren, en Zich steeds aan hen betoont als de God "Amen".

Het gebed is het hemelleven bij aanvang.

Vraag. Wat is de zegenwens der Gemeente aan een iegelijk, die met God worstelt?

Antwoord. De Heere hebbe uw gebed verhoord, Hij hebbe uw tranen gezien. En: Ps. 20: 2-6: "De Heere verhore u in de dag der benauwdheid; de Naam van de God Jakobs zette u in een hoog vertrek. Hij zende uw hulp uit het heiligdom en ondersteune u uit Sion. Hij gedenke al uw spijsoffers, en make uw brandoffer tot as. Sela. Hij geve u naar uw hart en vervulle al uw raad. Wij zullen juichen over uw heil en de vaandels opsteken in de Naam onzes Gods. De Heere vervulle al uw begeerten."